నమో తస్స భగవతో అరహతో సమ్మాసమ్బుద్ధస్స

ఖుద్దకనికాయే

థేరగాథాపాళి

నిదానగాథా

సీహానంవ నదన్తానం, దాఠీనం గిరిగబ్భరే;

సుణాథ భావితత్తానం, గాథా అత్థూపనాయికా [అత్తూపనాయికా (సీ. క.)].

యథానామా యథాగోత్తా, యథాధమ్మవిహారినో;

యథాధిముత్తా సప్పఞ్ఞా, విహరింసు అతన్దితా.

తత్థ తత్థ విపస్సిత్వా, ఫుసిత్వా అచ్చుతం పదం;

కతన్తం పచ్చవేక్ఖన్తా, ఇమమత్థమభాసిసుం.

౧. ఏకకనిపాతో

౧. పఠమవగ్గో

౧. సుభూతిత్థేరగాథా

౧. "ఛన్నా మే కుటికా సుఖా నివాతా, వస్స దేవ యథాసుఖం;

చిత్తం మే సుసమాహితం విముత్తం, ఆతాపీ విహరామి వస్స దేవా"తి.

ఇత్థం సుదం [ఇత్థం సుమం (క. అట్ఠ.)] ఆయస్మా సుభూతిత్థేరో గాథం అభాసిత్థాతి.

౨. మహాకోట్ఠికత్థేరగాథా

౨. "ఉపసన్తో ఉపరతో, మన్తభాణీ అనుద్ధతో;

ధునాతి పాపకే ధమ్మే, దుమపత్తంవ మాలుతో"తి.

ఇత్థం సుదం ఆయస్మా మహాకోట్ఠికో [మహాకోట్ఠితో (సీ. స్యా.)] థేరో గాథం అభాసిత్థాతి.

౩. కఙ్ఖారేవతత్థేరగాథా

౩. “పఞ్ఞం ఇమం పస్స తథాగతానం, అగ్గి యథా పజ్జలితో నిసీథే;
ఆలోకదా చక్ఖుదదా భవన్తి, యే ఆగతానం వినయన్తి కఙ్ఖ”న్తి.

ఇత్థం సుదం ఆయస్మా కఙ్ఖారేవతో థేరో గాథం అభాసిత్థాతి.

౪. పుణ్ణత్థేరగాథా

౪. “సబ్భిరేవ సమాసేథ, పణ్డితేహత్థదస్సిభి;
అత్థం మహన్తం గమ్భీరం, దుద్దసం నిపుణం అణుం;
ధీరా సమధిగచ్ఛన్తి, అప్పమత్తా విచక్ఖణా”తి.

ఇత్థం సుదం ఆయస్మా పుణ్ణో మన్తాణిపుత్తో [మన్తానిపుత్తో (స్యా॰ క॰)] థేరో గాథం అభాసిత్థాతి.

౫. దబ్బత్థేరగాథా

౫. “యో దుద్దమియో దమేన దన్తో, దబ్బో సన్తుసితో వితిణ్ణకఙ్ఖో;
విజితావీ అపేతభేరవో హి, దబ్బో సో పరినిబ్బుతో ఠితత్తో”తి.

ఇత్థం సుదం ఆయస్మా దబ్బో థేరో గాథం అభాసిత్థాతి.

౬. సీతవనియత్థేరగాథా

౬. “యో సీతవనం ఉపగా భిక్ఖు, ఏకో సన్తుసితో సమాహితత్తో;
విజితావీ అపేతలోమహంసో, రక్ఖం కాయగతాసతిం ధితిమా”తి.

ఇత్థం సుదం ఆయస్మా సీతవనియో థేరో గాథం అభాసిత్థాతి.

౭. భల్లియత్థేరగాథా

౭. “యోపానుదీ మచ్చురాజస్స సేనం, నళసేతుంవ సుదుబ్బలం మహోఘో;
విజితావీ అపేతభేరవో హి, దన్తో సో పరినిబ్బుతో ఠితత్తో”తి.

ఇత్థం సుదం ఆయస్మా భల్లియో థేరో గాథం అభాసిత్థాతి.

౮. వీరత్థేరగాథా

౮. “యో దుద్దమియో దమేన దన్తో, వీరో సన్తుసితో వితిణ్ణకఙ్ఖో;
విజితావీ అపేతలోమహంసో, వీరో సో పరినిబ్బుతో ఠితత్తో”తి.

ఇత్థం సుదం ఆయస్మా వీరో థేరో గాథం అభాసిత్థాతి.

౯. పిలిన్దవచ్ఛత్థేరగాథా

౯. “స్వాగతం న దురాగతం [నాపగతం (సీ॰ స్యా॰)], నయిదం దుమన్తితం మమ;
సంవిభత్తేసు ధమ్మేసు, యం సేట్ఠం తదుపాగమి”న్తి.

ఇత్థం సుదం ఆయస్మా పిలిన్దవచ్ఛో [పిలిన్దివచ్ఛో (సీ॰)] థేరో గాథం అభాసిత్థాతి.

౧౦. పుణ్ణమాసత్థేరగాథా

౧౦. “విహరి అపేక్ఖం ఇధ వా హురం వా, యో వేదగూ సమితో యతత్తో;
సబ్బేసు ధమ్మేసు అనూపలిత్తో, లోకస్స జఞ్ఞా ఉదయబ్బయఞ్చా”తి.

ఇత్థం సుదం ఆయస్మా పుణ్ణమాసో థేరో గాథం అభాసిత్థాతి.

వగ్గో పఠమో నిట్ఠితో.

తస్సుద్దానం –

సుభూతి కోట్ఠికో థేరో, కఙ్ఖారేవతసమ్మతో;
మన్తాణిపుత్తో దబ్బో చ, సీతవనియో చ భల్లియో;
వీరో పిలిన్దవచ్ఛో చ, పుణ్ణమాసో తమోనుదోతి.

౨. దుతియవగ్గో

౧. చూళవచ్ఛత్థేరగాథా

౧౧. “పామోజ్జబహులో భిక్ఖు, ధమ్మే బుద్ధప్పవేదితే;
అధిగచ్ఛే పదం సన్తం, సఙ్ఖారూపసమం సుఖ”న్తి.

… చూళవచ్ఛో [చూలగవచ్ఛో (సీ॰)] థేరో….

౨. మహావచ్ఛత్థేరగాథా

౧౨. “పఞ్ఞాబలీ సీలవతూపపన్నో, సమాహితో ఝానరతో సతీమా;
యదత్థియం భోజనం భుఞ్జమానో, కఙ్ఖేథ కాలం ఇధ వీతరాగో”తి.

… మహావచ్ఛో [మహాగవచ్ఛో (సీ॰)] థేరో….

౩. వనవచ్ఛత్థేరగాథా

౧౩. “నీలబ్భవణ్ణా రుచిరా, సీతవారీ సుచిన్ధరా;
ఇన్దగోపకసఞ్ఛన్నా, తే సేలా రమయన్తి మ”న్తి.

… వనవచ్ఛో థేరో….

౪. సివకసామణేరగాథా

౧౪. “ఉపజ్ఝాయో మం అవచ, ఇతో గచ్ఛామ సీవక;
గామే మే వసతి కాయో, అరఞ్ఞం మే గతో మనో;
సేమానకోపి గచ్ఛామి, నత్థి సఙ్గో విజానత”న్తి.

… సివకో సామణేరో….

౫. కుణ్డధానత్థేరగాథా

౧౫. “పఞ్చ ఛిన్దే పఞ్చ జహే, పఞ్చ చుత్తరి భావయే;
పఞ్చసఙ్గాతిగో భిక్ఖు, ఓఘతిణ్ణోతి వుచ్చతీ”తి.

… కుణ్డధానో థేరో….

౬. బేలట్ఠసీసత్థేరగాథా

౧౬. “యథాపి భద్దో ఆజఞ్ఞో, నఙ్గలావత్తనీ సిఖీ;
గచ్ఛతి అప్పకసిరేన, ఏవం రత్తిన్దివా మమ;
గచ్ఛన్తి అప్పకసిరేన, సుఖే లద్ధే నిరామిసే”తి.

… బేలట్ఠసీసో థేరో….

౭. దాసకత్థేరగాథా

౧౭. “మిద్ధీ యదా హోతి మహగ్ఘసో చ, నిద్దాయితా సమ్పరివత్తసాయీ;
మహావరాహోవ నివాపపుట్ఠో, పునప్పునం గబ్భముపేతి మన్దో”తి.

… దాసకో థేరో….

౮. సిఙ్గాలపితుత్థేరగాథా

౧౮. “అహు బుద్ధస్స దాయాదో, భిక్ఖు భేసకళావనే;

కేవలం అట్ఠిసఞ్ఞాయ, అఫరీ పథవిం [పఠవిం (సీ. స్యా.)] ఇమం;

మఞ్ఞేహం కామరాగం సో, ఖిప్పమేవ పహిస్సతీ”తి [పహీయభి (సబ్బత్థ పాళియం)].

... సిఙ్గాలపితా [సిగాలపితా (సీ.)] థేరో....

౯. కులత్థేరగాథా

౧౯. [ధ. ప. ౮౦, ౧౪౫ ధమ్మపదేపి] “ఉదకం హి నయన్తి నేత్తికా, ఉసుకారా నమయన్తి [దమయన్తి (క.)] తేజనం;

దారుం నమయన్తి తచ్ఛకా, అత్తానం దమయన్తి సుబ్బతా”తి.

... కులో [కుణ్డలో (సీ.), కుళో (స్యా. క.)] థేరో....

౧౦. అజితత్థేరగాథా

౨౦. “మరణే మే భయం నత్థి, నికన్తి నత్థి జీవితే;

సన్దేహం నిక్ఖిపిస్సామి, **సమ్పజానో** పటిస్సతో”తి [పతిస్సతోతి (సీ. స్యా.)];;

... అజితో థేరో ....

వగ్గో దుతియో నిట్ఠితో.

తస్సుద్దానం –

చూళవచ్ఛో మహావచ్ఛో, వనవచ్ఛో చ సీవకో;

కుణ్డధానో చ బేలట్ఠి, దాసకో చ తతోపరి;

సిఙ్గాలపితికో థేరో, కులో చ అజితో దసాతి.

౩. తతియవగ్గో

౧. నిగ్రోధత్థేరగాథా

౨౧. “నాహం భయస్స భాయామి, సత్థా నో అమతస్స కోవిదో;

యత్థ భయం నావతిట్ఠతి, తేన మగ్గేన వజన్తి భిక్ఖవో”తి.

... నిగ్రోధో థేరో....

౨. చిత్తకత్థేరగాథా

౨౨. “నీలా సుగీవా సిఖినో, మోరా కారమ్భియం [కారంవియం (సీ.), కారవియం (స్యా.)] అభినదన్తి;

తే సీతవాతకీళితా [సీతవాతకద్దితకలితా (సీ.), సీతవాతకలితా (స్యా.)], సుత్తం ఝాయం [ఝానం (స్యా.), ఝాయిం (?)] నిబోధేన్తీ”తి.

... చిత్తకో థేరో....

౩. గోసాలత్థేరగాథా

౨౩. “అహం ఖో వేళుగుమ్బస్మిం, భుత్వాన మధుపాయసం;

పదక్ఖిణం సమ్మసన్తో, **ఖన్ధానం ఉదయబ్బయం;**

సానుం పటిగమిస్సామి, వివేకమనుబ్రూహయ”న్తి.

... గోసాలో థేరో....

౪. సుగన్ధత్థేరగాథా

౨౪. “అనువస్సికో పబ్బజితో, **పస్స ధమ్మసుధమ్మతం;**

తిస్సో విజ్జా అనుప్పత్తా, కతం బుద్ధస్స సాసన”న్తి.

... సుగన్ధో థేరో....

౫. నన్దియత్థేరగాథా

౨౫. “ఓభాసజాతం ఫలగం, చిత్తం యస్స అభిణ్హసో;

తాదిసం భిక్ఖుమాసజ్జ, కణ్హ దుక్ఖం నిగచ్ఛసీ”తి.

... నన్దియో థేరో....

౬. అభయత్థేరగాథా

౨౬. “సుత్వా సుభాసితం వాచం, బుద్ధస్సాదిచ్చబన్ధునో;

పచ్చబ్యధిం హి నిపుణం, వాలగ్గం ఉసునా యథా”తి.

... అభయో థేరో....

౭. లోమసకఙ్గియత్థేరగాథా

౨౭. “దబ్బం కుసం పోటకిలం, ఉసీరం ముఞ్జపబ్బజం;

ఉరసా పనుదిస్సామి, వివేకమనుబ్రూహయ''న్తి.

... లోమసకఙ్గియో థేరో....

౮. జమ్బుగామికపుత్తత్థేరగాథా

౨౮. ''కచ్చి నో వత్థపసుతో, కచ్చి నో భూసనారతో;

కచ్చి సీలమయం గన్ధం, కిం త్వం వాయసి [కచ్చి సీలమయం గన్ధం, త్వం వాసి (స్యా.)] నేతరా పజా''తి.

... జమ్బుగామికపుత్తో థేరో....

౯. హారితత్థేరగాథా

౨౯. ''సమున్నమయమత్తానం, ఉసుకారోవ తేజనం;

చిత్తం ఉజుం కరిత్వాన, అవిజ్జం భిన్ద హారితా''తి.

... హారితో థేరో....

౧౦. ఉత్తియత్థేరగాథా

౩౦. ''ఆబాధే మే సముప్పన్నే, సతి మే ఉదపజ్జథ;

ఆబాధో మే సముప్పన్నో, కాలో మే నప్పమజ్జితు''న్తి.

... ఉత్తియో థేరో....

వగ్గో తతియో నిట్ఠితో.

తస్సుద్దానం –

నిగ్రోధో చిత్తకో థేరో, గోసాలథేరో సుగన్ధో;

నన్దియో అభయో థేరో, థేరో లోమసకఙ్గియో;

జమ్బుగామికపుత్తో చ, హారితో ఉత్తియో ఇసీతి.

౪. చతుత్థవగ్గో

౧. గహ్వరతీరియత్థేరగాథా

౩౧. ''ఫుట్ఠో డంసేహి మకసేహి, అరఞ్ఞస్మిం బ్రహావనే;

నాగో సంగామసీసేవ, **సతో తత్రాధివాసయే**''**తి**.

... గహ్వరతీరియో థేరో....

౨. సుప్పియత్థేరగాథా

౩౨. “అజరం జీరమానేన, తప్పమానేన నిబ్బుతిం;

నిమియం [నిమ్మిస్సం (సీ॰), నిరామిసం (స్యా॰), నిమిసేయ్యం (?)] పరమం సన్తిం, యోగక్ఖేమం అనుత్తర”న్తి.

... సుప్పియో థేరో....

౩. సోపాకత్థేరగాథా

౩౩. “యథాపి ఏకపుత్తస్మిం, పియస్మిం కుసలీ సియా;

ఏవం సబ్బేసు పాణేసు, సబ్బత్థ కుసలో సియా”తి.

... సోపాకో థేరో....

౪. పోసియత్థేరగాథా

౩౪. “అనాసన్నవరా ఏతా, నిచ్చమేవ విజానతా;

గామా అరఞ్ఞమాగమ్మ, తతో గేహం ఉపావిసి [ఉపావిసిం (సీ॰)];

తతో ఉట్ఠాయ పక్కామి, అనామన్తేత్వా [అనామన్తియ (సీ॰)] పోసియో”తి.

... పోసియో థేరో....

౫. సామఞ్ఞకానిత్థేరగాథా

౩౫. “సుఖం సుఖత్థో లభతే తదాచరం, కిత్తిఞ్చ పప్పోతి యసస్స వడ్ఢతి;

యో అరియమట్ఠఙ్గికమఞ్జసం ఉజుం, భావేతి మగ్గం అమతస్స పత్తియా”తి.

... సామఞ్ఞకానిత్థేరో....

౬. కుమాపుత్తత్థేరగాథా

౩౬. “సాధు సుతం సాధు చరితకం, సాధు సదా అనికేతవిహారో;

అత్థపుచ్ఛనం పదక్ఖిణకమ్మం, ఏతం సామఞ్ఞమకిఞ్చనస్సా”తి.

... కుమాపుత్తో థేరో....

౭. కుమాపుత్తసహాయకత్థేరగాథా

౩౭. “నానాజనపదం యన్తి, విచరన్తా అసఞ్ఞతా;
సమాధిఞ్చ విరాధేన్తి, కింసు రట్ఠచరియా కరిస్సతి;
తస్మా వినేయ్య సారమ్భం, ఝాయేయ్య అపురక్ఖతో”తి.

... కుమాపుత్తత్థేరస్స సహాయకో థేరో....

౮. గవమ్పతిత్థేరగాథా

౩౮. “యో ఇద్ధియా సరభుం అట్ఠపేసి, సో గవమ్పతి అసితో అనేజో;
తం సబ్బసఙ్గాతిగతం మహామునిం, దేవా నమస్సన్తి భవస్స పారగు”న్తి.

... గవమ్పతిత్థేరో....

౯. తిస్సత్థేరగాథా

౩౯. [సం॰ ని॰ ౧.౨౧, ౯౭]“సత్తియా వియ ఓమట్ఠో, డయ్హమానోవ [డయ్హమానేవ (సబ్బత్థ)] మత్థకే;
కామరాగప్పహానాయ, సతో భిక్ఖు పరిబ్బజే”తి.

... తిస్సో థేరో....

౧౦. వడ్ఢమానత్థేరగాథా

౪౦. “సత్తియా వియ ఓమట్ఠో, డయ్హమానోవ మత్థకే;
భవరాగప్పహానాయ, సతో భిక్ఖు పరిబ్బజే”తి.

... వడ్ఢమానో థేరో....

వగ్గో చతుత్థో నిట్ఠితో.

తస్సుద్దానం –

గహ్వరతీరియో సుప్పియో, సోపాకో చేవ పోసియో;
సామఞ్ఞకాని కుమాపుత్తో, కుమాపుత్తసహాయకో;
గవమ్పతి తిస్సత్థేరో, వడ్ఢమానో మహాయసోతి.

౫. పఞ్చమవగ్గో

౧. సిరివడ్ఢత్థేరగాథా

౪౧. “వివరమనుపతన్తి విజ్జుతా, వేభారస్స చ పణ్డవస్స చ;
నగవివరగతో చ ఝాయతి, పుత్తో అప్పటిమస్స తాదినో”తి.

… సిరివడ్ఢో థేరో….

౨. ఖదిరవనియత్థేరగాథా

౪౨. “చాలే ఉపచాలే సీసూపచాలే ( ) [(చాలా ఉపచాలా, సీసూపచాలా) (క.)] పతిస్సతా [పటిస్సతికా (స్యా. క.)]
ను ఖో విహరథ;
ఆగతో వో వాలం వియ వేధీ”తి.

… ఖదిరవనియో థేరో….

౩. సుమఙ్గలత్థేరగాథా

౪౩. “సుముత్తికో సుముత్తికో సాహు, సుముత్తికోమ్హి తీహి ఖుజ్జకేహి;
అసితాసు మయా నఙ్గలాసు, మయా ఖుద్దకుద్దాలాసు మయా.

యదిపి ఇధమేవ ఇధమేవ, అథ వాపి అలమేవ అలమేవ;
ఝాయ సుమఙ్గల ఝాయ సుమఙ్గల, అప్పమత్తో విహర సుమఙ్గలా”తి.

… సుమఙ్గలో థేరో….

౪. సానుత్థేరగాథా

౪౪. [సం. ని. ౧.౨౩౯] “మతం వా అమ్మ రోదన్తి, యో వా జీవం న దిస్సతి;
జీవన్తం మం అమ్మ పస్సన్తీ, కస్మా మం అమ్మ రోదసీ”తి.

… సానుత్థేరో….

౫. రమణీయవిహారిత్థేరగాథా

౪౫. “యథాపి భద్దో ఆజఞ్ఞో, ఖలిత్వా పతితిట్ఠతి;
ఏవం దస్సనసమ్పన్నం, సమ్మాసమ్బుద్ధసావక”న్తి.

… రమణీయవిహారిత్థేరో….

౬. సమిద్ధిత్థేరగాథా

౪౬. “సద్ధాయాహం పబ్బజితో, అగారస్మానగారియం;

సతి పఞ్ఞా చ మే వుడ్ఢా, చిత్తఞ్చ సుసమాహితం;

కామం కరస్సు రూపాని, నేవ మం బ్యాధయిస్ససీ”తి [బాధయిస్ససీతి (సీ.), బ్యాధయిస్ససీతి (?)].

... సమిద్ధిత్థేరో....

౭. ఉజ్జయత్థేరగాథా

౪౭. “నమో తే బుద్ధ వీరత్థు, విప్పముత్తోసి సబ్బధి;

తుయ్హాపదానే విహరం, విహరామి అనాసవో”తి.

... ఉజ్జయో థేరో....

౮. సఞ్జయత్థేరగాథా

౪౮. “యతో అహం పబ్బజితో, అగారస్మానగారియం;

నాభిజానామి సఙ్కప్పం, అనరియం దోససంహిత”న్తి.

... సఞ్జయో థేరో....

౯. రామణేయ్యకత్థేరగాథా

౪౯. “చిహచిహాభినదితే [విహవిహాభినదితే (సీ. స్యా.)], సిప్పికాభిరుతేహి చ;

న మే తం ఫన్దతి చిత్తం, ఏకత్తనిరతం హి మే”తి.

... రామణేయ్యకో థేరో....

౧౦. విమలత్థేరగాథా

౫౦. “ధరణీ చ సిఞ్చతి వాతి, మాలుతో విజ్జుతా చరతి నభే;

ఉపసమన్తి వితక్కా, చిత్తం సుసమాహితం మమా”తి.

... విమలో థేరో....

వగ్గో పఞ్చమో నిట్ఠితో.

తస్సుద్దానం –

సిరీవడ్ఢో రేవతో థేరో, సుమఙ్గలో సానుసవ్హయో ;

రమణీయవిహారీ చ, సమిద్ధిఉజ్జయసఞ్జయా;
రామణేయ్యో చ సో థేరో, విమలో చ రణఞ్జహోతి.

౬. ఛట్ఠవగ్గో

౧. గోధికత్థేరగాథా

౫౧. “వస్సతి దేవో యథా సుగీతం, ఛన్నా మే కుటికా సుఖా నివాతా;
చిత్తం సుసమాహితఞ్చ మయ్హం, అథ చే పత్థయసి పవస్స దేవా”తి.

… గోధికో థేరో….

౨. సుబాహుత్థేరగాథా

౫౨. “వస్సతి దేవో యథా సుగీతం, ఛన్నా మే కుటికా సుఖా నివాతా;
చిత్తం సుసమాహితఞ్చ కాయే, అథ చే పత్థయసి పవస్స దేవా”తి.

… సుబాహుత్థేరో….

౩. వల్లియత్థేరగాథా

౫౩. “వస్సతి దేవో యథా సుగీతం, ఛన్నా మే కుటికా సుఖా నివాతా;
తస్సం విహరామి అప్పమత్తో, అథ చే పత్థయసి పవస్స దేవా”తి.

… వల్లియో థేరో….

౪. ఉత్తియత్థేరగాథా

౫౪. “వస్సతి దేవో యథా సుగీతం, ఛన్నా మే కుటికా సుఖా నివాతా;
తస్సం విహరామి అదుతియో, అథ చే పత్థయసి పవస్స దేవా”తి.

… ఉత్తియో థేరో….

౫. అఞ్జనవనియత్థేరగాథా

౫౫. “ఆసన్దిం కుటికం కత్వా, ఓగయ్హ అఞ్జనం వనం;
తిస్సో విజ్జా అనుప్పత్తా, కతం బుద్ధస్స సాసన”న్తి.

… అఞ్జనవనియో థేరో….

౬. కుటివిహారిత్థేరగాథా

౫౬. “కో కుటికాయం భిక్ఖు కుటికాయం, వీతరాగో సుసమాహితచిత్తో;
ఏవం జానాహి ఆవుసో, అమోఘా తే కుటికా కతా”తి.

... కుటివిహారిత్థేరో....

౭. దుతియకుటివిహారిత్థేరగాథా

౫౭. “అయమాహు పురాణియా కుటి, అఞ్ఞం పత్థయసే నవం కుటిం;
ఆసం కుటియా విరాజయ, దుక్ఖా భిక్ఖు పున నవా కుటీ”తి.

... దుతియకుటివిహారిత్థేరో....

౮. రమణీయకుటికత్థేరగాథా

౫౮. “రమణీయా మే కుటికా, సద్ధాదేయ్యా మనోరమా;
న మే అత్థో కుమారీహి, యేసం అత్థో తహిం గచ్ఛథ నారియో”తి.

... రమణీయకుటికో థేరో....

౯. కోసలవిహారిత్థేరగాథా

౫౯. “సద్ధాయాహం పబ్బజితో, అరఞ్ఞే మే కుటికా కతా;
అప్పమత్తో చ ఆతాపీ, సమ్పజానో పతిస్సతో”తి [పటిస్సతోతి (క॰)].

... కోసలవిహారిత్థేరో....

౧౦. సీవలిత్థేరగాథా

౬౦. “తే మే ఇజ్ఝింసు సఙ్కప్పా, యదత్థో పావిసిం కుటిం;
విజ్జావిముత్తిం పచ్చేసం, మానానుసయముజ్జహ”న్తి.

... సీవలిత్థేరో....

వగ్గో ఛట్ఠో నిట్ఠితో.

తస్సుద్దానం –

గోధికో చ సుబాహు చ, వల్లియో ఉత్తియో ఇసి;
అఞ్జనవనియో థేరో, దువే కుటివిహారినో;
రమణీయకుటికో చ, కోసలవ్హయసీవలీతి.

౭. సత్తమవగ్గో

౧. వప్పత్థేరగాథా

౬౧. “పస్సతి పస్సో పస్సన్తం, అపస్సన్తఞ్చ పస్సతి;
అపస్సన్తో అపస్సన్తం, పస్సన్తఞ్చ న పస్సతీ”తి.

… వప్పో థేరో….

౨. వజ్జిపుత్తత్థేరగాథా

౬౨. “ఏకకా మయం అరఞ్ఞే విహరామ, అపవిద్ధంవ వనస్మిం దారుకం;
తస్స మే బహుకా పిహయన్తి, నేరయికా వియ సగ్గగామిన”న్తి.

… వజ్జిపుత్తో థేరో….

౩. పక్ఖత్థేరగాథా

౬౩. “చుతా పతన్తి పతితా, గిద్ధా చ పునరాగతా;
కతం కిచ్చం రతం రమ్మం, సుఖేనన్వాగతం సుఖ”న్తి.

… పక్ఖో థేరో….

౪. విమలకోణ్డఞ్ఞత్థేరగాథా

౬౪. “దుమవ్హయాయ ఉప్పన్నో, జాతో పణ్డరకేతునా;
కేతుహా కేతునాయేవ, మహాకేతుం పధంసయీ”తి.

… విమలకోణ్డఞ్ఞో థేరో….

౫. ఉక్ఖేపకతవచ్ఛత్థేరగాథా

౬౫. “ఉక్ఖేపకతవచ్ఛస్స, సఙ్కలితం బహూహి వస్సేహి;
తం భాసతి గహట్ఠానం, సునిసిన్నో ఉళారపామోజ్జో”తి.

... ఉక్ఖేపకతవచ్ఛో థేరో....

౬. మేఘియత్థేరగాథా

౬౬. “అనుసాసి మహావీరో, సబ్బధమ్మాన పారగూ;
తస్సాహం ధమ్మం సుత్వాన, విహాసిం సన్తికే సతో;
తిస్సో విజ్జా అనుప్పత్తా, కతం బుద్ధస్స సాసన”న్తి.

... మేఘియో థేరో....

౭. ఏకధమ్మసవనీయత్థేరగాథా

౬౭. “కిలేసా ఝాపితా మయ్హం, భవా సబ్బే సమూహతా;
విక్ఖీణో జాతిసంసారో, నత్థి దాని పునబ్భవో”తి.

... ఏకధమ్మసవనీయో థేరో....

౮. ఏకుదానియత్థేరగాథా

౬౮. [ఉదా॰ ౩౭; పాచి॰ ౧౫౩] “అధిచేతసో అప్పమజ్జతో, మునినో మోనపథేసు సిక్ఖతో;
సోకా న భవన్తి తాదినో, ఉపసన్తస్స సదా సతీమతో”తి.

... ఏకుదానియో థేరో....

౯. ఛన్నత్థేరగాథా

౬౯. “సుత్వాన ధమ్మం మహతో మహారసం, సబ్బఞ్ఞుతఞ్ఞాణవరేన దేసితం;
మగ్గం పపజ్జిం [పపజ్జం (క॰)] అమతస్స పత్తియా, సో యోగక్ఖేమస్స పథస్స కోవిదో”తి.

... ఛన్నో థేరో....

౧౦. పుణ్ణత్థేరగాథా

౭౦. “సీలమేవ ఇధ అగ్గం, పఞ్ఞవా పన ఉత్తమో;
మనుస్సేసు చ దేవేసు, సీలపఞ్ఞాణతో జయ”న్తి.

... పుణ్ణో థేరో....

వగ్గో సత్తమో నిట్ఠితో.

తస్సుద్దానం –

వప్పో చ వజ్జిపుత్తో చ, పక్ఖో విమలకోణ్డఞ్ఞో;
ఉక్ఖేపకతవచ్ఛో చ, మేఘియో ఏకధమ్మికో;
ఏకుదానియఛన్నా చ, పుణ్ణత్థేరో మహబ్బలోతి.

౮. అట్ఠమవగ్గో

౧. వచ్ఛపాలత్థేరగాథా

౭౧. “సుసుఖుమనిపుణత్థదస్సినా, మతికుసలేన నివాతవుత్తినా;
సంసేవితవుద్ధసీలినా [సంసేవితబుద్ధసీలినా (క.)], నిబ్బానం న హి తేన దుల్లభ”న్తి.

… వచ్ఛపాలో థేరో….

౨. ఆతుమత్థేరగాథా

౭౨. “యథా కళీరో సుసు వడ్ఢితగ్గో, దున్నిక్ఖమో హోతి పసాఖజాతో;
ఏవం అహం భరియాయానితాయ, అనుమఞ్ఞం మం పబ్బజితోమ్హి దానీ”తి.

… ఆతుమో థేరో….

౩. మాణవత్థేరగాథా

౭౩. “జిణ్ణఞ్చ దిస్వా దుఖితఞ్చ బ్యాధితం, మతఞ్చ దిస్వా గతమాయుసఙ్ఖయం;
తతో అహం నిక్ఖమితూన పబ్బజిం, పహాయ కామాని మనోరమానీ”తి.

… మాణవో థేరో….

౪. సుయామనత్థేరగాథా

౭౪. “కామచ్ఛన్దో చ బ్యాపాదో, థినమిద్ధఞ్చ [థీనమిద్ధఞ్చ (సీ. స్యా.)] భిక్ఖునో;
ఉద్ధచ్చం విచికిచ్ఛా చ, సబ్బసోవ న విజ్జతీ”తి.

… సుయామనో థేరో….

౫. సుసారదత్థేరగాథా

౭౫. “సాధు సువిహితాన దస్సనం, కఙ్ఖా ఛిజ్జతి బుద్ధి వడ్ఢతి;

బాలమ్పి కరోన్తి పణ్డితం, తస్మా సాధు సతం సమాగమో”తి.

... సుసారదో థేరో....

౬. పియఞ్జహత్థేరగాథా

౭౬. “ఉప్పతన్తేసు నిపతే, నిపతన్తేసు ఉప్పతే;
వసే అవసమానేసు, రమమానేసు నో రమే”తి.

... పియఞ్జహో థేరో....

౭. హత్థారోహపుత్తత్థేరగాథా

౭౭. “ఇదం పురే చిత్తమచారి చారికం, యేనిచ్ఛకం యత్థకామం యథాసుఖం;
తదజ్జహం నిగ్గహేస్సామి యోనిసో, హత్థిప్పభిన్నం వియ అఙ్కుసగ్గహో”తి.

... హత్థారోహపుత్తో థేరో....

౮. మేణ్డసిరత్థేరగాథా

౭౮. “అనేకజాతిసంసారం , సన్ధావిస్సం అనిబ్బిసం;
తస్స మే దుక్ఖజాతస్స, దుక్ఖక్ఖన్ధో అపరద్ధో”తి.

... మేణ్డసిరో థేరో....

౯. రక్ఖితత్థేరగాథా

౭౯. “సబ్బో రాగో పహీనో మే, సబ్బో దోసో సమూహతో;
సబ్బో మే విగతో మోహో, సీతిభూతోస్మి నిబ్బుతో”తి.

... రక్ఖితో థేరో....

౧౦. ఉగ్గత్థేరగాథా

౮౦. “యం మయా పకతం కమ్మం, అప్పం వా యది వా బహుం;
సబ్బమేతం పరిక్ఖీణం, నత్థి దాని పునబ్భవో”తి.

... ఉగ్గో థేరో....

వగ్గో అట్ఠమో నిట్ఠితో.

తస్సుద్దానం –

వచ్ఛపాలో చ యో థేరో, ఆతుమో మాణవో ఇసి;
సుయామనో సుసారదో, థేరో యో చ పియఞ్జహో;
ఆరోహపుత్తో మేణ్డసిరో, రక్ఖితో ఉగ్గసవ్హయోతి.

౯. నవమవగ్గో

౧. సమితిగుత్తత్థేరగాథా

౮౧. “యం మయా పకతం పాపం, పుబ్బే అఞ్ఞాసు జాతిసు;
ఇధేవ తం వేదనీయం, వత్థు అఞ్ఞం న విజ్జతీ”తి.

… సమితిగుత్తో థేరో….

౨. కస్సపత్థేరగాథా

౮౨. “యేన యేన సుభిక్ఖాని, సివాని అభయాని చ;
తేన పుత్తక గచ్ఛస్సు, మా సోకాపహతో భవా”తి.

… కస్సపో థేరో….

౩. సీహత్థేరగాథా

౮౩. “సీహప్పమత్తో విహర, రత్తిన్దివమతన్దితో;
భావేహి కుసలం ధమ్మం, జహ సీఘం సముస్సయ”న్తి.

… సీహో థేరో….

౪. నీతత్థేరగాథా

౮౪. “సబ్బరత్తిం సుపిత్వాన, దివా సఙ్గణికే రతో;
కుదాస్సు నామ దుమ్మేధో, దుక్ఖస్సన్తం కరిస్సతీ”తి.

… నీతో థేరో….

౫. సునాగత్థేరగాథా

౮౫. “చిత్తనిమిత్తస్స కోవిదో, పవివేకరసం విజానియ;
ఝాయం నిపకో పతిస్సతో, అధిగచ్ఛేయ్య సుఖం నిరామిస”న్తి.

… సునాగో థేరో….

౬. నాగితత్థేరగాథా

౮౬. “ఇతో బహిద్ధా పుథు అఞ్ఞవాదినం, మగ్గో న నిబ్బానగమో యథా అయం;
ఇతిస్సు సఙ్ఘం భగవానుసాసతి, సత్థా సయం పాణితలేవ దస్సయ”న్తి.

… నాగితో థేరో….

౭. పవిట్ఠత్థేరగాథా

౮౭. “ఖన్ధా దిట్ఠా యథాభూతం, భవా సబ్బే పదాలితా;
విక్ఖీణో జాతిసంసారో, నత్థి దాని పునబ్భవో”తి.

… పవిట్ఠో థేరో….

౮. అజ్జునత్థేరగాథా

౮౮. “అసక్ఖిం వత అత్తానం, ఉద్ధాతుం ఉదకా థలం;
వుయ్హమానో మహోఘేవ, సచ్చాని పటివిజ్ఝహ”న్తి.

… అజ్జునో థేరో….

౯. (పఠమ)-దేవసభత్థేరగాథా

౮౯. “ఉత్తిణ్ణా పఙ్కపలిపా, పాతాలా పరివజ్జితా;
ముత్తో ఓఘా చ గన్థా చ, సబ్బే మానా విసంహతా”తి.

… దేవసభో థేరో….

౧౦. సామిదత్తత్థేరగాథా

౯౦. “పఞ్చక్ఖన్ధా పరిఞ్ఞాతా, తిట్ఠన్తి ఛిన్నమూలకా;
విక్ఖీణో జాతిసంసారో, నత్థి దాని పునబ్భవో”తి.

… సామిదత్తో థేరో….

వగ్గో నవమో నిట్ఠితో.

తస్సుద్దానం –

ధేరో సమితిగుత్తో చ, కస్సపో సీహసవ్హయో;
నీతో సునాగో నాగితో, పవిట్ఠో అజ్జునో ఇసి;
దేవసభో చ యో థేరో, సామిదత్తో మహబ్బలోతి.

౧౦. దసమవగ్గో

౧. పరిపుణ్ణకత్థేరగాథా

౯౧. “న తథా మతం సతరసం, సుధన్నం యం మయజ్జ పరిభుత్తం;
అపరిమితదస్సినా గోతమేన, బుద్ధేన దేసితో ధమ్మో”తి.

… పరిపుణ్ణకో థేరో….

౨. విజయత్థేరగాథా

౯౨. “యస్సాసవా పరిక్ఖీణా, ఆహారే చ అనిస్సితో;
సుఞ్ఞతా అనిమిత్తో చ, విమోక్ఖో యస్స గోచరో;
ఆకాసేవ సకున్తానం, పదం తస్స దురన్నయ”న్తి.

… విజయో థేరో….

౩. ఏరకత్థేరగాథా

౯౩. “దుక్ఖా కామా ఏరక, న సుఖా కామా ఏరక;
యో కామే కామయతి, దుక్ఖం సో కామయతి ఏరక;
యో కామే న కామయతి, దుక్ఖం సో న కామయతి ఏరకా”తి.

… ఏరకో థేరో….

౪. మేత్తజిత్థేరగాథా

౯౪. “నమో హి తస్స భగవతో, సక్యపుత్తస్స సిరీమతో;
తేనాయం అగ్గప్పత్తేన, అగ్గధమ్మో [అగ్గో ధమ్మో (సీ.)] సుదేసితో”తి.

… మేత్తజి థేరో….

౫. చక్ఖుపాలత్థేరగాథా

౯౫. “అన్ధోహం హతనేత్తోస్మి, కన్తారద్ధానపక్ఖన్దో [పక్ఖన్నో (సీ.), పక్కన్తో (స్యా. సీ. అట్ఠ.)];
సయమానోపి గచ్ఛిస్సం, న సహాయేన పాపేనా”తి.

… చక్ఖుపాలో థేరో….

౬. ఖణ్డసుమనత్థేరగాథా

౯౬. “ఏకపుప్ఫం చజిత్వాన, అసీతి [అసీతిం (సీ.)] వస్సకోటియో;
సగ్గేసు పరిచారేత్వా, సేసకేనమ్హి నిబ్బుతో”తి.

… ఖణ్డసుమనో థేరో….

౭. తిస్సత్థేరగాథా

౯౭. “హిత్వా సతపలం కంసం, సోవణ్ణం సతరాజికం;
అగ్గహిం మత్తికాపత్తం, ఇదం దుతియాభిసేచన”న్తి.

… తిస్సో థేరో….

౮. అభయత్థేరగాథా

౯౮. “రూపం దిస్వా సతి ముట్ఠా, పియం నిమిత్తం మనసికరోతో;
సారత్తచిత్తో వేదేతి, తఞ్చ అజ్ఝోస తిట్ఠతి;
తస్స వడ్ఢన్తి ఆసవా, భవమూలోపగామినో”తి [భవమూలా భవగామినోతి (సీ. క.)].

… అభయో థేరో….

౯. ఉత్తియత్థేరగాథా

౯౯. “సద్దం సుత్వా సతి ముట్ఠా, పియం నిమిత్తం మనసికరోతో;
సారత్తచిత్తో వేదేతి, తఞ్చ అజ్ఝోస తిట్ఠతి;
తస్స వడ్ఢన్తి ఆసవా, సంసారం ఉపగామినో”తి.

… ఉత్తియో థేరో….

౧౦. (దుతియ)-దేవసభత్థేరగాథా

౧౦౦."సమ్మప్పధానసమ్పన్నో, సతిపట్ఠానగోచరో;
విముత్తికుసుమసఞ్ఛన్నో, పరినిబ్బిస్సత్యనాసవో"తి.

... దేవసభో థేరో....

వగ్గో దసమో నిట్ఠితో.

తస్సుద్దానం –

పరిపుణ్ణకో చ విజయో, ఏరకో మేత్తజీ ముని;
చక్ఖుపాలో ఖణ్డసుమనో, తిస్సో చ అభయో తథా;
ఉత్తియో చ మహాపఞ్ఞో, థేరో దేవసభోపి చాతి.

౧౧. ఏకాదసమవగ్గో

౧. బేలట్ఠానికత్థేరగాథా

౧౦౧."హిత్వా గిహిత్తం అనవోసితత్తో, ముఖనఙ్గలీ ఓదరికో కుసీతో;
మహావరాహోవ నివాపపుట్ఠో, పునప్పునం గబ్భముపేతి మన్దో"తి.

... బేలట్ఠానికో థేరో....

౨. సేతుచ్ఛత్థేరగాథా

౧౦౨."మానేన వఞ్చితాసే, సఙ్ఖారేసు సంకిలిస్సమానాసే;
లాభాలాభేన మథితా, సమాధిం నాధిగచ్ఛన్తి"తి.

... సేతుచ్ఛో థేరో....

౩. బన్ధురత్థేరగాథా

౧౦౩. "నాహం ఏతేన అత్థికో, సుఖితో ధమ్మరసేన తప్పితో;
పిత్వా [పీత్వాన (సీ॰ స్యా॰)] రసగ్గముత్తమం, న చ కాహామి విసేన సన్థవ"న్తి.

... బన్ధురో [బన్ధనో (క॰)] థేరో....

౪. ఖితకత్థేరగాథా

౧౦౪."లహుకో వత మే కాయో, ఫుట్ఠో చ పీతిసుఖేన విపులేన;

తూలమివ ఏరితం మాలుతేన, పిలవతీవ మే కాయో”తి.

… ఖితకో థేరో….

౫. మలితవమ్భత్థేరగాథా

౧౦౫.“ఉక్కణ్ఠితోపి న వసే, రమమానోపి పక్కమే;
న త్వేవానత్థసంహితం, వసే వాసం విచక్ఖణో”తి.

… మలితవమ్భో థేరో….

౬. సుహేమన్తత్థేరగాథా

౧౦౬.“సతలిఙ్గస్స అత్థస్స, సతలక్ఖణధారినో;
ఏకఙ్గదస్సీ దుమ్మేధో, సతదస్సీ చ పణ్డితో”తి.

… సుహేమన్తో థేరో….

౭. ధమ్మసవత్థేరగాథా

౧౦౭.“పబ్బజిం తులయిత్వాన, అగారస్మానగారియం;
తిస్సో విజ్జా అనుప్పత్తా, కతం బుద్ధస్స సాసన”న్తి.

… ధమ్మసవో థేరో….

౮. ధమ్మసవపితుత్థేరగాథా

౧౦౮.“స వీసవస్ససతికో, పబ్బజిం అనగారియం;
తిస్సో విజ్జా అనుప్పత్తా, కతం బుద్ధస్స సాసన”న్తి.

… ధమ్మసవపితు థేరో….

౯. సఙ్ఘరక్ఖితత్థేరగాథా

౧౦౯.“న నూనాయం పరమహితానుకమ్పినో, రహోగతో అనువిగణేతి సాసనం;
తథాహయం విహరతి పాకతిన్ద్రియో, మిగీ యథా తరుణజాతికా వనే”తి.

… సఙ్ఘరక్ఖితో థేరో….

౧౦. ఉసభత్థేరగాథా

౧౧౦.“నగా నగగ్గేసు సుసంవిరూళ్హా, ఉదగ్గమేఘేన నవేన సిత్తా;

వివేకకామస్స అరఞ్ఞసఞ్ఞినో, జనేతి భియ్యో ఉసభస్స కల్యత”న్తి.

... ఉసభో థేరో....

వగ్గో ఏకాదసమో నిట్ఠితో.

తస్సుద్దానం –

బేలట్ఠానికో సేతుచ్ఛో, బన్ధురో ఖితకో ఇసి;

మలితవమ్భో సుహేమన్తో, ధమ్మసవో ధమ్మసవపితా;

సఙ్ఘరక్ఖితత్థేరో చ, ఉసభో చ మహామునీతి.

౧౨. ద్వాదసమవగ్గో

౧. జేన్తత్థేరగాథా

౧౧౧.“దుప్పబ్బజ్జం వే దురధివాసా గేహా, ధమ్మో గమ్భీరో దురధిగమా భోగా;

కిచ్ఛా వుత్తి నో ఇతరీతరేనేవ, యుత్తం చిన్తేతుం సతతమనిచ్చత”న్తి.

... జేన్తో థేరో....

౨. వచ్ఛగోత్తత్థేరగాథా

౧౧౨.“తేవిజ్జోహం మహాఝాయీ, చేతోసమథకోవిదో;

సదత్థో మే అనుప్పత్తో, కతం బుద్ధస్స సాసన”న్తి.

... వచ్ఛగోత్తో థేరో....

౩. వనవచ్ఛత్థేరగాథా

౧౧౩. “అచ్ఛోదికా పుథుసిలా,గోనఙ్గులమిగాయుతా;

అమ్బుసేవాలసఞ్ఛన్నా, తే సేలా రమయన్తి మ”న్తి.

... వనవచ్ఛో థేరో....

౪. అధిముత్తత్థేరగాథా

౧౧౪.“కాయదుట్ఠుల్లగరునో, హియ్యమానమ్హి [హీయమానమ్హి (సీ.)] జీవితే;
సరీరసుఖగిద్ధస్స, కుతో సమణసాధుతా”తి.

... అధిముత్తో థేరో....

౫. మహానామత్థేరగాథా

౧౧౫.“ఏసావహియ్యసే పబ్బతేన, బహుకుటజసల్లకికేన [సల్లకితేన (సీ.), సల్లరికేన (స్యా.)];
నేసాదకేన గిరినా, యసస్సినా పరిచ్ఛదేనా”తి.

... మహానామో థేరో....

౬. పారాపరియత్థేరగాథా

౧౧౬.“ఛఫస్సాయతనే హిత్వా, గుత్తద్వారో సుసంవుతో;
అఘమూలం వమిత్వాన, పత్తో మే ఆసవక్ఖయో”తి.

... పారాపరియో [పారాసరియో (సీ.), పారంపరియో (క.)] థేరో ....

౭. యసత్థేరగాథా

౧౧౭.“సువిలిత్తో సువసనో,సబ్బాభరణభూసితో;
తిస్సో విజ్జా అజ్ఝగమిం, కతం బుద్ధస్స సాసన”న్తి.

... యసో థేరో....

౮. కిమిలత్థేరగాథా

౧౧౮.“అభిసత్తోవ నిపతతి, వయో రూపం అఞ్ఞమివ తథేవ సన్తం;
తస్సేవ సతో అవిప్పవసతో, అఞ్ఞస్సేవ సరామి అత్తాన”న్తి.

... కిమిలో [కిమ్బిలో (సీ. స్యా.)] థేరో....

౯. వజ్జిపుత్తత్థేరగాథా

౧౧౯.“రుక్ఖమూలగహనం పసక్కియ, నిబ్బానం హదయస్మిం ఓపియ;
ఝాయ గోతమ మా చ పమాదో, కిం తే బిళిబిళికా కరిస్సతీ”తి.

... వజ్జిపుత్తో థేరో....

౧౦. ఇసిదత్తత్థేరగాథా

౧౨౦."పఞ్చక్ఖన్ధా పరిఞ్ఞాతా, తిట్ఠన్తి ఛిన్నమూలకా;
దుక్ఖక్ఖయో అనుప్పత్తో,పత్తో మే ఆసవక్ఖయో"తి.

... ఇసిదత్తో థేరో....

వగ్గో ద్వాదసమో నిట్ఠితో.

తస్సుద్దానం –

జేన్తో చ వచ్ఛగోత్తో చ, వచ్ఛో చ వనసవ్హయో;
అధిముత్తో మహానామో, పారాపరియో యసోపి చ;
కిమిలో వజ్జిపుత్తో చ, ఇసిదత్తో మహాయసోతి.

ఏకకనిపాతో నిట్ఠితో.

తత్రుద్దానం –

వీసుత్తరసతం థేరా, కతకిచ్చా అనాసవా;
ఏకకేవ నిపాతమ్హి, సుసఙ్గీతా మహేసిభీతి.

౨. దుకనిపాతో

౧. పఠమవగ్గో

౧. ఉత్తరత్థేరగాథా

౧౨౧.“నత్థి కోచి భవో నిచ్చో, సఙ్ఖారా వాపి సస్సతా;
ఉప్పజ్జన్తి చ తే ఖన్ధా, చవన్తి అపరాపరం.

౧౨౨.“ఏతమాదీనవం ఞత్వా, భవేనమ్హి అనత్థికో;
నిస్సటో సబ్బకామేహి, పత్తో మే ఆసవక్ఖయో”తి.

ఇత్థం సుదం ఆయస్మా ఉత్తరో థేరో గాథాయో అభాసిత్థాతి.

౨. పిణ్డోలభారద్వాజత్థేరగాథా

౧౨౩.“నయిదం అనయేన జీవితం, నాహారో హదయస్స సన్తికో;
ఆహారట్ఠితికో సముస్సయో, ఇతి దిస్వాన చరామి ఏసనం.

౧౨౪.“పఙ్కోతి హి నం పవేదయుం, యాయం వన్దనపూజనా కులేసు;
సుఖుమం సల్లం దురుబ్బహం, సక్కారో కాపురిసేన దుజ్జహో”తి.

ఇత్థం సుదం ఆయస్మా పిణ్డోలభారద్వాజో థేరో గాథాయో అభాసిత్థాతి.

౩. వల్లియత్థేరగాథా

౧౨౫.“మక్కటో పఞ్చద్వారాయం, కుటికాయం పసక్కియ;
ద్వారేన అనుపరియేతి, ఘట్టయన్తో ముహుం ముహుం.

౧౨౬.“తిట్ఠ మక్కట మా ధావి, న హి తే తం యథా పురే;
నిగ్గహీతోసి పఞ్ఞాయ, నేవ దూరం గమిస్ససీ”తి.

… వల్లియో థేరో….

౪. గఙ్గాతీరియత్థేరగాథా

౧౨౭.“తిణ్ణం మే తాలపత్తానం, గఙ్గాతీరే కుటీ కతా;
ఛవసిత్తోవ మే పత్తో, పంసుకూలఞ్చ చీవరం.

౧౨౮."ద్విన్నం అన్తరవస్సానం, ఏకా వాచా మే భాసితా;
తతియే అన్తరవస్సమ్హి, తమోఖన్ధో [తమోక్ఖన్ధో (సీ॰ స్యా॰)] పదాలితో"తి.

... గఙ్గాతీరియో థేరో....

౫. అజినత్థేరగాథా

౧౨౯."అపి చే హోతి తేవిజ్జో, మచ్చుహాయీ అనాసవో;
అప్పఞ్ఞాతోతి నం బాలా, అవజానన్తి అజానతా.

౧౩౦. "యో చ ఖో అన్నపానస్స, లాభీ హోతీధ పుగ్గలో;
పాపధమ్మోపి చే హోతి, సో నేసం హోతి సక్కతో"తి.

... అజినో థేరో....

౬. మేళజినత్థేరగాథా

౧౩౧. "యదాహం ధమ్మమస్సోసిం, భాసమానస్స సత్థునో;
న కఙ్ఖమభిజానామి, సబ్బఞ్ఞూఅపరాజితే.

౧౩౨."సత్థవాహే మహావీరే, సారథీనం వరుత్తమే;
మగ్గే పటిపదాయం వా, కఙ్ఖా మయ్హం న విజ్జతీ"తి.

... మేళజినో థేరో....

౭. రాధత్థేరగాథా

౧౩౩. [ధ॰ ప॰ ౧౩ ధమ్మపదే] "యథా అగారం దుచ్ఛన్నం, వుట్ఠీ సమతివిజ్ఝతి;
ఏవం అభావితం చిత్తం, రాగో సమతివిజ్ఝతి.

౧౩౪.[ధ॰ ప॰ ౧౪ ధమ్మపదే] "యథా అగారం సుచ్ఛన్నం, వుట్ఠీ న సమతివిజ్ఝతి;
ఏవం సుభావితం చిత్తం, రాగో న సమతివిజ్ఝతీ"తి.

... రాధో థేరో....

౮. సురాధత్థేరగాథా

౧౩౫."ఖీణా హి మయ్హం జాతి, వుసితం జినసాసనం;

పహీనో జాలసఙ్ఘాతో, భవనేత్తి సమూహతా.

౧౩౬. "యస్సత్థాయ పబ్బజితో, అగారస్మానగారియం;
సో మే అత్థో అనుప్పత్తో, సబ్బసంయోజనక్ఖయో"తి.

... సురాధో థేరో....

౯. గోతమత్థేరగాథా

౧౩౭. "సుఖం సుపన్తి మునయో, యే ఇత్థీసు న బజ్ఝరే;
సదా వే రక్ఖితబ్బాసు, యాసు సచ్చం సుదుల్లభం.

౧౩౮. "వధం చరిమ్హ తే కామ, అనణా దాని తే మయం;
గచ్ఛామ దాని నిబ్బానం, యత్థ గన్త్వా న సోచతీ"తి.

... గోతమో థేరో....

౧౦. వసభత్థేరగాథా

౧౩౯. "పుబ్బే హనతి అత్తానం, పచ్ఛా హనతి సో పరే;
సుహతం హన్తి అత్తానం, వీతంసేనేవ పక్ఖిమా.

౧౪౦."న బ్రాహ్మణో బహివణ్ణో, అన్తో వణ్ణో హి బ్రాహ్మణో;
యస్మిం పాపాని కమ్మాని, స వే కణ్హో సుజమ్పతీ"తి.

... వసభో థేరో....

వగ్గో పఠమో నిట్ఠితో.

తస్సుద్దానం –

ఉత్తరో చేవ పిణ్డోలో, వల్లియో తీరియో ఇసి;
అజినో చ మేళజినో, రాధో సురాధో గోతమో;
వసభేన ఇమే హోన్తి, దస థేరా మహిద్ధికాతి.

౨. దుతియవగ్గో

౧. మహాచున్దత్థేరగాథా

౧౪౧.“సుస్సూసా సుతవద్ధనీ, సుతం పఞ్ఞాయ వద్ధనం;
పఞ్ఞాయ అత్థం జానాతి, ఞాతో అత్థో సుఖావహో.

౧౪౨.“సేవేథ పన్తాని సేనాసనాని, చరేయ్య సంయోజనవిప్పమోక్ఖం;
సచే రతిం నాధిగచ్ఛేయ్య తత్థ, సఙ్ఘే వసే రక్ఖితత్తో సతిమా”తి.

... మహాచున్దో థేరో....

౨. జోతిదాసత్థేరగాథా

౧౪౩.“యే ఖో తే వేఠమిస్సేన [వేఘమిస్సేన (సీ. స్యా.), వే గమిస్సేన, వేఖమిస్సేన (క.)], నానత్తేన చ కమ్మునా;
మనుస్సే ఉపరున్ధన్తి, ఫరుసూపక్కమా జనా;
తేపి తత్థేవ కీరన్తి, న హి కమ్మం పనస్సతి.

౧౪౪.“యం కరోతి నరో కమ్మం, కల్యాణం యది పాపకం;
తస్స తస్సేవ దాయాదో, యం యం కమ్మం పకుబ్బతీ”తి.

... జోతిదాసో థేరో....

౩. హేరఞ్ఞకానిత్థేరగాథా

౧౪౫.“అచ్చయన్తి అహోరత్తా, జీవితం ఉపరుజ్ఝతి;
ఆయు ఖీయతి మచ్చానం, కున్నదీనంవ ఓదకం.

౧౪౬.“అథ పాపాని కమ్మాని, కరం బాలో న బుజ్ఝతి;
పచ్ఛాస్స కటుకం హోతి, విపాకో హిస్స పాపకో”తి.

... హేరఞ్ఞకానిత్థేరో....

౪. సోమమిత్తత్థేరగాథా

౧౪౭.“పరిత్తం దారుమారుయ్హ, యథా సీదే మహణ్ణవే;
ఏవం కుసీతమాగమ్మ, సాధుజీవీపి సీదతి;
తస్మా తం పరివజ్జేయ్య, కుసీతం హీనవీరియం.

౧౪౮.“పవివిత్తేహి అరియేహి, పహితత్తేహి ఝాయిభి;
నిచ్చం ఆరద్ధవీరియేహి, పణ్డితేహి సహావసే”తి.

... సోమమిత్తో థేరో....

౫. సబ్బమిత్తత్థేరగాథా

౧౪౯.“జనో జనమ్హి సమ్బద్ధో [సమ్బద్ధో (స్యా. క.)], జనమేవస్సితో జనో;

జనో జనేన హేఠీయతి, హేఠేతి చ [బోధియతి, బాధేతి చ (క.)] జనో జనం.

౧౫౦.“కో హి తస్స జనేనత్థో, జనేన జనితేన వా;

జనం ఓహాయ గచ్ఛం తం, హేఠయిత్వా [బాధయిత్వా (క.)] బహుం జన”న్తి.

... సబ్బమిత్తో థేరో....

౬. మహాకాళత్థేరగాథా

౧౫౧.“కాళీ ఇత్థీ బ్రహతీ ధఙ్కరూపా, సత్థిఞ్చ భేత్వా అపరఞ్చ సత్థిం;

బాహఞ్చ భేత్వా అపరఞ్చ బాహం, సీసఞ్చ భేత్వా దధిథాలకంవ;

ఏసా నిసిన్నా అభిసన్దహిత్వా.

౧౫౨.“యో వే అవిద్వా ఉపధిం కరోతి, పునప్పునం దుక్ఖముపేతి మన్దో;

తస్మా పజానం ఉపధిం న కయిరా, మాహం పున భిన్నసిరో సయిస్స”న్తి [పస్సిస్సన్తి (క.)].

... మహాకాళో థేరో....

౭. తిస్సత్థేరగాథా

౧౫౩.“బహూ సపత్తే లభతి, ముణ్డో సఙ్ఘాటిపారుతో;

లాభీ అన్నస్స పానస్స, వత్థస్స సయనస్స చ.

౧౫౪.“ఏతమాదీనవం ఞత్వా, సక్కారేసు మహబ్భయం;

అప్పలాభో అనవస్సుతో, సతో భిక్ఖు పరిబ్బజే”తి.

... తిస్సో థేరో....

౮. కిమిలత్థేరగాథా

౧౫౫.“పాచీనవంసదాయమ్హి , సక్యపుత్తా సహాయకా;

పహాయానప్పకే భోగే, ఉఞ్ఛాపత్తాగతే రతా.

౧౩౬."ఆరద్ధవీరియా పహితత్తా, నిచ్చం దళ్హపరక్కమా;
రమన్తి ధమ్మరతియా, హిత్వాన లోకియం రతి"న్తి.

... కిమిలో [కిమ్బిలో (సీ. స్యా. పీ.)] థేరో....

౯. నన్దత్థేరగాథా

౧౩౭."అయోనిసో మనసికారా, మణ్డనం అనుయుఞ్జిసం;
ఉద్ధతో చపలో చాసిం, కామరాగేన అట్టితో.

౧౩౮."ఉపాయకుసలేనాహం, బుద్ధేనాదిచ్చబన్ధునా;
యోనిసో పటిపజ్జిత్వా, భవే చిత్తం ఉదబ్బహి"న్తి.

... నన్దో థేరో....

౧౦. సిరిమత్థేరగాథా

౧౩౯."పరే చ నం పసంసన్తి, అత్తా చే అసమాహితో;
మోఘం పరే పసంసన్తి, అత్తా హి అసమాహితో.

౧౪౦."పరే చ నం గరహన్తి, అత్తా చే సుసమాహితో;
మోఘం పరే గరహన్తి, అత్తా హి సుసమాహితో"తి.

... సిరిమా థేరో....

వగ్గో దుతియో నిట్ఠితో.

తస్సుద్దానం –

చున్దో చ జోతిదాసో చ, థేరో హేరఞ్ఞకాని చ;
సోమమిత్తో సబ్బమిత్తో, కాలో తిస్సో చ కిమిలో [కిమ్బిలో (సీ. స్యా. పీ.), ఛన్దలక్ఖణానులోమం];
నన్దో చ సిరిమా చేవ, దస థేరా మహిద్ధికాతి.

౩. తతియవగ్గో

౧. ఉత్తరత్థేరగాథా

౧౪౧."ఖన్ధా మయా పరిఞ్ఞాతా, తణ్హా మే సుసమూహతా;

భావితా మమ బోజ్ఝఙ్గా, పత్తో మే ఆసవక్ఖయో.

౧౬౨.“సోహం ఖన్ధే పరిఞ్ఞాయ, అబ్బహిత్వాన [అబ్బుహిత్వాన (క.)] జాలినిం;
భావయిత్వాన బోజ్ఝఙ్గే, నిబ్బాయిస్సం అనాసవో”తి.

… ఉత్తరో థేరో….

౨. భద్దజిత్థేరగాథా

౧౬౩.“పనాదో నామ సో రాజా, యస్స యూపో సువణ్ణయో;
తిరియం సోళసుబ్బేధో [సోళసపబ్బేధో (సీ. అట్ఠ.), సోళసబ్బాణో (?)], ఉబ్భమాహు [ఉద్ధమాహు (సీ.), ఉచ్చమాహు (స్యా.)] సహస్సధా.

౧౬౪.“సహస్సకణ్డో సతగేణ్డు, ధజాలు హరితామయో;
అనచ్చుం తత్థ గన్ధబ్బా, ఛసహస్సాని సత్తధా”తి.

… భద్దజిత్థేరో….

౩. సోభితత్థేరగాథా

౧౬౫.“**సతిమా పఞ్ఞవా** భిక్ఖు, ఆరద్ధబలవీరియో;
పఞ్చ కప్పసతానాహం, ఏకరత్తిం అనుస్సరిం.

౧౬౬.“చత్తారో సతిపట్ఠానే, సత్త అట్ఠ చ భావయం;
పఞ్చ కప్పసతానాహం, ఏకరత్తిం అనుస్సరి”న్తి.

… సోభితో థేరో….

౪. వల్లియత్థేరగాథా

౧౬౭.“యం కిచ్చం దళ్హవీరియేన, యం కిచ్చం బోద్ధుమిచ్ఛతా;
కరిస్సం నావరజ్ఝిస్సం [నావరుజ్ఝిస్సం (క. సీ. క.)], పస్స వీరియం పరక్కమ.

౧౬౮.“త్వఞ్చ మే మగ్గమక్ఖాహి, అఞ్జసం అమతోగధం;
అహం మోనేన మోనిస్సం, గఙ్గాసోతోవ సాగర”న్తి.

… వల్లియో థేరో….

౫. వీతసోకత్థేరగాథా

౧౬౯.“కేసే మే ఓలిఖిస్సన్తి, కప్పకో ఉపసఙ్కమి;
తతో ఆదాసమాదాయ, సరీరం పచ్చవేక్ఖిసం.

౧౭౦.“తుచ్ఛో కాయో అదిస్సిత్థ, అన్ధకారో తమో బ్యగా;
సబ్బే చోళా సముచ్ఛిన్నా, నత్థి దాని పునబ్భవో”తి.

… వీతసోకో థేరో….

౬. పుణ్ణమాసత్థేరగాథా

౧౭౧.“పఞ్చ నీవరణే హిత్వా, యోగక్ఖేమస్స పత్తియా;
ధమ్మాదాసం గహేత్వాన, ఞాణదస్సనమత్తనో.

౧౭౨.“పచ్చవేక్ఖిం ఇమం కాయం, సబ్బం సన్తరబాహిరం;
అజ్ఝత్తఞ్చ బహిద్ధా చ, తుచ్ఛో కాయో అదిస్సథా”తి.

… పుణ్ణమాసో థేరో….

౭. నన్దకత్థేరగాథా

౧౭౩. “యథాపి భద్దో ఆజఞ్ఞో, ఖలిత్వా పతితిట్ఠతి;
భియ్యో లద్ధాన సంవేగం, అదీనో వహతే ధురం.

౧౭౪.“ఏవం దస్సనసమ్పన్నం, సమ్మాసమ్బుద్ధసావకం;
ఆజానీయం మం ధారేథ, పుత్తం బుద్ధస్స ఓరస”న్తి.

… నన్దకో థేరో….

౮. భరతత్థేరగాథా

౧౭౫.“ఏహి నన్దక గచ్ఛామ, ఉపజ్ఝాయస్స సన్తికం;
సీహనాదం నదిస్సామ, బుద్ధసేట్ఠస్స సమ్ముఖా.

౧౭౬.“యాయ నో అనుకమ్పాయ, అమ్హే పబ్బాజయీ ముని;
సో నో అత్థో అనుప్పత్తో, సబ్బసంయోజనక్ఖయో”తి.

... భరతో థేరో....

౯. భారద్వాజత్థేరగాథా

౧౭౭. “నదన్తి ఏవం సప్పఞ్ఞా, సీహావ గిరిగబ్భరే;
వీరా విజితసఙ్గామా, జేత్వా మారం సవాహనిం [సవాహనం (బహూసు)].

౧౭౮.“సత్థా చ పరిచిణ్ణో మే, ధమ్మో సఙ్ఘో చ పూజితో;
అహఞ్చ విత్తో సుమనో, పుత్తం దిస్వా అనాసవ”న్తి.

... భారద్వాజో థేరో....

౧౦. కణ్హదిన్నత్థేరగాథా

౧౭౯.“ఉపాసితా సప్పురిసా, సుతా ధమ్మా అభిణ్హసో;
సుత్వాన పటిపజ్జిస్సం, అఞ్జసం అమతోగధం.

౧౮౦.“భవరాగహతస్స మే సతో, భవరాగో పున మే న విజ్జతి;
న చాహు న చ మే భవిస్సతి, న చ మే ఏతరహి విజ్జతీ”తి.

... కణ్హదిన్నో థేరో....

వగ్గో తతియో నిట్ఠితో.

తస్సుద్దానం –

ఉత్తరో భద్దజిత్థేరో, సోభితో వల్లియో ఇసి;
వీతసోకో చ యో థేరో, పుణ్ణమాసో చ నన్దకో;
భరతో భారద్వాజో చ, కణ్హదిన్నో మహామునీతి.

౪. చతుత్థవగ్గో

౧. మిగసిరత్థేరగాథా

౧౮౧.“యతో అహం పబ్బజితో, సమ్మాసమ్బుద్ధసాసనే;
విముచ్చమానో ఉగ్గచ్ఛిం, కామధాతుం ఉపచ్చగం.

౧౮౨.“బ్రహ్మునో పేక్ఖమానస్స, తతో చిత్తం విముచ్చి మే;
అకుప్పా మే విముత్తీతి, సబ్బసంయోజనక్ఖయా”తి.

... మిగసిరో థేరో....

౨. సివకత్థేరగాథా

౧౮౩.“అనిచ్చాని గహకాని, తత్థ తత్థ పునప్పునం;

గహకారం [గహకారకం (సీ. పీ.)] గవేసన్తో, దుక్ఖా జాతి పునప్పునం.

౧౮౪.“గహకారక దిట్ఠోసి, పున గేహం న కాహసి;

సబ్బా తే ఫాసుకా భగ్గా, థూణికా [థూణిరా (పీ. క.), ధుణిరా (స్యా.)] చ విదాలితా [పదాలితా (సీ. స్యా.)];

విమరియాదికతం చిత్తం, ఇధేవ విధమిస్సతీ”తి.

... సివకో [సీవకో (సీ.)] థేరో....

౩. ఉపవాణత్థేరగాథా

౧౮౫.“అరహం సుగతో లోకే, వాతేహాబాధితో [... బాధితో (క.)] ముని;

సచే ఉణ్హోదకం అత్థి, మునినో దేహి బ్రాహ్మణ.

౧౮౬.“పూజితో పూజనేయ్యానం [పూజనీయానం (సీ.)], సక్కరేయ్యాన సక్కతో;

అపచితోపచేయ్యానం [అపచనీయానం (సీ.), అపచినేయ్యానం (స్యా.)], తస్స ఇచ్ఛామి హాతవే”తి.

... ఉపవాణో థేరో....

౪. ఇసిదిన్నత్థేరగాథా

౧౮౭.“దిట్ఠా మయా ధమ్మధరా ఉపాసకా, కామా అనిచ్చా ఇతి భాసమానా;

సారత్తరత్తా మణికుణ్డలేసు, పుత్తేసు దారేసు చ తే అపేక్ఖా.

౧౮౮.“అద్ధా న జానన్తి యతోధ ధమ్మం, కామా అనిచ్చా ఇతి చాపి ఆహు;

రాగఞ్చ తేసం న బలత్థి ఛేత్తుం, తస్మా సితా పుత్తదారం ధనఞ్చా”తి.

... ఇసిదిన్నో థేరో....

౫. సమ్బులకచ్చానత్థేరగాథా

౧౮౯.“దేవో చ వస్సతి దేవో చ గళగళాయతి,

ఏకకో చాహం భేరవే బిలే విహరామి;

తస్స మయ్హం ఏకకస్స భేరవే బిలే విహరతో,

నత్థి భయం వా ఛమ్భితత్తం వా లోమహంసో వా.

౧౯౦.“ధమ్మతా మమసా యస్స మే, ఏకకస్స భేరవే బిలే;

విహరతో నత్థి భయం వా, ఛమ్భితత్తం వా లోమహంసో వా”తి.

… సమ్బులకచ్చానో [సమ్బహులకచ్చానో (క.)] థేరో….

౬. నితకత్థేరగాథా

౧౯౧.[ఉదా. ౩౪ ఉదానేపి] “కస్స సేలూపమం చిత్తం, ఠితం నానుపకమ్పతి;

విరత్తం రజనీయేసు, కుప్పనీయే న కుప్పతి;

యస్సేవం భావితం చిత్తం, కుతో తం దుక్ఖమేస్సతి.

౧౯౨.“మమ సేలూపమం చిత్తం, ఠితం నానుపకమ్పతి;

విరత్తం రజనీయేసు, కుప్పనీయే న కుప్పతి;

మమేవం భావితం చిత్తం, కుతో మం దుక్ఖమేస్సతీ”తి.

… నితకో [ఖితకో (సీ. స్యా.)] థేరో….

౭. సోణపోటిరియత్థేరగాథా

౧౯౩. “న తావ సుపితుం హోతి, రత్తి నక్ఖత్తమాలినీ;

పటిజగ్గితుమేవేసా, రత్తి హోతి విజానతా.

౧౯౪.“హత్థిక్ఖన్ధావపతితం , కుఞ్జరో చే అనుక్కమే;

సఙ్గామే మే మతం సేయ్యో, యఞ్చే జీవే పరాజితో”తి.

… సోణో పోటిరియో [సేలిస్సరియో (సీ.), పోట్టిరియపుత్తో (స్యా.)] థేరో ….

౮. నిసభత్థేరగాథా

౧౯౫.“పఞ్చ కామగుణే హిత్వా, పియరూపే మనోరమే;

సద్ధాయ ఘరా నిక్ఖమ్మ, దుక్ఖస్సన్తకరో భవే.

౧౯౬.“నాభినన్దామి మరణం, నాభినన్దామి జీవితం;

కాలఞ్చ పటికఙ్ఖామి, సమ్పజానో పతిస్సతో”తి.

... నిసభో థేరో....

౯. ఉసభత్థేరగాథా

౧౯౭."అమ్బపల్లవసఙ్కాసం, అంసే కత్వాన చీవరం;
నిసిన్నో హత్థిగీవాయం, గామం పిణ్డాయ పావిసిం.

౧౯౮."హత్థిక్ఖన్ధతో ఓరుయ్హ, సంవేగం అలభిం తదా;
సోహం దిత్తో తదా సన్తో, పత్తో మే ఆసవక్ఖయో"తి.

... ఉసభో థేరో....

౧౦. కప్పటకురత్థేరగాథా

౧౯౯."అయమితి కప్పటో కప్పటకురో, అచ్ఛాయ అతిభరితాయ [అతిభరియాయ (సీ. క.), అచ్చం భరాయ (స్యా.)];
అమతఘటికాయం ధమ్మకటమత్తో [ధమ్మకటపత్తో (స్యా. క. అట్ఠ.), ధమ్మకటమగ్గో (సీ. అట్ఠ.)], కతపదం
ఝానాని ఓచేతుం.

౨౦౦."మా ఖో త్వం కప్పట పచాలేసి, మా త్వం ఉపకణ్ణమ్హి తాళేస్సం;
న హి [న వా (క.)] త్వం కప్పట మత్తమఞ్ఞాసి, సఙ్ఘమజ్ఝమ్హి పచలాయమానోతి.

... కప్పటకురో థేరో....

వగ్గో చతుత్థో నిట్ఠితో.

తస్సుద్దానం –

మిగసిరో సివకో చ, ఉపవానో చ పణ్డితో;
ఇసిదిన్నో చ కచ్చానో, నితకో చ మహావసీ;
పోటిరియపుత్తో నిసభో, ఉసభో కప్పటకురోతి.

౫. పఞ్చమవగ్గో

౧. కుమారకస్సపత్థేరగాథా

౨౦౧."అహో బుద్ధా అహో ధమ్మా, అహో నో సత్థు సమ్పదా;
యత్థ ఏతాదిసం ధమ్మం, సావకో సచ్ఛికాహి"తి.

౨౦౨.“అసఙ్ఖేయ్యేసు కప్పేసు, సక్కాయాధిగతా అహూ;
తేసమయం పచ్ఛిమకో, చరిమోయం సముస్సయో;
జాతిమరణసంసారో, నత్థి దాని పునబ్భవో”తి.

… కుమారకస్సపో థేరో….

౨. ధమ్మపాలత్థేరగాథా

౨౦౩.“యో హవే దహరో భిక్ఖు, యుఞ్జతి బుద్ధసాసనే;
జాగరో స హి సుత్తేసు [పతిసుత్తేసు (సీ. క.)], అమోఘం తస్స జీవితం.

౨౦౪.“తస్మా సద్ధఞ్చ సీలఞ్చ, పసాదం ధమ్మదస్సనం;
అనుయుఞ్జేథ మేధావీ, సరం బుద్ధాన సాసన”న్తి.

… ధమ్మపాలో థేరో….

౩. బ్రహ్మాలిత్థేరగాథా

౨౦౫.“కస్సిన్ద్రియాని సమథఙ్గతాని, అస్సా యథా సారథినా సుదన్తా;
పహీనమానస్స అనాసవస్స, దేవాపి కస్స [తస్స (బహూసు)] పిహయన్తి తాదినో”తి.

౨౦౬.[ధ. ప. ౯౪ ధమ్మపదేపి] “మయ్హిన్ద్రియాని సమథఙ్గతాని, అస్సా యథా సారథినా సుదన్తా;
పహీనమానస్స అనాసవస్స, దేవాపి మయ్హం పిహయన్తి తాదినో”తి.

… బ్రహ్మాలి థేరో….

౪. మోఘరాజత్థేరగాథా

౨౦౭.“ఛవిపాపక చిత్తభద్దక, మోఘరాజ సతతం సమాహితో;
హేమన్తికసీతకాలరత్తియో [హేమన్తికకాలరత్తియో (క.)], భిక్ఖు త్వంసి కథం కరిస్ససి”.

౨౦౮.“సమ్పన్నసస్సా మగధా, కేవలా ఇతి మే సుతం;
పలాలచ్ఛన్నకో సేయ్యం, యథఞ్ఞే సుఖజీవినో”తి.

… మోఘరాజా థేరో….

౫. విసాఖపఞ్చాలపుత్తత్థేరగాథా

౨౦౯."న ఉక్ఖిపే నో చ పరిక్ఖిపే పరే, ఓక్ఖిపే పారగతం న ఏరయే;
న చత్తవణ్ణం పరిసాసు బ్యాహరే, అనుద్ధతో సమ్మితభాణి సుబ్బతో.

౨౧౦."సుసుఖుమనిపుణత్థదస్సినా, మతికుసలేన నివాతవుత్తినా;
సంసేవితవుద్ధసీలినా, నిబ్బానం న హి తేన దుల్లభ"న్తి.

... విసాఖో పఞ్చాలపుత్తో థేరో ....

౬. చూళకత్థేరగాథా

౨౧౧."నదన్తి మోరా సుసిఖా సుపేఖుణా, సునీలగీవా సుముఖా సుగజ్జినో;
సుసద్దలా చాపి మహామహీ అయం, సుబ్యాపితమ్బు సువలాహకం నభం.

౨౧౨"సుకల్లరూపో సుమనస్స ఝాయతం [ఝాయితం (స్యా. క.)], సునిక్కమో సాధు సుబుద్ధసాసనే;
సుసుక్కసుక్కం నిపుణం సుదుద్దసం, ఫుసాహి తం ఉత్తమమచ్చుతం పద"న్తి.

... చూళకో [చూలకో (సీ. అట్ఠ.)] థేరో....

౭. అనూపమత్థేరగాథా

౨౧౩."నన్దమానాగతం చిత్తం, సూలమారోపమానకం;
తేన తేనేవ వజసి, యేన సూలం కలిఙ్గరం.

౨౧౪."తాహం చిత్తకలిం బ్రూమి, తం బ్రూమి చిత్తదుబ్భకం;
సత్థా తే దుల్లభో లద్ధో, మానత్థే మం నియోజయీ"తి.

... అనూపమో థేరో....

౮. వజ్జితత్థేరగాథా

౨౧౫."సంసరం దీఘమద్ధానం, గతీసు పరివత్తిసం;
అపస్సం అరియసచ్చాని, అన్ధభూతో [అన్ధీభూతో (క.)] పుథుజ్జనో.

౨౧౬."తస్స మే అప్పమత్తస్స, సంసారా వినళీకతా;
సబ్బా గతీ సముచ్ఛిన్నా, నత్థి దాని పునబ్భవో"తి.

... వజ్జితో థేరో....

౯. సన్ధితత్థేరగాథా

౨౧౭.“అస్సత్థే హరితోభాసే, సంవిరూళ్హమ్హి పాదపే;

ఏకం బుద్ధగతం సఞ్ఞం, అలభిత్థం [అలభిం హం (క॰)] పతిస్సతో.

౨౧౮.“ఏకతింసే ఇతో కప్పే, యం సఞ్ఞమలభిం తదా;

తస్సా సఞ్ఞాయ వాహసా, పత్తో మే ఆసవక్ఖయో”తి.

… సన్ధితో థేరో….

వగ్గో పఞ్చమో నిట్ఠితో.

తస్సుద్దానం –

కుమారకస్సపో థేరో, ధమ్మపాలో చ బ్రహ్మాలి;

మోఘరాజా విసాఖో చ, చూళకో చ అనూపమో;

వజ్జితో సన్ధితో థేరో, కిలేసరజవాహనోతి.

దుకనిపాతో నిట్ఠితో.

తత్రుద్దానం –

గాథాదుకనిపాతమ్హి, నవుతి చేవ అట్ఠ చ;

థేరా ఏకూనపఞ్ఞాసం, భాసితా నయకోవిదాతి.

౩. తికనిపాతో

౧. అగ్గికభారద్వాజత్థేరగాథా

౨౧౯.“అయోని సుద్ధిమన్వేసం, అగ్గిం పరిచరిం వనే;

సుద్ధిమగ్గం అజానన్తో, అకాసిం అమరం తపం [అకాసిం అపరం తపం (స్యా॰), అకాసిం అమతం తపం (క॰)].

౨౨౦.“తం సుఖేన సుఖం లద్ధం, పస్స ధమ్మసుధమ్మతం;

తిస్సో విజ్జా అనుప్పత్తా, కతం బుద్ధస్స సాసనం.

౨౨౧.“బ్రహ్మబన్ధు పురే ఆసిం, ఇదాని ఖోమ్హి బ్రాహ్మణో;

తేవిజ్జో న్హాతకో [నహాతకో (సీ॰ అట్ఠ॰)] చమ్హి, సోత్తియో చమ్హి వేదగూ”తి.

… అగ్గికభారద్వాజో థేరో….

౨. పచ్చయత్థేరగాథా

౨౨౨.“పఞ్చాహాహం పబ్బజితో, సేఖో అప్పత్తమానసో,

విహారం మే పవిట్ఠస్స, చేతసో పణిధీ అహు.

౨౨౩.“నాసిస్సం న పివిస్సామి, విహారతో న నిక్ఖమే;

నపి పస్సం నిపాతేస్సం, తణ్హాసల్లే అనూహతే.

౨౨౪.“తస్స మేవం విహరతో, పస్స వీరియపరక్కమం;

తిస్సో విజ్జా అనుప్పత్తా, కతం బుద్ధస్స సాసన”న్తి.

… పచ్చయో థేరో….

౩. బాకులత్థేరగాథా

౨౨౫.“యో పుబ్బే కరణీయాని, పచ్ఛా సో కాతుమిచ్ఛతి;

సుఖా సో ధంసతే ఠానా, పచ్ఛా చ మనుతప్పతి.

౨౨౬.“యఞ్హి కయిరా తఞ్హి వదే, యం న కయిరా న తం వదే;

అకరోన్తం భాసమానం, పరిజానన్తి పణ్డితా.

౨౨౭.“సుసుఖం వత నిబ్బానం, సమ్మాసమ్బుద్ధదేసితం;

అసోకం విరజం ఖేమం, యత్థ దుక్ఖం నిరుజ్ఝతీ”తి.

... బాకులో [బాక్కులో (సీ.)] థేరో....

౪. ధనియత్థేరగాథా

౨౨౮.“సుఖం చే జీవితుం ఇచ్ఛే, సామఞ్ఞస్మిం అపేక్ఖవా;
సఙ్ఘికం నాతిమఞ్ఞేయ్య, చీవరం పానభోజనం.

౨౨౯.“సుఖం చే జీవితుం ఇచ్ఛే, సామఞ్ఞస్మిం అపేక్ఖవా;
అహి మూసికసోబ్భంవ, సేవేథ సయనాసనం.

౨౩౦.“సుఖం చే జీవితుం ఇచ్ఛే, సామఞ్ఞస్మిం అపేక్ఖవా;
ఇతరీతరేన తుస్సేయ్య, ఏకధమ్మఞ్చ భావయే”తి.

... ధనియో థేరో....

౫. మాతఙ్గపుత్తత్థేరగాథా

౨౩౧.“అతిసీతం అతిఉణ్హం, అతిసాయమిదం అహు;
ఇతి విస్సట్ఠకమ్మన్తే, ఖణా అచ్చేన్తి మాణవే.

౨౩౨.“యో చ సీతఞ్చ ఉణ్హఞ్చ, తిణా భియ్యో న మఞ్ఞతి;
కరం పురిసకిచ్చాని, సో సుఖా న విహాయతి.

౨౩౩. “దబ్బం కుసం పోటకిలం, ఉసీరం ముఞ్జపబ్బజం;
ఉరసా పనుదిస్సామి, వివేకమనుబ్రూహయ”న్తి.

... మాతఙ్గపుత్తో థేరో....

౬. ఖుజ్జసోభితత్థేరగాథా

౨౩౪.“యే చిత్తకథీ బహుస్సుతా, సమణా పాటలిపుత్తవాసినో;
తేసఞ్ఞతరోయమాయువా, ద్వారే తిట్ఠతి ఖుజ్జసోభితో.

౨౩౫.“యే చిత్తకథీ బహుస్సుతా, సమణా పాటలిపుత్తవాసినో;
తేసఞ్ఞతరోయమాయువా, ద్వారే తిట్ఠతి మాలుతేరితో.

౨౩౬.“సుయుద్ధేన సుయిట్ఠేన, సఙ్గామవిజయేన చ;
బ్రహ్మచరియానుచిణ్ణేన, ఏవాయం సుఖమేధతీ”తి.

... ఖుజ్జసోభితో థేరో....

౭. వారణత్థేరగాథా

౨౩౭.“యోధ కోచి మనుస్సేసు, పరపాణాని హింసతి;
అస్మా లోకా పరమ్హా చ, ఉభయా ధంసతే నరో.

౨౩౮.“యో చ మేత్తేన చిత్తేన, సబ్బపాణానుకమ్పతి;
బహుఞ్హి సో పసవతి, పుఞ్ఞం తాదిసకో నరో.

౨౩౯.“సుభాసితస్స సిక్ఖేథ, సమణూపాసనస్స చ;
ఏకాసనస్స చ రహో, చిత్తవూపసమస్స చా”తి.

... వారణో థేరో....

౮. వస్సికత్థేరగాథా

౨౪౦.“ఏకోపి సద్ధో మేధావీ, అస్సద్ధానీధ ఞాతినం;
ధమ్మట్ఠో సీలసమ్పన్నో, హోతి అత్థాయ బన్ధునం.

౨౪౧.“నిగ్గయ్హ అనుకమ్పాయ, చోదితా ఞాతయో మయా;
ఞాతిబన్ధవపేమేన, కారం కత్వాన భిక్ఖుసు.

౨౪౨.“తే అబ్భతీతా కాలఙ్కతా, పత్తా తే తిదివం సుఖం;
భాతరో మయ్హం మాతా చ, మోదన్తి కామకామినో”తి.

... వస్సికో [పస్సికో (సీ. స్యా. పీ.)] థేరో....

౯. యసోజత్థేరగాథా

౨౪౩.“కాలపబ్బఙ్గసఙ్కాసో, కిసో ధమనిసన్థతో;
మత్తఞ్ఞూ అన్నపానమ్హి, అదీనమనసో నరో”.

౨౪౪.“ఫుట్ఠో డంసేహి మకసేహి, అరఞ్ఞస్మిం బ్రహావనే;
నాగో సఙ్గామసీసేవ, సతో తత్రాధివాసయే.

౨౪౩.“యథా బ్రహ్మా తథా ఏకో, యథా దేవో తథా దువే;
యథా గామో తథా తయో, కోలాహలం తతుత్తరి”న్తి.

… యసోజో థేరో….

౧౦. సాటిమత్తియత్థేరగాథా

౨౪౬.“అహు తుయ్హం పురే సద్ధా, సా తే అజ్జ న విజ్జతి;
యం తుయ్హం తుయ్హమేవేతం, నత్థి దుచ్చరితం మమ.

౨౪౭.“అనిచ్చా హి చలా సద్ధా, ఏవం దిట్ఠా హి సా మయా;
రజ్జన్తిపి విరజ్జన్తి, తత్థ కిం జియ్యతే ముని.

౨౪౮.“పచ్చతి మునినో భత్తం, థోకం థోకం కులే కులే;
పిణ్డికాయ చరిస్సామి, అత్థి జఙ్ఘబలం [జఙ్ఘాబలం (సీ.)] మమా”తి.

… సాటిమత్తియో థేరో….

౧౧. ఉపాలిత్థేరగాథా

౨౪౯.“సద్ధాయ అభినిక్ఖమ్మ, నవపబ్బజితో నవో;
మిత్తే భజేయ్య కల్యాణే, సుద్ధాజీవే అతన్దితే.

౨౫౦.“సద్ధాయ అభినిక్ఖమ్మ, నవపబ్బజితో నవో;
సఙ్ఘస్మిం విహరం భిక్ఖు, సిక్ఖేథ వినయం బుధో.

౨౫౧.“సద్ధాయ అభినిక్ఖమ్మ, నవపబ్బజితో నవో;
కప్పాకప్పేసు కుసలో, చరేయ్య అపురక్ఖతో”తి.

… ఉపాలిత్థేరో….

౧౨. ఉత్తరపాలత్థేరగాథా

౨౫౨.“పణ్డితం వత మం సన్తం, అలమత్థవిచిన్తకం;
పఞ్చ కామగుణా లోకే, సమ్మోహా పాతయింసు మం.

౨౫౩.“పక్ఖన్దో మారవిసయే, దళ్హసల్లసమప్పితో;
అసక్ఖిం మచ్చురాజస్స, అహం పాసా పముచ్చితుం.

២៦៤"సబ్బే కామా పహీనా మే, భవా సబ్బే పదాలితా [విదాలితా (సీ. పీ. అట్ఠ.)];
విక్ఖీణో జాతిసంసారో, నత్థి దాని పునబ్భవో"తి.

... ఉత్తరపాలో థేరో....

౧౩. అభిభూతత్థేరగాథా

២៦៥"సుణాథ ఞాతయో సబ్బే, యావన్తేత్థ సమాగతా;
ధమ్మం వో దేసయిస్సామి, దుక్ఖా జాతి పునప్పునం.

២៦៦[సం. ని. ౧.౧౮៥] "ఆరమ్భథ [ఆరభథ (సీ. స్యా.), ఆరబ్భథ (క.)] నిక్కమథ, యుఞ్జథ బుద్ధసాసనే;
ధునాథ మచ్చునో సేనం, నళాగారంవ కుఞ్జరో.

២៦៧"యో ఇమస్మిం ధమ్మవినయే, **అప్పమత్తో** విహస్సతి [విహేస్సతి (స్యా. పీ.)];
పహాయ జాతిసంసారం, దుక్ఖస్సన్తం కరిస్సతీ"తి.

... అభిభూతో థేరో....

౧౪. గోతమత్థేరగాథా

២៦៨"సంసరం హి నిరయం అగచ్ఛిస్సం, పేతలోకమగమం పునప్పునం;
దుక్ఖమమ్హిపి తిరచ్ఛానయోనియం, నేకధా హి వుసితం చిరం మయా.

២៦៩"మానుసోపి చ భవోభిరాధితో, సగ్గకాయమగమం సకిం సకిం;
రూపధాతుసు అరూపధాతుసు, నేవసఞ్ఞిసు అసఞ్ఞిసుట్ఠితం.

២៧០."సమ్భవా సువిదితా అసారకా, సఙ్ఖతా పచలితా సదేరితా;
తం విదిత్వా మహమత్తసమ్భవం, సన్తిమేవ సతిమా సమజ్ఝగ"న్తి.

... గోతమో థేరో....

౧౫. హారితత్థేరగాథా

២៧១."యో పుబ్బే కరణీయాని, పచ్ఛా సో కాతుమిచ్ఛతి;
సుఖా సో ధంసతే ఠానా, పచ్ఛా చ మనుతప్పతి.

២៧២."యఞ్హి కయిరా తఞ్హి వదే, యం న కయిరా న తం వదే;
అకరోన్తం భాసమానం, పరిజానన్తి పణ్డితా.

౨౬౩.“సుసుఖం వత నిబ్బానం, సమ్మాసమ్బుద్ధదేసితం;
అసోకం విరజం ఖేమం, యత్థ దుక్ఖం నిరుజ్ఝతీ”తి.

… హారితో థేరో….

౧౬. విమలత్థేరగాథా

౨౬౪.“పాపమిత్తే వివజ్జేత్వా, భజేయ్యుత్తమపుగ్గలం;
ఓవాదే చస్స తిట్ఠేయ్య, పత్థేన్తో అచలం సుఖం.

౨౬౫.“పరిత్తం దారుమారుయ్హ, యథా సీదే మహణ్ణవే;
ఏవం కుసీతమాగమ్మ, సాధుజీవీపి సీదతి;
తస్మా తం పరివజ్జేయ్య, కుసీతం హీనవీరియం.

౨౬౬.“పవివిత్తేహి అరియేహి, పహితత్తేహి ఝాయిభి;
నిచ్చం ఆరద్ధవీరియేహి, పణ్డితేహి సహావసే”తి.

… విమలో థేరో….

తికనిపాతో నిట్ఠితో.

తత్రుద్దానం –

అఙ్గణికో భారద్వాజో, పచ్చయో బాకులో ఇసి;
ధనియో మాతఙ్గపుత్తో, సోభితో వారణో ఇసి.

వస్సికో చ యసోజో చ, సాటిమత్తియుపాలి చ;
ఉత్తరపాలో అభిభూతో, గోతమో హారితోపి చ.

థేరో తికనిపాతమ్హి, నిబ్బానే విమలో కతో;
అట్ఠతాలీస గాథాయో, థేరా సోళస కిత్తితాతి.

౪. చతుకనిపాతో

౧. నాగసమాలత్థేరగాథా

౨౬౭.“అలఙ్కతా సువసనా, మాలినీ చన్దనుస్సదా;
మజ్ఝే మహాపథే నారీ, తురియే నచ్చతి నట్టకీ.

౨౬౮.“పిణ్డికాయ పవిట్ఠోహం, గచ్ఛన్తో నం ఉదిక్ఖిసం;
అలఙ్కతం సువసనం, మచ్చుపాసంవ ఓడ్డితం.

౨౬౯.“తతో మే మనసీకారో, యోనిసో ఉదపజ్జథ;
ఆదీనవో పాతురహు, నిబ్బిదా సమతిట్ఠథ [సమ్పతిట్ఠథ (క॰)].

౨౭౦.“తతో చిత్తం విముచ్చి మే, పస్స ధమ్మసుధమ్మతం;
తిస్సో విజ్జా అనుప్పత్తా, కతం బుద్ధస్స సాసన”న్తి.

… నాగసమాలో థేరో….

౨. భగుత్థేరగాథా

౨౭౧.“అహం మిద్ధేన పకతో, విహారా ఉపనిక్ఖమిం;
చఙ్కమం అభిరుహన్తో, తత్థేవ పపతిం ఛమా.

౨౭౨.“గత్తాని పరిమజ్జిత్వా, పునపారుయ్హ చఙ్కమం;
చఙ్కమే చఙ్కమిం సోహం, అజ్ఝత్తం సుసమాహితో.

౨౭౩.“తతో మే మనసీకారో, యోనిసో ఉదపజ్జథ;
ఆదీనవో పాతురహు, నిబ్బిదా సమతిట్ఠథ.

౨౭౪.“తతో చిత్తం విముచ్చి మే, పస్స ధమ్మసుధమ్మతం;
తిస్సో విజ్జా అనుప్పత్తా, కతం బుద్ధస్స సాసన”న్తి.

… భగుత్థేరో….

౩. సభియత్థేరగాథా

౨౭౫.[ధ॰ ప॰ ౬ ధమ్మపదేపి] “పరే చ న విజానన్తి, మయమేత్థ యమామసే;

యే చ తత్థ విజానన్తి, తతో సమ్మన్తి మేధగా.

౨౭౫.“యదా చ అవిజానన్తా, ఇరియన్త్యమరా వియ;

విజానన్తి చ యే ధమ్మం, ఆతురేసు అనాతురా.

౨౭౬.“యం కిఞ్చి సిథిలం కమ్మం, సంకిలిట్ఠఞ్చ యం వతం;

సఙ్కస్సరం బ్రహ్మచరియం, న తం హోతి మహప్ఫలం.

౨౭౭.“యస్స సబ్రహ్మచారీసు, గారవో నూపలబ్భతి;

ఆరకా హోతి సద్ధమ్మా, నభం పుథవియా యథా”తి.

… సభియో థేరో….

౪. నన్దకత్థేరగాథా

౨౭౮.“ధిరత్థు పూరే దుగ్గన్ధే, మారపక్ఖే అవస్సుతే;

నవసోతాని తే కాయే, యాని సన్దన్తి సబ్బదా.

౨౭౯.“మా పురాణం అమఞ్ఞిత్థో, మాసాదేసి తథాగతే;

సగ్గేపి తే న రజ్జన్తి, కిమఙ్గం పన [కిమఙ్గ పన (సీ.)] మానుసే.

౨౮౦.“యే చ ఖో బాలా దుమ్మేధా, దుమ్మన్తీ మోహపారుతా;

తాదిసా తత్థ రజ్జన్తి, మారఖిత్తమ్హి బన్ధనే.

౨౮౧.“యేసం రాగో చ దోసో చ, అవిజ్జా చ విరాజితా;

తాదీ తత్థ న రజ్జన్తి, ఛిన్నసుత్తా అబన్ధనా”తి.

… నన్దకో థేరో….

౫. జమ్బుకత్థేరగాథా

౨౮౨.“పఞ్చపఞ్ఞాసవస్సాని, రజోజల్లమధారయిం;

భుఞ్జన్తో మాసికం భత్తం, కేసమస్సుం అలోచయిం.

౨౮౩.“ఏకపాదేన అట్ఠాసిం, ఆసనం పరివజ్జయిం;

సుక్ఖగూథాని చ ఖాదిం, ఉద్దేసఞ్చ న సాదియిం.

౨౮౪.“ఏతాదిసం కరిత్వాన, బహుం దుగ్గతిగామినం;

వుయ్హమానో మహోఘేన, బుద్ధం సరణమాగమం.

౨౮౬.“సరణగమనం పస్స, పస్స ధమ్మసుధమ్మతం;

తిస్సో విజ్జా అనుప్పత్తా, కతం బుద్ధస్స సాసన”న్తి.

... జమ్బుకో థేరో....

౬. సేనకత్థేరగాథా

౨౮౭.“స్వాగతం వత మే ఆసి, గయాయం గయఫగ్గుయా;

యం అద్దసాసిం సమ్బుద్ధం, దేసేన్తం ధమ్మముత్తమం.

౨౮౮.“మహప్పభం గణాచరియం, అగ్గపత్తం వినాయకం;

సదేవకస్స లోకస్స, జినం అతులదస్సనం.

౨౮౯.“మహానాగం మహావీరం, మహాజుతిమనాసవం;

సబ్బాసవపరిక్ఖీణం, సత్థారమకుతోభయం.

౨౯౦.“చిరసంకిలిట్ఠం వత మం, దిట్ఠిసన్దానబన్ధితం [సన్ధితం (సీ॰ స్యా॰), సన్దితం (పీ॰ సీ॰ అట్ఠ॰)];

విమోచయి సో భగవా, సబ్బగన్థేహి సేనక”న్తి.

... సేనకో థేరో....

౭. సమ్భూతత్థేరగాథా

౨౯౧.“యో దన్ధకాలే తరతి, తరణీయే చ దన్ధయే;

అయోని [అయోనిసో (స్యా॰)] సంవిధానేన, బాలో దుక్ఖం నిగచ్ఛతి.

౨౯౨.“తస్సత్థా పరిహాయన్తి, కాళపక్ఖేవ చన్దిమా;

ఆయసక్యఞ్చ [ఆయసస్యఞ్చ (సీ॰)] పప్పోతి, మిత్తేహి చ విరుజ్ఝతి.

౨౯౩.“యో దన్ధకాలే దన్ధేతి, తరణీయే చ తారయే;

యోనిసో సంవిధానేన, సుఖం పప్పోతి పణ్డితో.

౨౯౪.“తస్సత్థా పరిపూరేన్తి, సుక్కపక్ఖేవ చన్దిమా;

యసో కిత్తిఞ్చ పప్పోతి, మిత్తేహి న విరుజ్ఝతీ”తి.

... సమ్భూతో థేరో....

౮. రాహులత్థేరగాథా

౨౯౫.“ఉభయేనేవ సమ్పన్నో, రాహులభద్దోతి మం విదూ;
యఞ్చమ్హి పుత్తో బుద్ధస్స, యఞ్చ ధమ్మేసు చక్ఖుమా.

౨౯౬.“యఞ్చ మే ఆసవా ఖీణా, యఞ్చ నత్థి పునబ్భవో;
అరహా దక్ఖిణేయ్యోమ్హి, తేవిజ్జో అమతద్దసో.

౨౯౭.“కామన్ధా జాలపచ్ఛన్నా, తణ్హాఛాదనఛాదితా;
పమత్తబన్ధునా బద్ధా, మచ్ఛావ కుమినాముఖే.

౨౯౮.“తం కామం అహముజ్ఝిత్వా, ఛేత్వా మారస్స బన్ధనం;
సమూలం తణ్హమబ్బుయ్హ, సీతిభూతోస్మి నిబ్బుతో”తి.

... రాహులో థేరో....

౯. చన్దనత్థేరగాథా

౨౯౯.“జాతరూపేన సఞ్ఛన్నా [పచ్ఛన్నా (సీ॰)], దాసీగణపురక్ఖతా;
అఙ్కేన పుత్తమాదాయ, భరియా మం ఉపాగమి.

౩౦౦. “తఞ్చ దిస్వాన ఆయన్తిం, సకపుత్తస్స మాతరం;
అలఙ్కతం సువసనం, మచ్చుపాసంవ ఓడ్డితం.

౩౦౧. “తతో మే మనసీకారో, యోనిసో ఉదపజ్జథ;
ఆదీనవో పాతురహు, నిబ్బిదా సమతిట్ఠథ.

౩౦౨.“తతో చిత్తం విముచ్చి మే, **పస్స ధమ్మసుధమ్మతం;**
తిస్సో విజ్జా అనుప్పత్తా, కతం బుద్ధస్స సాసన”న్తి.

... చన్దనో థేరో....

౧౦. ధమ్మికత్థేరగాథా

౩౦౩. [జా॰ ౧.౧౦.౧౦౨ జాతకేపి] “ధమ్మో హవే రక్ఖతి ధమ్మచారిం, ధమ్మో సుచిణ్ణో సుఖమావహతి;
ఏసానిసంసో ధమ్మే సుచిణ్ణే, న దుగ్గతిం గచ్ఛతి ధమ్మచారీ.

౩౦౪.

[జా॰ ౧.౧౫.౩౮౫] "నహి ధమ్మో అధమ్మో చ, ఉభో సమవిపాకినో;
అధమ్మో నిరయం నేతి, ధమ్మో పాపేతి సుగ్గతిం.

౩౦౫. "తస్మా హి ధమ్మేసు కరేయ్య ఛన్దం, ఇతి మోదమానో సుగతేన తాదినా;
ధమ్మే ఠితా సుగతవరస్స సావకా, నీయన్తి ధీరా సరణవరగ్గగామినో.

౩౦౬. "విప్ఫోటితో గణ్డమూలో, తణ్హాజాలో సమూహతో;
సో ఖీణసంసారో న చత్థి కిఞ్చనం,
చన్దో యథా దోసినా పుణ్ణమాసియ"న్తి.

... ధమ్మికో థేరో....

౧౧. సప్పకత్థేరగాథా

౩౦౭. "యదా బలాకా సుచిపణ్డరచ్ఛదా, కాళస్స మేఘస్స భయేన తజ్జితా;
పలేహితి ఆలయమాలయేసినీ, తదా నదీ అజకరణీ రమేతి మం.

౩౦౮. "యదా బలాకా సువిసుద్ధపణ్డరా, కాళస్స మేఘస్స భయేన తజ్జితా;
పరియేసతి లేణమలేణదస్సినీ, తదా నదీ అజకరణీ రమేతి మం.

౩౦౯. "కం ను తత్థ న రమేన్తి, జమ్బుయో ఉభతో తహిం;
సోభేన్తి ఆపగాకూలం, మమ లేణస్స [మహాలేణస్స (స్యా॰ క॰)] పచ్ఛతో.

౩౧౦. "తా మతమదసఙ్ఘసుప్పహీనా,
భేకా మన్దవతీ పనాదయన్తి;
'నాజ్జ గిరినదీహి విప్పవాససమయో,
ఖేమా అజకరణీ సివా సురమ్మా"'తి.

... సప్పకో థేరో....

౧౨. ముదితత్థేరగాథా

౩౧౧. "పబ్బజిం జీవికత్థోహం, లద్ధాన ఉపసమ్పదం;
తతో సద్ధం పటిలభిం, దళ్హవీరియో పరక్కమిం.

౩౧౨. "కామం భిజ్జతుయం కాయో, మంసపేసీ విసీయరుం [విసియన్తు (క॰)];
ఉభో జణ్ణుకసన్ధీహి, జఙ్ఘాయో పపతన్తు మే.

౩౧౩. “నాసిస్సం న పివిస్సామి, విహారా చ న నిక్ఖమే;
నపి పస్సం నిపాతేస్సం, తణ్హాసల్లే అనూహతే.

౩౧౪. “తస్స మేవం విహరతో, పస్స వీరియపరక్కమం;
తిస్సో విజ్జా అనుప్పత్తా, కతం బుద్ధస్స సాసన”న్తి.

... ముదితో థేరో....

చతుక్కనిపాతో నిట్ఠితో.

తత్రుద్దానం –

నాగసమాలో భగు చ, సభియో నన్దకోపి చ;
జమ్బుకో సేనకో థేరో, సమ్భూతో రాహులోపి చ.

భవతి చన్దనో థేరో, దసేతే [ఇదాని నవేవ థేరా దిస్సన్తి] బుద్ధసావకా;
ధమ్మికో సప్పకో థేరో, ముదితో చాపి తే తయో;
గాథాయో ద్వే చ పణ్ణాస, థేరా సబ్బేపి తేరసాతి [ఇదాని ద్వాదసేవ థేరా దిస్సన్తి].

౫. పఞ్చకనిపాతో

౧. రాజదత్తత్థేరగాథా

౩౧౫.“భిక్ఖు సివథికం [సీవథికం (సీ॰ స్యా॰ పీ॰)] గన్త్వా, అద్దస ఇత్థిముజ్ఝితం;
అపవిద్ధం సుసానస్మిం, ఖజ్జన్తిం కిమిహీ ఫుటం.

౩౧౬.“యఞ్హి ఏకే జిగుచ్ఛన్తి, మతం దిస్వాన పాపకం;
కామరాగో పాతురహు, అన్ధోవ సవతీ [వసతీ (సీ॰)] అహుం.

౩౧౭. “ఓరం ఓదనపాకమ్హా, తమ్హా ఠానా అపక్కమిం;
సతిమా సమ్పజానోహం, ఏకమన్తం ఉపావిసిం.

౩౧౮.“తతో మే మనసీకారో, యోనిసో ఉదపజ్జథ;
ఆదీనవో పాతురహు, నిబ్బిదా సమతిట్ఠథ.

౩౧౯.“తతో చిత్తం విముచ్చి మే, పస్స ధమ్మసుధమ్మతం;
తిస్సో విజ్జా అనుప్పత్తా, కతం బుద్ధస్స సాసన”న్తి.

… రాజదత్తో థేరో….

౨. సుభూతత్థేరగాథా

౩౨౦.“అయోగే యుఞ్జమత్తానం, పురిసో కిచ్చమిచ్ఛకో [కిచ్చమిచ్ఛతో (సీ॰), కిచ్చమిచ్ఛయం (కత్థచి)];
చరం చే నాధిగచ్ఛేయ్య, ‘తం మే దుబ్భగలక్ఖణం’.

౩౨౧.“అబ్బూళ్హం అఘగతం విజితం, ఏకఞ్చే ఓస్సజేయ్య కలీవ సియా;
సబ్బానిపి చే ఓస్సజేయ్య అన్ధోవ సియా, సమవిసమస్స అదస్సనతో.

౩౨౨.“యఞ్హి కయిరా తఞ్హి వదే, యం న కయిరా న తం వదే;
అకరోన్తం భాసమానం, పరిజానన్తి పణ్డితా.

౩౨౩. [ధ॰ ప॰ ౫౧ ధమ్మపదేపి] “యథాపి రుచిరం పుప్ఫం, వణ్ణవన్తం అగన్ధకం;
ఏవం సుభాసితా వాచా, అఫలా హోతి అకుబ్బతో.

౩౨౪.[ధ॰ ప॰ ౫౨] “యథాపి రుచిరం పుప్ఫం, వణ్ణవన్తం సుగన్ధకం [సగన్ధకం (సీ॰ స్యా॰ పీ॰)];

ఏవం సుభాసితా వాచా, సఫలా హోతి కుబ్బతో”తి [సకుబ్బతో (సీ. పీ.), సుకుబ్బతో (స్యా.)].

... సుభూతో థేరో....

౩. గిరిమానన్దత్థేరగాథా

౩౨౫.“వస్సతి దేవో యథా సుగీతం, ఛన్నా మే కుటికా సుఖా నివాతా;
తస్సం విహరామి వూపసన్తో, అథ చే పత్థయసీ పవస్స దేవ.

౩౨౬.“వస్సతి దేవో యథా సుగీతం, ఛన్నా మే కుటికా సుఖా నివాతా;
తస్సం విహరామి సన్తచిత్తో, అథ చే పత్థయసీ పవస్స దేవ.

౩౨౭.“వస్సతి దేవో...పే.... తస్సం విహరామి వీతరాగో...పే....

౩౨౮.“వస్సతి దేవో...పే.... తస్సం విహరామి వీతదోసో...పే....

౩౨౯.“వస్సతి దేవో...పే.... తస్సం విహరామి వీతమోహో;
అథ చే పత్థయసీ పవస్స దేవా”తి.

... గిరిమానన్దో థేరో....

౪. సుమనత్థేరగాథా

౩౩౦. “యం పత్థయానో ధమ్మేసు, ఉపజ్ఝాయో అనుగ్గహి;
అమతం అభికఙ్ఖన్తం, కతం కత్తబ్బకం మయా.

౩౩౧. “అనుప్పత్తో సచ్ఛికతో, సయం ధమ్మో అనీతిహో;
విసుద్ధిఞాణో నిక్కఙ్ఖో, బ్యాకరోమి తవన్తికే.

౩౩౨. “పుబ్బేనివాసం జానామి, దిబ్బచక్ఖు విసోధితం;
సదత్థో మే అనుప్పత్తో, కతం బుద్ధస్స సాసనం.

౩౩౩. “అప్పమత్తస్స మే సిక్ఖా, సుస్సుతా తవ సాసనే;
సబ్బే మే ఆసవా ఖీణా, నత్థి దాని పునబ్భవో.

౩౩౪. “అనుసాసి మం అరియవతా, అనుకమ్పి అనుగ్గహి;
అమోఘో తుయ్హమోవాదో, అన్తేవాసిమ్హి సిక్ఖితో”తి.

... సుమనో థేరో....

౫. వడ్ఢత్థేరగాథా

౩౩౫. “సాధూ హి కిర మే మాతా, పతోదం ఉపదంసయి;
యస్సాహం వచనం సుత్వా, అనుసిట్ఠో జనేత్తియా;
ఆరద్ధవీరియో పహితత్తో, పత్తో సమ్బోధిముత్తమం.

౩౩౬. “అరహా దక్ఖిణేయ్యోమ్హి, తేవిజ్జో అమతద్దసో;
జేత్వా నముచినో సేనం, విహరామి అనాసవో.

౩౩౭. “అజ్ఝత్తఞ్చ బహిద్ధా చ, యే మే విజ్జింసు ఆసవా;
సబ్బే అసేసా ఉచ్ఛిన్నా, న చ ఉప్పజ్జరే పున.

౩౩౮. “విసారదా ఖో భగినీ, ఏతమత్థం అభాసయి;
‘అపిహా నూన మయిపి, వనథో తే న విజ్జతి’.

౩౩౯. “పరియన్తకతం దుక్ఖం, అన్తిమోయం సముస్సయో;
జాతిమరణసంసారో, నత్థి దాని పునబ్భవో”తి.

… వడ్ఢో థేరో….

౬. నదీకస్సపత్థేరగాథా

౩౪౦. “అత్థాయ వత మే బుద్ధో, నదిం నేరఞ్జరం అగా;
యస్సాహం ధమ్మం సుత్వాన, మిచ్ఛాదిట్ఠిం వివజ్జయిం.

౩౪౧. “యజిం ఉచ్చావచే యఞ్ఞే, అగ్గిహుత్తం జుహిం అహం;
‘ఏసా సుద్ధీ’తి మఞ్ఞన్తో, అన్ధభూతో [అన్ధీభూతో (క.)] పుథుజ్జనో.

౩౪౨.“దిట్ఠిగహనపక్ఖన్దో [పక్ఖన్తో (సీ.), పక్ఖన్నో (స్యా. పీ.)], పరామాసేన మోహితో;
అసుద్ధిం మఞ్ఞిసం సుద్ధిం, అన్ధభూతో అవిద్దసు.

౩౪౩. “మిచ్ఛాదిట్ఠి పహీనా మే, భవా సబ్బే పదాలితా [విదాలితా (క.)];
జుహామి దక్ఖిణేయ్యగ్గిం, నమస్సామి తథాగతం.

౩౪౪.“మోహా సబ్బే పహీనా మే, భవతణ్హా పదాలితా;
విక్ఖీణో జాతిసంసారో, నత్థి దాని పునబ్భవో”తి.

... నదీకస్సపో థేరో....

౭. గయాకస్సపత్థేరగాథా

౩౪౫.“పాతో మజ్ఝన్హికం సాయం, తిక్ఖత్తుం దివసస్సహం;
ఓతరిం ఉదకం సోహం, గయాయ గయఫగ్గుయా.

౩౪౬.“‘యం మయా పకతం పాపం, పుబ్బే అఞ్ఞాసు జాతిసు;
తం దానీధ పవాహేమి’, ఏవందిట్ఠి పురే అహుం.

౩౪౭. “సుత్వా సుభాసితం వాచం, ధమ్మత్థసహితం పదం;
తథం యాథావకం అత్థం, యోనిసో పచ్చవేక్ఖిసం;

౩౪౮.“నిన్హాతసబ్బపాపోమ్హి, నిమ్మలో పయతో సుచి;
సుద్ధో సుద్ధస్స దాయాదో, పుత్తో బుద్ధస్స ఓరసో.

౩౪౯. “ఓగయ్హట్ఠఙ్గికం సోతం, సబ్బపాపం పవాహయిం;
తిస్సో విజ్జా అజ్ఝగమిం, కతం బుద్ధస్స సాసన”న్తి.

... గయాకస్సపో థేరో....

౮. వక్కలిత్థేరగాథా

౩౫౦.“వాతరోగాభినీతో త్వం, విహరం కాననే వనే;
పవిట్ఠగోచరే లూఖే, కథం భిక్ఖు కరిస్ససి.

౩౫౧.“పీతిసుఖేన విపులేన, ఫరమానో సముస్సయం;
లూఖమ్పి అభిసమ్భోన్తో, విహరిస్సామి కాననే.

౩౫౨.“భావేన్తో సతిపట్ఠానే, ఇన్ద్రియాని బలాని చ;
బోజ్ఝఙ్గాని చ భావేన్తో, విహరిస్సామి కాననే.

౩౫౩. “ఆరద్ధవీరియే పహితత్తే, నిచ్చం దళ్హపరక్కమే [ఆరద్ధవీరియో పహితత్తో, నిచ్చం దళ్హపరక్కమో (సీ.)];
సమగ్గే సహితే దిస్వా, విహరిస్సామి కాననే.

౩౫౪.“అనుస్సరన్తో సమ్బుద్ధం, అగ్గం దన్తం సమాహితం;
అతన్దితో రత్తిన్దివం, విహరిస్సామి కాననే”తి.

... వక్కలిత్థేరో....

౯. విజితసేనత్థేరగాథా

౩౫౫."ఓలగ్గేస్సామి తే చిత్త, ఆణిద్వారేవ హత్థినం;
న తం పాపే నియోజేస్సం, కామజాల [కామజాలం (స్యా.)] సరీరజ [సరీరజం (స్యా. క.)].

౩౫౬."త్వం ఓలగ్గో న గచ్ఛసి [న గఞ్ఛిసి (పీ)], ద్వారవివరం గజోవ అలభన్తో;
న చ చిత్తకలి పునప్పునం, పసక్క [పసహం (సీ. స్యా. పీ.)] పాపరతో చరిస్ససి.

౩౫౭. "యథా కుఞ్జరం అదన్తం, నవగ్గహమఙ్కుసగ్గహో;
బలవా ఆవత్తేతి అకామం, ఏవం ఆవత్తయిస్సం తం.

౩౫౮."యథా వరహయదమకుసలో, సారథి పవరో దమేతి ఆజఞ్ఞం;
ఏవం దమయిస్సం తం, పతిట్ఠితో పఞ్చసు బలేసు.

౩౫౯."సతియా తం నిబన్ధిస్సం, పయుత్తో తే దమేస్సామి [పయతత్తో వోదపేస్సామి (సీ.)];
వీరియధురనిగ్గహితో, న యితో దూరం గమిస్ససే చిత్తా"తి.

... విజితసేనో థేరో....

౧౦. యసదత్తత్థేరగాథా

౩౬౦. "ఉపారమ్భచిత్తో దుమ్మేధో, సుణాతి జినసాసనం;
ఆరకా హోతి సద్ధమ్మా, నభసో పథవీ యథా.

౩౬౧. "ఉపారమ్భచిత్తో దుమ్మేధో, సుణాతి జినసాసనం;
పరిహాయతి సద్ధమ్మా, కాళపక్ఖేవ చన్దిమా.

౩౬౨."ఉపారమ్భచిత్తో దుమ్మేధో, సుణాతి జినసాసనం;
పరిసుస్సతి సద్ధమ్మే, మచ్ఛో అప్పోదకే యథా.

౩౬౩. "ఉపారమ్భచిత్తో దుమ్మేధో, సుణాతి జినసాసనం;
న విరూహతి సద్ధమ్మే, ఖేత్తే బీజంవ పూతికం.

౩౬౪."యో చ తుట్ఠేన చిత్తేన, సుణాతి జినసాసనం;
ఖేపేత్వా ఆసవే సబ్బే, సచ్ఛికత్వా అకుప్పతం;

పప్పుయ్య పరమం సన్తిం, పరినిబ్బాతినాసవో”తి.

… యసదత్తో థేరో….

౧౧. సోణకుటికణ్ణత్థేరగాథా

౩౬౫.“ఉపసమ్పదా చ మే లద్ధా, విముత్తో చమ్హి అనాసవో;
సో చ మే భగవా దిట్ఠో, విహారే చ సహావసిం.

౩౬౬.“బహుదేవ రత్తిం భగవా, అబ్భోకాసేతినామయి;
విహారకుసలో సత్థా, విహారం పావిసీ తదా.

౩౬౭.“సన్థరిత్వాన సఙ్ఘాటిం, సేయ్యం కప్పేసి గోతమో;
సీహో సేలగుహాయంవ, పహీనభయభేరవో.

౩౬౮.“తతో కల్యాణవాక్కరణో, సమ్మాసమ్బుద్ధసావకో;
సోణో అభాసి సద్ధమ్మం, బుద్ధసేట్ఠస్స సమ్ముఖా.

౩౬౯.“పఞ్చక్ఖన్ధే పరిఞ్ఞాయ, భావయిత్వాన అఞ్జసం;
పప్పుయ్య పరమం సన్తిం, పరినిబ్బిస్సత్యనాసవో”తి.

… సోణో కుటికణ్ణథేరో….

౧౨. కోసియత్థేరగాథా

౩౭౦. “యో వే గరూనం వచనఞ్ఞు ధీరో, వసే చ తమ్హి జనయేథ పేమం;
సో భత్తిమా నామ చ హోతి పణ్డితో, ఞత్వా చ ధమ్మేసు విసేసి అస్స.

౩౭౧. “యం ఆపదా ఉప్పతితా ఉళారా, నక్ఖమ్భయన్తే పటిసఙ్ఖయన్తం;
సో థామవా నామ చ హోతి పణ్డితో, ఞత్వా చ ధమ్మేసు విసేసి అస్స.

౩౭౨.“యో వే సముద్దోవ ఠితో అనేజో, గమ్భీరపఞ్ఞో నిపుణత్థదస్సీ;
అసంహారియో నామ చ హోతి పణ్డితో, ఞత్వా చ ధమ్మేసు విసేసి అస్స.

౩౭౩. “బహుస్సుతో ధమ్మధరో చ హోతి, ధమ్మస్స హోతి అనుధమ్మచారీ;
సో తాదిసో నామ చ హోతి పణ్డితో, ఞత్వా చ ధమ్మేసు విసేసి అస్స.

౩౭౪. “అత్థఞ్చ యో జానాతి భాసితస్స, అత్థఞ్చ ఞత్వాన తథా కరోతి;

అత్థన్తరో నామ స హోతి పణ్డితో, ఞత్వా చ ధమ్మేసు విసేసి అస్సా”తి.

... కోసియో థేరో....

పఞ్చకనిపాతో నిట్ఠితో.

తత్రుద్దానం –

రాజదత్తో సుభూతో చ, గిరిమానన్దసుమనా;
వడ్ఢో చ కస్సపో థేరో, గయాకస్సపవక్కలీ.

విజితో యసదత్తో చ, సోణో కోసియసవ్హయో;
సట్ఠి చ పఞ్చ గాథాయో, థేరా చ ఏత్థ ద్వాదసాతి.

౬. ఛక్కనిపాతో

౧. ఉరువేళకస్సపత్థేరగాథా

౩౭౫. “దిస్వాన పాటిహీరాని, గోతమస్స యసస్సినో;
న తావాహం పణిపతిం, ఇస్సామానేన వఞ్చితో.

౩౭౬. “మమ సఙ్కప్పమఞ్ఞాయ, చోదేసి నరసారథి;
తతో మే ఆసి సంవేగో, అబ్భుతో లోమహంసనో.

౩౭౭. “పుబ్బే జటిలభూతస్స, యా మే సిద్ధి పరిత్తికా;
తాహం తదా నిరాకత్వా [నిరంకత్వా (స్యా. క.)], పబ్బజిం జినసాసనే.

౩౭౮. “పుబ్బే యఞ్ఞేన సన్తుట్ఠో, కామధాతుపురక్ఖతో;
పచ్ఛా రాగఞ్చ దోసఞ్చ, మోహఞ్చాపి సమూహనిం.

౩౭౯. “పుబ్బేనివాసం జానామి, దిబ్బచక్ఖు విసోధితం;
ఇద్ధిమా పరచిత్తఞ్ఞూ, దిబ్బసోతఞ్చ పాపుణిం.

౩౮౦. “యస్స చత్థాయ పబ్బజితో, అగారస్మానగారియం;
సో మే అత్థో అనుప్పత్తో, సబ్బసంయోజనక్ఖయో”తి.

… ఉరువేళకస్సపో థేరో….

౨. తేకిచ్ఛకారిత్థేరగాథా

౩౮౧. “అతిహితా వీహి, ఖలగతా సాలీ;
న చ లభే పిణ్డం, కథమహం కస్సం.

౩౮౨. “బుద్ధమప్పమేయ్యం అనుస్సర పసన్నో;
పీతియా ఫుటసరీరో హోహిసి సతతముదగ్గో.

౩౮౩. “ధమ్మమప్పమేయ్యం అనుస్సర పసన్నో;
పీతియా ఫుటసరీరో హోహిసి సతతముదగ్గో.

౩౮౪. “సఙ్ఘమప్పమేయ్యం అనుస్సర పసన్నో;
పీతియా ఫుటసరీరో హోహిసి సతతముదగ్గో.

౩౮౫.“అబ్భోకాసే విహరసి, సీతా హేమన్తికా ఇమా రత్యో;
మా సీతేన పరేతో విహఞ్ఞిత్థో, పవిస త్వం విహారం ఫుసితగ్గళం.

౩౮౬.“ఫుసిస్సం చతస్సో అప్పమఞ్ఞాయో, తాహి చ సుఖితో విహరిస్సం;
నాహం సీతేన విహఞ్ఞిస్సం, అనిఞ్జితో విహరన్తో”తి.

... తేకిచ్ఛకారీ [తేకిచ్ఛకాని (సీ. స్యా. పీ.)] థేరో....

౩. మహానాగత్థేరగాథా

౩౮౭. “యస్స సబ్రహ్మచారీసు, గారవో నూపలబ్భతి;
పరిహాయతి సద్ధమ్మా, మచ్ఛో అప్పోదకే యథా.

౩౮౮.“యస్స సబ్రహ్మచారీసు, గారవో నూపలబ్భతి;
న విరూహతి సద్ధమ్మే, ఖేత్తే బీజంవ పూతికం.

౩౮౯.“యస్స సబ్రహ్మచారీసు, గారవో నూపలబ్భతి;
ఆరకా హోతి నిబ్బానా [నిబ్బాణా (సీ.)], ధమ్మరాజస్స సాసనే.

౩౯౦. “యస్స సబ్రహ్మచారీసు, గారవో ఉపలబ్భతి;
న విహాయతి సద్ధమ్మా, మచ్ఛో బవ్హోదకే [బహ్వోదకే (సీ.), బహోదకే (స్యా.)] యథా.

౩౯౧. “యస్స సబ్రహ్మచారీసు, గారవో ఉపలబ్భతి;
సో విరూహతి సద్ధమ్మే, ఖేత్తే బీజంవ భద్దకం.

౩౯౨.“యస్స సబ్రహ్మచారీసు, గారవో ఉపలబ్భతి;
సన్తికే హోతి నిబ్బానం [నిబ్బాణం (సీ.)], ధమ్మరాజస్స సాసనే”తి.

... మహానాగో థేరో....

౪. కుల్లత్థేరగాథా

౩౯౩. “కుల్లో సివథికం గన్త్వా, అద్దస ఇత్థిముజ్ఝితం;
అపవిద్ధం సుసానస్మిం, ఖజ్జన్తిం కిమిహీ ఫుటం.

౩౯౪.“ఆతురం అసుచిం పూతిం, పస్స కుల్ల సముస్సయం;
ఉగ్ఘరన్తం పగ్ఘరన్తం, బాలానం అభినన్దితం.

౩౯౫."ధమ్మారామం గహేత్వాన, ఞాణదస్సనపత్తియా;
పచ్చవేక్ఖిం ఇమం కాయం, తుచ్ఛం సన్తరబాహిరం.

౩౯౬. "యథా ఇదం తథా ఏతం, యథా ఏతం తథా ఇదం;
యథా అధో తథా ఉద్ధం, యథా ఉద్ధం తథా అధో.

౩౯౭. "యథా దివా తథా రత్తిం, యథా రత్తిం తథా దివా;
యథా పురే తథా పచ్ఛా, యథా పచ్ఛా తథా పురే.

౩౯౮. "పఞ్చఙ్గికేన తురియేన, న రతీ హోతి తాదిసీ;
యథా ఏకగ్గచిత్తస్స, సమ్మా ధమ్మం విపస్సతో"తి.

... కుల్లో థేరో....

౫. మాలుక్యపుత్తత్థేరగాథా

౩౯౯. "మనుజస్స పమత్తచారినో, తణ్హా వడ్ఢతి మాలువా వియ;
సో ప్లవతీ [ప్లవతి (సీ. పీ. క.), పరిప్లవతి (స్యా.)] హురా హురం, ఫలమిచ్ఛంవ వనస్మి వానరో.

౪౦౦."యం ఏసా సహతే [సహతి (పీ. క.)] జమ్మీ, తణ్హా లోకే విసత్తికా;
సోకా తస్స పవడ్ఢన్తి, అభివట్ఠంవ [అభివుట్ఠంవ (స్యా.), అభివడ్ఢంవ (క.)] బీరణం.

౪౦౧."యో చేతం సహతే [సహతి (పీ. క.)] జమ్మిం, తణ్హం లోకే దురచ్చయం;
సోకా తమ్హా పపతన్తి, ఉదబిన్దూవ పోక్ఖరా.

౪౦౨."తం వో వదామి భద్దం వో, యావన్తేత్థ సమాగతా;
తణ్హాయ మూలం ఖణథ, ఉసీరత్థోవ బీరణం;
మా వో నళంవ సోతోవ, మారో భఞ్జి పునప్పునం.

౪౦౩. "కరోథ బుద్ధవచనం, ఖణో వో మా ఉపచ్చగా;
ఖణాతీతా హి సోచన్తి, నిరయమ్హి సమప్పితా.

౪౦౪."పమాదో రజో పమాదో [సబ్బదా (సీ. క.), సుత్తనిపాతట్ఠకథాయం ఉట్ఠానసుత్తవణ్ణనా ఓలోకేతబ్బా],
పమాదానుపతితో రజో;
అప్పమాదేన విజ్జాయ, అబ్బహే సల్లమత్తనో"తి.

... మాలుక్యపుత్తో [మాలుఙ్క్యపుత్తో (సీ. స్యా. పీ.)] థేరో....

౬. సప్పదాసత్థేరగాథా

౪౦౫."పణ్ణవీసతివస్సాని , యతో పబ్బజితో అహం;
అచ్ఛరాసఙ్ఘాతమత్తమ్పి, చేతోసన్తిమనజ్ఝగం.

౪౦౬."అలద్ధా చిత్తస్సేకగ్గం, కామరాగేన అట్టితో [అద్దితో (స్యా. సీ. అట్ఠ.), అడ్డితో (క.)];
బాహా పగ్గయ్హ కన్దన్తో, విహారా ఉపనిక్ఖమిం [నూపనిక్ఖమిం (సబ్బత్థ), దుపనిక్ఖమిం (?)].

౪౦౭."సత్థం వా ఆహరిస్సామి, కో అత్థో జీవితేన మే;
కథం హి సిక్ఖం పచ్చక్ఖం, కాలం కుబ్బేథ మాదిసో.

౪౦౮."తదాహం ఖురమాదాయ, మఞ్చకమ్హి ఉపావిసిం;
పరినీతో ఖురో ఆసి, ధమనిం ఛేత్తుమత్తనో.

౪౦౯."తతో మే మనసీకారో, యోనిసో ఉదపజ్జథ;
ఆదీనవో పాతురహు, నిబ్బిదా సమతిట్ఠథ.

౪౧౦."తతో చిత్తం విముచ్చి మే, పస్స ధమ్మసుధమ్మతం;
తిస్సో విజ్జా అనుప్పత్తా, కతం బుద్ధస్స సాసన"న్తి.

... సప్పదాసో థేరో....

౭.కాతియానత్థేరగాథా

౪౧౧."ఉట్ఠేహి నిసీద కాతియాన, మా నిద్దాబహులో అహు జాగరస్సు;
మా తం అలసం పమత్తబన్ధు, కూటేనేవ జినాతు మచ్చురాజా.

౪౧౨."సేయ్యథాపి [సయథాపి (సీ. పీ.)] మహాసముద్దవేగో, ఏవం జాతిజరాతివత్తతే తం;
సో కరోహి సుదీపమత్తనో త్వం, న హి తాణం తవ విజ్జతేవ అఞ్ఞం.

౪౧౩."సత్థా హి విజేసి మగ్గమేతం, సఙ్గా జాతిజరాభయా అతీతం;
పుబ్బాపరరత్తమప్పమత్తో, అనుయుఞ్జస్సు దళ్హం కరోహి యోగం.

౪౧౪."పురిమాని పముఞ్చ బన్ధనాని, సఙ్ఘాటిఖురముణ్డభిక్ఖభోజీ;
మా ఖిడ్డారతిఞ్చ మా నిద్దం, అనుయుఞ్జిత్థ ఝాయ కాతియాన.

౪౧౩.“ఝాయాహి జినాహి కాతియాన, యోగక్ఖేమపథేసు కోవిదోసి;
పప్పుయ్య అనుత్తరం విసుద్ధిం, పరినిబ్బాహిసి వారినావ జోతి.

౪౧౬.“పజ్జోతకరో పరిత్తరంసో, వాతేన వినమ్యతే లతావ;
ఏవమ్పి తువం అనాదియానో, మారం ఇన్దసగోత్త నిద్ధునాహి;
సో వేదయితాసు వీతరాగో, కాలం కఙ్ఖ ఇధేవ సీతిభూతో”తి.

… కాతియానో థేరో….

౮. మిగజాలత్థేరగాథా

౪౧౭.“సుదేసితో చక్ఖుమతా, బుద్ధేనాదిచ్చబన్ధునా;
సబ్బసంయోజనాతీతో, సబ్బవట్టవినాసనో.

౪౧౮.“నియ్యానికో ఉత్తరణో, తణ్హామూలవిసోసనో;
విసమూలం ఆఘాతనం, ఛేత్వా పాపేతి నిబ్బుతిం.

౪౧౯.“అఞ్ఞాణమూలభేదాయ , కమ్మయన్తవిఘాటనో;
విఞ్ఞాణానం పరిగ్గహే, ఞాణవజిరనిపాతనో.

౪౨౦.“వేదనానం విఞ్ఞాపనో, ఉపాదానప్పమోచనో;
భవం అఙ్గారకాసుంవ, ఞాణేన అనుపస్సనో [అనుపస్సకో (సీ. పీ.)].

౪౨౧.“మహారసో సుగమ్భీరో, జరామచ్చునివారణో;
అరియో అట్ఠఙ్గికో మగ్గో, దుక్ఖూపసమనో సివో.

౪౨౨.“కమ్మం కమ్మన్తి ఞత్వాన, విపాకఞ్చ విపాకతో;
పటిచ్చుప్పన్నధమ్మానం, యథావాలోకదస్సనో;
మహాఖేమఙ్గమో సన్తో, పరియోసానభద్దకో”తి.

… మిగజాలో థేరో….

౯. పురోహితపుత్తజేన్తత్థేరగాథా

౪౨౩.“జాతిమదేన మత్తోహం, భోగఇస్సరియేన చ;
సణ్ఠానవణ్ణరూపేన, మదమత్తో అచారిహం.

౪౨౪.“నాత్తనో సమకం కఞ్చి, అతిరేకం చ మఞ్ఞిసం;
అతిమానహతో బాలో, పత్థద్ధో ఉస్సితద్ధజో.

౪౨౫.“మాతరం పితరఞ్చాపి, అఞ్ఞేపి గరుసమ్మతే;
న కఞ్చి అభివాదేసిం, మానత్థద్ధో అనాదరో.

౪౨౬.“దిస్వా వినాయకం అగ్గం, సారథీనం వరుత్తమం;
తపన్తమివ ఆదిచ్చం, భిక్ఖుసఙ్ఘపురక్ఖతం.

౪౨౭.“మానం మదఞ్చ ఛడ్డేత్వా, విప్పసన్నేన చేతసా;
సిరసా అభివాదేసిం, సబ్బసత్తానముత్తమం.

౪౨౮.“అతిమానో చ ఓమానో, పహీనా సుసమూహతా;
అస్మిమానో సముచ్ఛిన్నో, సబ్బే మానవిధా హతా”తి.

... జేన్తో పురోహితపుత్తో థేరో....

౧౦. సుమనత్థేరగాథా

౪౨౯.“యదా నవో పబ్బజితో, జాతియా సత్తవస్సికో;
ఇద్ధియా అభిభోత్వాన, పన్నగిన్దం మహిద్ధికం.

౪౩౦. “ఉపజ్ఝాయస్స ఉదకం, అనోతత్తా మహాసరా;
ఆహరామి తతో దిస్వా, మం సత్థా ఏతదబ్రవి”.

౪౩౧. “సారిపుత్త ఇమం పస్స, ఆగచ్ఛన్తం కుమారకం;
ఉదకకుమ్భమాదాయ, అజ్ఝత్తం సుసమాహితం.

౪౩౨.“పాసాదికేన వత్తేన, కల్యాణఇరియాపథో;
సామణేరోనురుద్ధస్స, ఇద్ధియా చ విసారదో.

౪౩౩. “ఆజానీయేన ఆజఞ్ఞో, సాధునా సాధుకారితో;
వినీతో అనురుద్ధేన, కతకిచ్చేన సిక్ఖితో.

౪౩౪.“సో పత్వా పరమం సన్తిం, సచ్ఛికత్వా అకుప్పతం;
సామణేరో స సుమనో, మా మం జఞ్ఞాతి ఇచ్ఛతీ”తి.

... సుమనో థేరో....

౧౧. న్హాతకమునిత్థేరగాథా

౪౩౫.“వాతరోగాభినీతో త్వం, విహరం కాననే వనే;

పవిద్ధగోచరే లూఖే, కథం భిక్ఖు కరిస్ససి”.

౪౩౬. “పీతిసుఖేన విపులేన, ఫరిత్వాన సముస్సయం;

లూఖమ్పి అభిసమ్భోన్తో, విహరిస్సామి కాననే.

౪౩౭. “భావేన్తో సత్త బోజ్ఝఙ్గే, ఇన్ద్రియాని బలాని చ;

ఝానసోఖుమ్మసమ్పన్నో [ఝానసుఖుమసమ్పన్నో (స్యా॰ క॰)], విహరిస్సం అనాసవో.

౪౩౮.“విప్పముత్తం కిలేసేహి, సుద్ధచిత్తం అనావిలం;

అభిణ్హం పచ్చవేక్ఖన్తో, విహరిస్సం అనాసవో.

౪౩౯.“అజ్ఝత్తఞ్చ బహిద్ధా చ, యే మే విజ్జింసు ఆసవా;

సబ్బే అసేసా ఉచ్ఛిన్నా, న చ ఉప్పజ్జరే పున.

౪౪౦.“పఞ్చక్ఖన్ధా పరిఞ్ఞాతా, తిట్ఠన్తి ఛిన్నమూలకా;

దుక్ఖక్ఖయో అనుప్పత్తో, నత్థి దాని పునబ్భవో”తి.

... న్హాతకమునిత్థేరో....

౧౨. బ్రహ్మదత్తత్థేరగాథా

౪౪౧.“అక్కోధస్స కుతో కోధో, దన్తస్స సమజీవినో;

సమ్మదఞ్ఞా విముత్తస్స, ఉపసన్తస్స తాదినో.

౪౪౨.“తస్సేవ తేన పాపియో, యో కుద్ధం పటికుజ్ఝతి;

కుద్ధం అప్పటికుజ్ఝన్తో, సఙ్గామం జేతి దుజ్జయం.

౪౪౩.[సం॰ ని॰ ౧.౧౮౮, ౨౫౦] “ఉభిన్నమత్థం చరతి, అత్తనో చ పరస్స చ;

పరం సఙ్కుపితం ఞత్వా, యో సతో ఉపసమ్మతి.

౪౪౪.[సం॰ ని॰ ౧.౧౮౮, ౨౫౦] “ఉభిన్నం తికిచ్ఛన్తం తం, అత్తనో చ పరస్స చ;

జనా మఞ్ఞన్తి బాలోతి, యే ధమ్మస్స అకోవిదా.

४४७. "उप्पज्जे ते सचे कोधो, आवज्ज ककचूपमं;
उप्पज्जे चे रसे तण्हा, पुत्तमंसूपमं सर.

४४८. "सचे धावति चित्तं ते, कामेसु च भवेसु च;
खिप्पं निग्गण्ह सतिया, किट्ठादं विय दुप्पसु"न्ति;

... ब्रह्मदत्तो थेरो....

१३. सिरिमण्डत्थेरगाथा

४४७. [उदा॰ ४५; चूळव॰ ३८५; परि॰ ३३९] "छन्नमतिवस्सति, विवटं नातिवस्सति;
तस्मा छन्नं विवरेथ, एवं तं नातिवस्सति.

४४८. [सं॰ नि॰ १.६६; नेत्ति॰ १०] "मच्चुनाब्भहतो लोको, जराय परिवारितो;
तण्हासल्लेन ओतिण्णो, इच्छाधूपायितो सदा.

४४९. "मच्चुनाब्भहतो लोको, परिक्खित्तो जराय च;
हञ्ञति निच्चमत्ताणो, पत्तदण्डोव तक्करो.

४५०. "आगच्छन्तग्गिखन्धाव, मच्चु ब्याधि जरा तयो;
पच्चुग्गन्तुं बलं नत्थि, जवो नत्थि पलायितुं.

४५१. "अमोघं दिवसं कयिरा, अप्पेन बहुकेन वा;
यं यं विजहते [विरहते (सी॰ पी॰), विवहते (स्या॰)] रत्तिं, तदूनं तस्स जीवितं.

४५२. "चरतो तिट्ठतो वापि, आसीनसयनस्स वा;
उपेति चरिमा रत्ति, न ते कालो पमज्जितु"न्ति.

... सिरिमण्डो [सिरिमन्दो (सी॰)] थेरो....

१४. सब्बकामित्थेरगाथा

४५३. "द्विपादकोयं असुचि, दुग्गन्धो परिहीरति [परिहरति (क॰)];
नानाकुणपपरिपूरो, विस्सवन्तो ततो ततो.

४५४. "मिगं निलीनं कूटेन, बळिसेनेव अम्बुजं;
वानरं विय लेपेन, बाधयन्ति पुथुज्जनं.

౪౫౫.“రూపా సద్దా రసా గన్ధా, ఫోట్ఠబ్బా చ మనోరమా;
పఞ్చ కామగుణా ఏతే, ఇత్థిరూపస్మి దిస్సరే.

౪౫౬.“యే ఏతా ఉపసేవన్తి, రత్తచిత్తా పుథుజ్జనా;
వడ్ఢేన్తి కటసిం ఘోరం, ఆచినన్తి పునబ్భవం.

౪౫౭.“యో చేతా పరివజ్జేతి, సప్పస్సేవ పదా సిరో;
సోమం విసత్తికం లోకే, సతో సమతివత్తతి.

౪౫౮.“కామేస్వాదీనవం దిస్వా, నేక్ఖమ్మం దట్ఠు ఖేమతో;
నిస్సటో సబ్బకామేహి, పత్తో మే ఆసవక్ఖయో”తి.

... సబ్బకామిత్థేరో....

ఛక్కనిపాతో నిట్ఠితో.

తత్రుద్దానం –

ఉరువేళకస్సపో చ, థేరో తేకిచ్ఛకారి చ;
మహానాగో చ కుల్లో చ, మాలుక్యో [మాలుతో (సీ. క.), మాలుఙ్క్య (స్యా.)] సప్పదాసకో.

కాతియానో మిగజాలో, జేన్తో సుమనసవ్హయో;
న్హాతముని బ్రహ్మదత్తో, సిరిమణ్డో సబ్బకామీ చ;
గాథాయో చతురాసీతి, థేరా చేత్థ చతుద్దసాతి.

౭. సత్తకనిపాతో

౧. సున్దరసముద్దత్థేరగాథా

౪౫౯.“అలఙ్కతా సువసనా, మాలధారీ [మాలాభారీ (సీ॰), మాలభారీ (స్యా॰)] విభూసితా;
అలత్తకకతాపాదా, పాదుకారుయ్హ వేసికా.

౪౬౦.“పాదుకా ఓరుహిత్వాన, పురతో పఞ్జలీకతా;
సా మం సణ్హేన ముదునా, మ్హితపుబ్బం [మిహితపుబ్బం (సీ॰)] అభాసథ”.

౪౬౧.“యువాసి త్వం పబ్బజితో, తిట్ఠాహి మమ సాసనే;
భుఞ్జ మానుసకే కామే, అహం విత్తం దదామి తే;
సచ్చం తే పటిజానామి, అగ్గిం వా తే హరామహం.

౪౬౨.“యదా జిణ్ణా భవిస్సామ, ఉభో దణ్డపరాయనా;
ఉభోపి పబ్బజిస్సామ, ఉభయత్థ కటగ్గహో”.

౪౬౩.“తఞ్చ దిస్వాన యాచన్తిం, వేసికం పఞ్జలీకతం;
అలఙ్కతం సువసనం, మచ్చుపాసంవ ఓడ్డితం.

౪౬౪.“తతో మే మనసీకారో…పే॰… నిబ్బిదా సమతిట్ఠథ.

౪౬౫.“తతో చిత్తం విముచ్చి మే…పే॰… కతం బుద్ధస్స సాసన”న్తి.

… సున్దరసముద్దో థేరో….

౨. లకుణ్డకభద్దియత్థేరగాథా

౪౬౬.పరే అమ్బాటకారామే, వనసణ్డమ్హి భద్దియో;
సమూలం తణ్హమబ్బుయ్హ, తత్థ భద్దోవ ఝాయతి [భద్దో’ధిఝాయాయతి (సీ॰), భద్దో ఝియాయతి (స్యా॰ సీ॰ అట్ఠ॰)].

౪౬౭.“రమన్తేకే ముదిఙ్గేహి [ముతిఙ్గేహి (సీ॰ అట్ఠ॰)], వీణాహి పణవేహి చ;
అహఞ్చ రుక్ఖమూలస్మిం, రతో బుద్ధస్స సాసనే.

౪౬౮.“బుద్ధో చే [బుద్ధో చ (సబ్బత్థ)] మే వరం దజ్జా, సో చ లబ్భేథ మే వరో;
గణ్హేహం సబ్బలోకస్స, నిచ్చం కాయగతం సతిం.

౪౬౯. “యే మం రూపేన పామింసు, యే చ ఘోసేన అన్వగూ;
ఛన్దరాగవసూపేతా, న మం జానన్తి తే జనా.

౪౭౦. “అజ్ఝత్తఞ్చ న జానాతి, బహిద్ధా చ న పస్సతి;
సమన్తావరణో బాలో, స వే ఘోసేన వుయ్హతి.

౪౭౧. “అజ్ఝత్తఞ్చ న జానాతి, బహిద్ధా చ విపస్సతి;
బహిద్ధా ఫలదస్సావీ, సోపి ఘోసేన వుయ్హతి.

౪౭౨. “అజ్ఝత్తఞ్చ పజానాతి, బహిద్ధా చ విపస్సతి;
అనావరణదస్సావీ, న సో ఘోసేన వుయ్హతీ”తి.

... లకుణ్డకభద్దియో థేరో....

౩. భద్దత్థేరగాథా

౪౭౩. “ఏకపుత్తో అహం ఆసిం, పియో మాతు పియో పితు;
బహూహి వతచరియాహి, లద్ధో ఆయాచనాహి చ.

౪౭౪. “తే చ మం అనుకమ్పాయ, అత్థకామా హితేసినో;
ఉభో పితా చ మాతా చ, బుద్ధస్స ఉపనామయుం”.

౪౭౫. “కిచ్ఛా లద్ధో అయం పుత్తో, సుఖుమాలో సుఖేధితో;
ఇమం దదామ తే నాథ, జినస్స పరిచారకం”.

౪౭౬. “సత్థా చ మం పటిగ్గయ్హ, ఆనన్దం ఏతదబ్రవి;
‘పబ్బాజేహి ఇమం ఖిప్పం, హేస్సత్యాజానియో అయం.

౪౭౭. “పబ్బాజేత్వాన మం సత్థా, విహారం పావిసీ జినో;
అనోగ్గతస్మిం సూరియస్మిం, తతో చిత్తం విముచ్చి మే.

౪౭౮. “తతో సత్థా నిరాకత్వా, పటిసల్లానవుట్ఠితో;
‘ఏహి భద్దా’తి మం ఆహ, సా మే ఆసూపసమ్పదా.

౪౭౯. “జాతియా సత్తవస్సేన, లద్ధా మే ఉపసమ్పదా;
తిస్సో విజ్జా అనుప్పత్తా, అహో ధమ్మసుధమ్మతా”తి.

... భద్దో థేరో....

౪. సోపాకత్థేరగాథా

౪౮౦."దిస్వా పాసాదఛాయాయం, చఙ్కమన్తం నరుత్తమం;
తత్థ నం ఉపసఙ్కమ్మ, వన్దిస్సం [వన్దిసం (సీ॰ పీ॰)] పురిసుత్తమం.

౪౮౧."ఏకంసం చీవరం కత్వా, సంహరిత్వాన పాణయో;
అనుచఙ్కమిస్సం విరజం, సబ్బసత్తానముత్తమం.

౪౮౨."తతో పఞ్హే అపుచ్ఛి మం, పఞ్హానం కోవిదో విదూ;
అచ్ఛమ్భీ చ అభీతో చ, బ్యాకాసిం సత్థునో అహం.

౪౮౩."విస్సజ్జితేసు పఞ్హేసు, అనుమోది తథాగతో;
భిక్ఖుసఙ్ఘం విలోకేత్వా, ఇమమత్థం అభాసథ".

౪౮౪."లాభా అఙ్గానం మగధానం, యేసాయం పరిభుఞ్జతి;
చీవరం పిణ్డపాతఞ్చ, పచ్చయం సయనాసనం;
పచ్చుట్ఠానఞ్చ సామీచిం, తేసం లాభా"తి చాబ్రవి.

౪౮౫."అజ్జతగ్గే మం సోపాక, దస్సనాయోపసఙ్కమ;
ఏసా చేవ తే సోపాక, భవతు ఉపసమ్పదా".

౪౮౬."జాతియా సత్తవస్సోహం, లద్ధాన ఉపసమ్పదం;
ధారేమి అన్తిమం దేహం, అహో ధమ్మసుధమ్మతా"తి.

... సోపాకో థేరో....

౫. సరభఙ్గత్థేరగాథా

౪౮౭."సరే హత్థేహి భఞ్జిత్వా, కత్వాన కుటిమచ్ఛిసం;
తేన మే సరభఙ్గోతి, నామం సమ్ముతియా అహు.

౪౮౮."న మయ్హం కప్పతే అజ్జ, సరే హత్థేహి భఞ్జితుం;
సిక్ఖాపదా నో పఞ్ఞత్తా, గోతమేన యసస్సినా.

౪౮౯."సకలం సమత్తం రోగం, సరభఙ్గో నాద్దసం పుబ్బే;

సోయం రోగో దిట్ఠో, వచనకరేనాతిదేవస్స.

౪౯౦.“యేనేవ మగ్గేన గతో విపస్సీ, యేనేవ మగ్గేన సిఖీ చ వేస్సభూ;
కకుసన్ధకోణాగమనో చ కస్సపో, తేనఞ్జసేన అగమాసి గోతమో.

౪౯౧.“వీతతణ్హా అనాదానా, సత్త బుద్ధా ఖయోగధా;
యేహాయం దేసితో ధమ్మో, ధమ్మభూతేహి తాదిభి.

౪౯౨.“చత్తారి అరియసచ్చాని, అనుకమ్పాయ పాణినం;
దుక్ఖం సముదయో మగ్గో, నిరోధో దుక్ఖసఙ్ఖయో.

౪౯౩.“యస్మిం నివత్తతే [యస్మిం న నిబ్బత్తతే (క.)] దుక్ఖం, సంసారస్మిం అనన్తకం;
భేదా ఇమస్స కాయస్స, జీవితస్స చ సఙ్ఖయా;
అఞ్ఞో పునబ్భవో నత్థి, సువిముత్తోమ్హి సబ్బధీ”తి.

... సరభఙ్గో థేరో....

సత్తకనిపాతో నిట్ఠితో.

తత్రుద్దానం –

సున్దరసముద్దో థేరో, థేరో లకుణ్డభద్దియో;
భద్దో థేరో చ సోపాకో, సరభఙ్గో మహాఇసి;
సత్తకే పఞ్చకా థేరా, గాథాయో పఞ్చతింసతీతి.

౮. అట్ఠకనిపాతో

౧. మహాకచ్చాయనత్థేరగాథా

౪౯౪.“కమ్మం బహుకం న కారయే, పరివజ్జేయ్య జనం న ఉయ్యమే;

సో ఉస్సుక్కో రసానుగిద్ధో, అత్థం రిఞ్చతి యో సుఖాధివాహో.

౪౯౫.“పఙ్కోతి హి నం అవేదయుం, యాయం వన్దనపూజనా కులేసు;

సుఖుమం సల్లం దురుబ్బహం, సక్కారో కాపురిసేన దుజ్జహో.

౪౯౬.“న పరస్సుపనిధాయ, కమ్మం మచ్చస్స పాపకం;

అత్తనా తం న సేవేయ్య, కమ్మబన్ధూహి మాతియా.

౪౯౭.“న పరే వచనా చోరో, న పరే వచనా ముని;

అత్తా చ నం యథావేది [యథా వేత్తి (సీ.)], దేవాపి నం తథా విదూ.

౪౯౮.“పరే చ న విజానన్తి, మయమేత్థ యమామసే;

యే చ తత్థ విజానన్తి, తతో సమ్మన్తి మేధగా.

౪౯౯.“జీవతే వాపి సప్పఞ్ఞో, అపి విత్తపరిక్ఖయో;

పఞ్ఞాయ చ అలాభేన [అభావేన (సీ. అట్ఠ.)], విత్తవాపి న జీవతి.

౫౦౦.“సబ్బం సుణాతి సోతేన, సబ్బం పస్సతి చక్ఖునా;

న చ దిట్ఠం సుతం ధీరో, సబ్బం ఉజ్ఝితుమరహతి.

౫౦౧.“చక్ఖుమాస్స యథా అన్ధో, సోతవా బధిరో యథా;

పఞ్ఞవాస్స యథా మూగో, బలవా దుబ్బలోరివ;

అథ అత్థే సముప్పన్నే, సయేథ [పస్సేథ (క.)] మతసాయిక”న్తి.

… మహాకచ్చాయనో థేరో….

౨. సిరిమిత్తత్థేరగాథా

౫౦౨.“అక్కోధనోనుపనాహీ, అమాయో రిత్తపేసుణో;

స వే తాదిసకో భిక్ఖు, ఏవం పేచ్చ న సోచతి.

౫౦౩."అక్కోధనోనుపనాహీ, అమాయో రిత్తపేసుణో;
గుత్తద్వారో సదా భిక్ఖు, ఏవం పేచ్చ న సోచతి.

౫౦౪."అక్కోధనోనుపనాహీ , అమాయో రిత్తపేసుణో;
కల్యాణసీలో సో [యో (స్యా.)] భిక్ఖు, ఏవం పేచ్చ న సోచతి.

౫౦౫."అక్కోధనోనుపనాహీ, అమాయో రిత్తపేసుణో;
కల్యాణమిత్తో సో భిక్ఖు, ఏవం పేచ్చ న సోచతి.

౫౦౬."అక్కోధనోనుపనాహీ , అమాయో రిత్తపేసుణో;
కల్యాణపఞ్ఞో సో భిక్ఖు, ఏవం పేచ్చ న సోచతి.

౫౦౭."యస్స సద్ధా తథాగతే, అచలా సుప్పతిట్ఠితా;
సీలఞ్చ యస్స కల్యాణం, అరియకన్తం పసంసితం.

౫౦౮."సఙ్ఘే పసాదో యస్సత్థి, ఉజుభూతఞ్చ దస్సనం;
'అదలిద్దో'తి తం ఆహు, అమోఘం తస్స జీవితం.

౫౦౯."తస్మా సద్ధఞ్చ సీలఞ్చ, పసాదం ధమ్మదస్సనం;
అనుయుఞ్జేథ మేధావీ, సరం బుద్ధాన సాసన"న్తి.

... సిరిమిత్తో థేరో....

౩. మహాపన్థకత్థేరగాథా

౫౧౦."యదా పఠమమద్దక్ఖిం, సత్థారమకుతోభయం;
తతో మే అహు సంవేగో, పస్సిత్వా పురిసుత్తమం.

౫౧౧."సిరిం హత్థేహి పాదేహి, యో పణామేయ్య ఆగతం;
ఏతాదిసం సో సత్థారం, ఆరాధేత్వా విరాధయే.

౫౧౨."తదాహం పుత్తదారఞ్చ, ధనధఞ్ఞఞ్చ ఛడ్డయిం;
కేసమస్సూని ఛేదేత్వా, పబ్బజిం అనగారియం.

౫౧౩."సిక్ఖాసాజీవసమ్పన్నో, ఇన్ద్రియేసు సుసంవుతో;
నమస్సమానో సమ్బుద్ధం, విహాసిం అపరాజితో.

౫౧౪."తతో మే పణిధీ ఆసి, చేతసో అభిపత్థితో;

న నిసీదే ముహుత్తమ్పి, తణ్హాసల్లే అనూహతే.

౫౧౫.“తస్స మేవం విహరతో, పస్స వీరియపరక్కమం;

తిస్సో విజ్జా అనుప్పత్తా, కతం బుద్ధస్స సాసనం.

౫౧౬.“పుబ్బేనివాసం జానామి, దిబ్బచక్ఖు విసోధితం;

అరహా దక్ఖిణేయ్యోమ్హి, విప్పముత్తో నిరూపధి.

౫౧౭.“తతో రత్యా వివసానే [వివసనే (సీ॰ స్యా॰)], సూరియస్సుగ్గమనం పతి;

సబ్బం తణ్హం విసోసేత్వా, పల్లఙ్కేన ఉపావిసి”న్తి.

... మహాపన్థకో థేరో....

అట్ఠకనిపాతో నిట్ఠితో.

తత్రుద్దానం –

మహాకచ్చాయనో థేరో, సిరిమిత్తో మహాపన్థకో;

ఏతే అట్ఠనిపాతమ్హి, గాథాయో చతువీసతీతి.

౯. నవకనిపాతో

౧. భూతత్థేరగాథా

౫౧౮.“యదా దుక్ఖం జరామరణన్తి పణ్డితో, అవిద్దసూ యత్థ సితా పుథుజ్జనా;
దుక్ఖం పరిఞ్ఞాయ సతోవ ఝాయతి, తతో రతిం పరమతరం న విన్దతి.

౫౧౯.“యదా దుక్ఖస్సావహనిం విసత్తికం, పపఞ్చసఙ్ఘాతదుఖాధివాహినిం;
తణ్హం పహన్త్వాన సతోవ ఝాయతి, తతో రతిం పరమతరం న విన్దతి.

౫౨౦.“యదా సివం ద్వేచతురఙ్గగామినం, మగ్గుత్తమం సబ్బకిలేససోధనం;
పఞ్ఞాయ పస్సిత్వ సతోవ ఝాయతి, తతో రతిం పరమతరం న విన్దతి.

౫౨౧.“యదా అసోకం విరజం అసఙ్ఖతం, సన్తం పదం సబ్బకిలేససోధనం;
భావేతి సఞ్ఞోజనబన్ధనచ్ఛిదం, తతో రతిం పరమతరం న విన్దతి.

౫౨౨.“యదా నభే గజ్జతి మేఘదున్దుభి, ధారాకులా విహగపథే సమన్తతో;
భిక్ఖూ చ పబ్భారగతోవ ఝాయతి, తతో రతిం పరమతరం న విన్దతి.

౫౨౩.“యదా నదీనం కుసుమాకులానం, విచిత్త-వానేయ్య-వటంసకానం;
తీరే నిసిన్నో సుమనోవ ఝాయతి, తతో రతిం పరమతరం న విన్దతి.

౫౨౪.“యదా నిసీథే రహితమ్హి కాననే, దేవే గళన్తమ్హి నదన్తి దాఠినో;
భిక్ఖూ చ పబ్భారగతోవ ఝాయతి, తతో రతిం పరమతరం న విన్దతి.

౫౨౫.“యదా వితక్కే ఉపరున్ధియత్తనో, నగన్తరే నగవివరం సమస్సితో;
వీతద్దరో వీతఖిలోవ ఝాయతి, తతో రతిం పరమతరం న విన్దతి.

౫౨౬.“యదా సుఖీ మలఖిలసోకనాసనో, నిరగ్గళో నిబ్బనథో విసల్లో;
సబ్బాసవే బ్యన్తికతోవ ఝాయతి, తతో రతిం పరమతరం న విన్దతీ”తి.

… భూతో థేరో….

నవకనిపాతో నిట్ఠితో.

తత్రుద్దానం –

భూతో తథద్దసో థేరో, ఏకో ఖగ్గవిసాణవా;

నవకమ్హి నిపాతమ్హి, గాథాయోపి ఇమా నవాతి.

౧౦. దసకనిపాతో

౧. కాళుదాయిత్థేరగాథా

౫౨౭.“అఙ్గారినో దాని దుమా భదన్తే, ఫలేసినో ఛదనం విప్పహాయ;

తే అచ్చిమన్తోవ పభాసయన్తి, సమయో మహావీర భాగీ రసానం.

౫౨౮.“దుమాని ఫుల్లాని మనోరమాని, సమన్తతో సబ్బదిసా పవన్తి;

పత్తం పహాయ ఫలమాససానా [ఫలమాసమానో (క.)], కాలో ఇతో పక్కమనాయ వీర.

౫౨౯.“నేవాతిసీతం న పనాతిఉణ్హం, సుఖా ఉతు అద్ధనియా భదన్తే;

పస్సన్తు తం సాకియా కోళియా చ, పచ్ఛాముఖం రోహినియం తరన్తం.

౫౩౦.“ఆసాయ కసతే ఖేత్తం, బీజం ఆసాయ వప్పతి;

ఆసాయ వాణిజా యన్తి, సముద్దం ధనహారకా;

యాయ ఆసాయ తిట్ఠామి, సా మే ఆసా సమిజ్ఝతు.

౫౩౧.[సం॰ ని॰ ౧.౧౯౮] “పునప్పునం చేవ వపన్తి బీజం, పునప్పునం వస్సతి దేవరాజా;

పునప్పునం ఖేత్తం కసన్తి కస్సకా, పునప్పునం ధఞ్ఞముపేతి రట్ఠం.

౫౩౨.[సం॰ ని॰ ౧.౧౯౮] “పునప్పునం యాచనకా చరన్తి, పునప్పునం దానపతీ దదన్తి;

పునప్పునం దానపతీ దదిత్వా, పునప్పునం సగ్గముపేన్తి ఠానం.

౫౩౩. “వీరో హవే సత్తయుగం పునేతి, యస్మిం కులే జాయతి భూరిపఞ్ఞో;

మఞ్ఞామహం సక్కతి దేవదేవో, తయా హి జాతో [తయాభిజాతో (సీ.)] ముని సచ్చనామో.

౫౩౪.“సుద్ధోదనో నామ పితా మహేసినో, బుద్ధస్స మాతా పన మాయనామా;

యా బోధిసత్తం పరిహరియ కుచ్ఛినా, కాయస్స భేదా తిదివమ్హి మోదతి.

౫౩౫.“సా గోతమీ కాలకతా ఇతో చుతా, దిబ్బేహి కామేహి సమఙ్గిభూతా;

సా మోదతి కామగుణేహి పఞ్చహి, పరివారితా దేవగణేహి తేహి.

౫౩౬.“బుద్ధస్స పుత్తోమ్హి అసయ్హసాహినో, అఙ్గీరసస్సప్పటిమస్స తాదినో;

పితుపితా మయ్హం తువంసి సక్క, ధమ్మేన మే గోతమ అయ్యకోసీ”తి.

… కాళుదాయీ థేరో….

౨. ఏకవిహారియత్థేరగాథా

౫౩౭.“పురతో పచ్ఛతో వాపి, అపరో చే న విజ్జతి;

అతీవ ఫాసు భవతి, ఏకస్స వసతో వనే.

౫౩౮.“హన్ద ఏకో గమిస్సామి, అరఞ్ఞం బుద్ధవణ్ణితం;

ఫాసు [ఫాసుం (స్యా. పీ.)] ఏకవిహారిస్స, పహితత్తస్స భిక్ఖునో.

౫౩౯.“యోగీ-పీతికరం రమ్మం, మత్తకుఞ్జరసేవితం;

ఏకో అత్తవసీ ఖిప్పం, పవిసిస్సామి కాననం.

౫౪౦.“సుపుప్ఫితే సీతవనే, సీతలే గిరికన్దరే;

గత్తాని పరిసిఞ్చిత్వా, చఙ్కమిస్సామి ఏకకో.

౫౪౧.“ఏకాకియో అదుతియో, రమణీయే మహావనే;

కదాహం విహరిస్సామి, కతకిచ్చో అనాసవో.

౫౪౨.“ఏవం మే కత్తుకామస్స, అధిప్పాయో సమిజ్ఝతు;

సాధియిస్సామహంయేవ, నాఞ్ఞో అఞ్ఞస్స కారకో.

౫౪౩.“ఏస బన్ధామి సన్నాహం, పవిసిస్సామి కాననం;

న తతో నిక్ఖమిస్సామి, అప్పత్తో ఆసవక్ఖయం.

౫౪౪.“మాలుతే ఉపవాయన్తే, సీతే సురభిగన్ధికే [గన్ధకే (స్యా. పీ. క.)];

అవిజ్జం దాలయిస్సామి, నిసిన్నో నగముద్ధని.

౫౪౫.“వనే కుసుమసఞ్ఛన్నే, పబ్భారే నూన సీతలే;

విముత్తిసుఖేన సుఖితో, రమిస్సామి గిరిబ్బజే.

౫౪౬.“సోహం పరిపుణ్ణసఙ్కప్పో, చన్దో పన్నరసో యథా;

సబ్బాసవపరిక్ఖీణో, నత్థి దాని పునబ్భవో”తి.

… ఏకవిహారియో థేరో….

౩. మహాకప్పినత్థేరగాథా

౫౪౭.“అనాగతం యో పటికచ్చ [పటిగచ్చ (సీ.)] పస్సతి, హితఞ్చ అత్థం అహితఞ్చ తం ద్వయం;

విద్దేసినో తస్స హితేసినో వా, రన్ధం న పస్సన్తి సమేక్ఖమానా.

୫୪୮.[పటి॰ మ॰ ౧.౧౬౦ పటిసమ్భిదామగ్గే] “ఆనాపానసతీ యస్స, పరిపుణ్ణా సుభావితా;
అనుపుబ్బం పరిచితా, యథా బుద్ధేన దేసితా;
సోమం లోకం పభాసేతి, అబ్భా ముత్తోవ చన్దిమా.

୫୪୯.“ఓదాతం వత మే చిత్తం, అప్పమాణం సుభావితం;
నిబ్బిద్ధం పగ్గహీతఞ్చ, సబ్బా ఓభాసతే దిసా.

୫୫୦.“జీవతే వాపి సప్పఞ్ఞో, అపి విత్తపరిక్ఖయో;
పఞ్ఞాయ చ అలాభేన, విత్తవాపి న జీవతి.

୫୫୧.“పఞ్ఞా సుతవినిచ్ఛినీ, పఞ్ఞా కిత్తిసిలోకవద్ధనీ;
పఞ్ఞాసహితో నరో ఇధ, అపి దుక్ఖేసు సుఖాని విన్దతి.

୫୫୨.“నాయం అజ్జతనో ధమ్మో, నచ్ఛేరో నపి అబ్భుతో;
యత్థ జాయేథ మీయేథ, తత్థ కిం వియ అబ్భుతం.

୫୫୩.“అనన్తరం హి జాతస్స, జీవితా మరణం ధువం;
జాతా జాతా మరన్తీధ, ఏవంధమ్మా హి పాణినో.

୫୫୪.“న హేతదత్థాయ మతస్స హోతి, యం జీవితత్థం పరపోరిసానం;
మతమ్హి రుణ్ణం న యసో న లోక్యం, న వణ్ణితం సమణబ్రాహ్మణేహి.

୫୫୫.“చక్ఖుం సరీరం ఉపహన్తి తేన [ఉపహన్తి రుణ్ణం (సీ॰), ఉపహన్తి రోణ్ణం (స్యా॰ పీ॰)], నిహీయతి వణ్ణబలం మతీ చ;
ఆనన్దినో తస్స దిసా భవన్తి, హితేసినో నాస్స సుఖీ భవన్తి.

୫୫୬.“తస్మా హి ఇచ్ఛేయ్య కులే వసన్తే, మేధావినో చేవ బహుస్సుతే చ;
యేసం హి పఞ్ఞావిభవేన కిచ్చం, తరన్తి నావాయ నదింవ పుణ్ణ”న్తి.

… మహాకప్పినో థేరో….

౪. చూళపన్థకత్థేరగాథా

୫୫୭.“దన్ధా మయ్హం గతీ ఆసి, పరిభూతో పురే అహం;
భాతా చ మం పణామేసి, ‘గచ్ఛ దాని తువం ఘరం’.

౫౫౮“సోహం పణామితో సన్తో [భాతా (అట్ఠ.)], సఙ్ఘారామస్స కోట్ఠకే;
దుమ్మనో తత్థ అట్ఠాసిం, సాసనస్మిం అపేక్ఖవా.

౫౫౯“భగవా తత్థ ఆగచ్ఛి [ఆగఞ్ఛి (సీ. పీ.)], సీసం మయ్హం పరామసి;
బాహాయ మం గహేత్వాన, సఙ్ఘారామం పవేసయి.

౫౬౦.“అనుకమ్పాయ మే సత్థా, పాదాసి పాదపుఞ్ఛనిం;
‘ఏతం సుద్ధం అధిట్ఠేహి, ఏకమన్తం స్వధిట్ఠితం’.

౫౬౧.“తస్సాహం వచనం సుత్వా, విహాసిం సాసనే రతో;
సమాధిం పటిపాదేసిం, ఉత్తమత్థస్స పత్తియా.

౫౬౨.“పుబ్బేనివాసం జానామి, దిబ్బచక్ఖు విసోధితం;
తిస్సో విజ్జా అనుప్పత్తా, కతం బుద్ధస్స సాసనం.

౫౬౩.“సహస్సక్ఖత్తుమత్తానం , నిమ్మినిత్వాన పన్థకో;
నిసీదమ్బవనే రమ్మే, యావ కాలప్పవేదనా.

౫౬౪.“తతో మే సత్థా పాహేసి, దూతం కాలప్పవేదకం;
పవేదితమ్హి కాలమ్హి, వేహాసాదుపసఙ్కమిం [వేహాసానుపసఙ్కమిం (స్యా. క.)].

౫౬౫.“వన్దిత్వా సత్థునో పాదే, ఏకమన్తం నిసీదహం;
నిసిన్నం మం విదిత్వాన, అథ సత్థా పటిగ్గహి.

౫౬౬.“ఆయాగో సబ్బలోకస్స, ఆహుతీనం పటిగ్గహో;
పుఞ్ఞక్ఖేత్తం మనుస్సానం, పటిగణ్హిత్థ దక్ఖిణ”న్తి.

... చూళపన్థకో థేరో....

౫. కప్పత్థేరగాథా

౫౬౭.“నానాకులమలసమ్పుణ్ణో, మహాఉక్కారసమ్భవో;
చన్దనికంవ పరిపక్కం, మహాగణ్డో మహావణో.

౫౬౮“పుబ్బరుహిరసమ్పుణ్ణో, గూథకూపేన గాళ్హితో [గూథకూపే నిగాళ్హితో (స్యా. పీ. క.)];
ఆపోపగ్ఘరణో కాయో, సదా సన్దతి పూతికం.

౫౬౯.“సట్ఠికణ్డరసమ్బన్ధో , మంసలేపనలేపితో;
చమ్మకఞ్చుకసన్నద్ధో, పూతికాయో నిరత్థకో.

౫౭౦.“అట్ఠిసఙ్ఘాతఘటితో, న్హారుసుత్తనిబన్ధనో;
నేకేసం సంగతీభావా, కప్పేతి ఇరియాపథం.

౫౭౧.“ధువప్పయాతో మరణాయ, మచ్చురాజస్స సన్తికే;
ఇధేవ ఛడ్డయిత్వాన, యేనకామఙ్గమో నరో.

౫౭౨.“అవిజ్జాయ నివుతో కాయో, చతుగన్థేన గన్థితో;
ఓఘసంసీదనో కాయో, అనుసయజాలమోత్థతో.

౫౭౩. “పఞ్చనీవరణే యుత్తో, వితక్కేన సమప్పితో;
తణ్హామూలేనానుగతో, మోహచ్ఛాదనఛాదితో.

౫౭౪.“ఏవాయం వత్తతే కాయో, కమ్మయన్తేన యన్తితో;
సమ్పత్తి చ విపత్యన్తా, నానాభావో విపజ్జతి.

౫౭౫.“యేమం కాయం మమాయన్తి, అన్ధబాలా పుథుజ్జనా;
వడ్ఢేన్తి కటసిం ఘోరం, ఆదియన్తి పునబ్భవం.

౫౭౬.“యేమం కాయం వివజ్జేన్తి, గూథలిత్తంవ పన్నగం;
భవమూలం వమిత్వాన, పరినిబ్బిస్సన్తినాసవా”తి [పరినిబ్బన్తునాసవా (సీ.)].

... కప్పో థేరో....

౬. వఙ్గన్తపుత్తఉపసేనత్థేరగాథా

౫౭౭. “వివిత్తం అప్పనిగ్ఘోసం, వాళమిగనిసేవితం;
సేవే సేనాసనం భిక్ఖు, పటిసల్లానకారణా.

౫౭౮.“సఙ్కారపుఞ్జా ఆహత్వా [ఆహిత్వా (క.)], సుసానా రథియాహి చ;
తతో సఙ్ఘాటికం కత్వా, లూఖం ధారేయ్య చీవరం.

౫౭౯.“నీచం మనం కరిత్వాన, సపదానం కులా కులం;
పిణ్డికాయ చరే భిక్ఖు, గుత్తద్వారో సుసంవుతో.

౫౮౦.“లూఖేనపి వా [లూఖేనపి చ (బహూసు)] సన్తుస్సే, నాఞ్ఞం పత్థే రసం బహుం;
రసేసు అనుగిద్ధస్స, ఝానే న రమతీ మనో.

౫౮౧.“అప్పిచ్ఛో చేవ సన్తుట్ఠో, పవివిత్తో వసే ముని;
అసంసట్ఠో గహట్ఠేహి, అనాగారేహి చూభయం.

౫౮౨.“యథా జళో వ మూగో వ, అత్తానం దస్సయే తథా;
నాతివేలం సమ్భాసేయ్య, సఙ్ఘమజ్ఝమ్హి పణ్డితో.

౫౮౩.“న సో ఉపవదే కఞ్చి, ఉపఘాతం వివజ్జయే;
సంవుతో పాతిమోక్ఖస్మిం, మత్తఞ్ఞూ చస్స భోజనే.

౫౮౪.“సుగ్గహీతనిమిత్తస్స, చిత్తస్సుప్పాదకోవిదో;
సమం అనుయుఞ్జేయ్య, కాలేన చ విపస్సనం.

౫౮౫.“వీరియసాతచ్చసమ్పన్నో , యుత్తయోగో సదా సియా;
న చ అప్పత్వా దుక్ఖన్తం, విస్సాసం ఏయ్య పణ్డితో.

౫౮౬.“ఏవం విహరమానస్స, సుద్ధికామస్స భిక్ఖునో;
ఖీయన్తి ఆసవా సబ్బే, నిబ్బుతిఞ్చాధిగచ్ఛతీ”తి.

… ఉపసేనో వఙ్గన్తపుత్తో థేరో….

౭. (అపర)-గోతమత్థేరగాథా

౫౮౭.“విజానేయ్య సకం అత్థం, అవలోకేయ్యాథ పావచనం;
యఞ్చేత్థ అస్స పతిరూపం, సామఞ్ఞం అజ్ఝుపగతస్స.

౫౮౮.“మిత్తం ఇధ చ కల్యాణం, సిక్ఖా విపులం సమాదానం;
సుస్సూసా చ గరూనం, ఏతం సమణస్స పతిరూపం.

౫౮౯.“బుద్ధేసు సగారవతా, ధమ్మే అపచితి యథాభూతం;
సఙ్ఘే చ చిత్తికారో, ఏతం సమణస్స పతిరూపం.

౫౯౦.“ఆచారగోచరే యుత్తో, ఆజీవో సోధితో అగారయ్హో;
చిత్తస్స చ సణ్ఠపనం, ఏతం సమణస్స పతిరూపం.

౫౯౧.“చారిత్తం అథ వారిత్తం, ఇరియాపథియం పసాదనియం;
అధిచిత్తే చ ఆయోగో, ఏతం సమణస్స పతిరూపం.

౫౯౨.“ఆరఞ్ఞకాని సేనాసనాని, పన్తాని అప్పసద్దాని;
భజితబ్బాని మునినా, ఏతం సమణస్స పతిరూపం.

౫౯౩.“సీలఞ్చ బాహుసచ్చఞ్చ, ధమ్మానం పవిచయో యథాభూతం;
సచ్చానం అభిసమయో, ఏతం సమణస్స పతిరూపం.

౫౯౪.“భావేయ్య చ అనిచ్చన్తి, అనత్తసఞ్ఞం అసుభసఞ్ఞఞ్చ;
లోకమ్హి చ అనభిరతిం, ఏతం సమణస్స పతిరూపం.

౫౯౫.“భావేయ్య చ బోజ్ఝఙ్గే, ఇద్ధిపాదాని ఇన్ద్రియాని బలాని;
అట్ఠఙ్గమగ్గమరియం, ఏతం సమణస్స పతిరూపం.

౫౯౬.“తణ్హం పజహేయ్య ముని, సమూలకే ఆసవే పదాలేయ్య;
విహరేయ్య విప్పముత్తో, ఏతం సమణస్స పతిరూప”న్తి.

… గోతమో థేరో….

దసకనిపాతో నిట్ఠితో.

తత్రుద్దానం –

కాళుదాయీ చ సో థేరో, ఏకవిహారీ చ కప్పినో;
చూళపన్థకో కప్పో చ, ఉపసేనో చ గోతమో;
సత్తిమే దసకే థేరా, గాథాయో చేత్థ సత్తతీతి.

౧౧. ఏకాదసనిపాతో

౧. సంకిచ్చత్థేరగాథా

౫౯౭.“కిం తవత్థో వనే తాత, ఉజ్జుహానోవ పావుసే;
వేరమ్భా రమణీయా తే, పవివేకో హి ఝాయినం.

౫౯౮.“యథా అబ్భాని వేరమ్భో, వాతో నుదతి పావుసే;
సఞ్ఞా మే అభికిరన్తి, వివేకపటిసఞ్ఞుతా.

౫౯౯.“అపణ్డరో అణ్డసమ్భవో, సీవథికాయ నికేతచారికో;
ఉప్పాదయతేవ మే సతిం, సన్దేహస్మిం విరాగనిస్సితం.

౬౦౦.“యఞ్చ అఞ్ఞే న రక్ఖన్తి, యో చ అఞ్ఞే న రక్ఖతి;
స వే భిక్ఖు సుఖం సేతి, కామేసు అనపేక్ఖవా.

౬౦౧.“అచ్ఛోదికా పుథుసిలా, గోనఙ్గులమిగాయుతా;
అమ్బుసేవాలసఞ్ఛన్నా, తే సేలా రమయన్తి మం.

౬౦౨.“వసితం మే అరఞ్ఞేసు, కన్దరాసు గుహాసు చ;
సేనాసనేసు పన్తేసు, వాళమిగనిసేవితే.

౬౦౩. “‘ఇమే హఞ్ఞన్తు వజ్ఝన్తు, దుక్ఖం పప్పోన్తు పాణినో’;
సఙ్కప్పం నాభిజానామి, అనరియం దోససంహితం.

౬౦౪.“పరిచిణ్ణో మయా సత్థా, కతం బుద్ధస్స సాసనం;
ఓహితో గరుకో భారో, భవనేత్తి సమూహతా.

౬౦౫.“యస్స చత్థాయ [యస్సత్థాయ (సీ.)] పబ్బజితో, అగారస్మానగారియం;
సో మే అత్థో అనుప్పత్తో, సబ్బసంయోజనక్ఖయో.

౬౦౬.“నాభినన్దామి మరణం, నాభినన్దామి జీవితం;
కాలఞ్చ పటికఙ్ఖామి, నిబ్బిసం భతకో యథా.

౬౦౭. “నాభినన్దామి మరణం, నాభినన్దామి జీవితం;
కాలఞ్చ పటికఙ్ఖామి, సమ్పజానో పతిస్సతో”తి.

ఏకాదసనిపాతో నిట్ఠితో.

తత్రుద్దానం –

సంకిచ్చథేరో ఏకోవ, కతకిచ్చో అనాసవో;
ఏకాదసనిపాతమ్హి, గాథా ఏకాదసేవ చాతి.

౧౨. ద్వాదసకనిపాతో

౧. సీలవత్థేరగాథా

౬౦౮.“సీలమేవిధ సిక్ఖేథ, అస్మిం లోకే సుసిక్ఖితం;
సీలం హి సబ్బసమ్పత్తిం, ఉపనామేతి సేవితం.

౬౦౯.“సీలం రక్ఖేయ్య మేధావీ, పత్థయానో తయో సుఖే;
పసంసం విత్తిలాభఞ్చ, పేచ్చ సగ్గే పమోదనం [పేచ్చ సగ్గే చ మోదనం (సీ. పీ.)].

౬౧౦.“సీలవా హి బహూ మిత్తే, సఞ్ఞమేనాధిగచ్ఛతి;
దుస్సీలో పన మిత్తేహి, ధంసతే పాపమాచరం.

౬౧౧.“అవణ్ణఞ్చ అకిత్తిఞ్చ, దుస్సీలో లభతే నరో;
వణ్ణం కిత్తిం పసంసఞ్చ, సదా లభతి సీలవా.

౬౧౨.“ఆది సీలం పతిట్ఠా చ, కల్యాణానఞ్చ మాతుకం;
పముఖం సబ్బధమ్మానం, తస్మా సీలం విసోధయే.

౬౧౩.“వేలా చ సంవరం సీలం [సంవరో సీలం (సీ.), సంవరసీలం (సీ. అట్ఠ.)], చిత్తస్స అభిహాసనం;
తిత్థఞ్చ సబ్బబుద్ధానం, తస్మా సీలం విసోధయే.

౬౧౪.“సీలం బలం అప్పటిమం, సీలం ఆవుధముత్తమం;
సీలమాభరణం సేట్ఠం, సీలం కవచమబ్భుతం.

౬౧౫.“సీలం సేతు మహేసక్ఖో, సీలం గన్ధో అనుత్తరో;
సీలం విలేపనం సేట్ఠం, యేన వాతి దిసోదిసం.

౬౧౬.“సీలం సమ్బలమేవగ్గం, సీలం పాథేయ్యముత్తమం;
సీలం సేట్ఠో అతివాహో, యేన యాతి దిసోదిసం.

౬౧౭.“ఇధేవ నిన్దం లభతి, పేచ్చాపాయే చ దుమ్మనో;
సబ్బత్థ దుమ్మనో బాలో, సీలేసు అసమాహితో.

౬౧౮.“ఇధేవ కిత్తిం లభతి, పేచ్చ సగ్గే చ సుమ్మనో;
సబ్బత్థ సుమనో ధీరో, సీలేసు సుసమాహితో.

౬౧౯.“సీలమేవ ఇధ అగ్గం, పఞ్ఞవా పన ఉత్తమో;

మనుస్సేసు చ దేవేసు, సీలపఞ్ఞాణతో జయ”న్తి.

… సీలవో థేరో….

౨. సునీతత్థేరగాథా

౬౨౦.“నీచే కులమ్హి జాతోహం, దలిద్దో అప్పభోజనో;

హీనకమ్మం [హీనం కమ్మం (స్యా.)] మమం ఆసి, అహోసిం పుప్ఫఛడ్డకో.

౬౨౧.“జిగుచ్ఛితో మనుస్సానం, పరిభూతో చ వమ్భితో;

నీచం మనం కరిత్వాన, వన్దిస్సం బహుకం జనం.

౬౨౨.“అథద్దసాసిం సమ్బుద్ధం, భిక్ఖుసఙ్ఘపురక్ఖతం;

పవిసన్తం మహావీరం, మగధానం పురుత్తమం.

౬౨౩.“నిక్ఖిపిత్వాన బ్యాభఙ్గిం, వన్దితుం ఉపసఙ్కమిం;

మమేవ అనుకమ్పాయ, అట్ఠాసి పురిసుత్తమో.

౬౨౪.“వన్దిత్వా సత్థునో పాదే, ఏకమన్తం ఠితో తదా;

పబ్బజ్జం అహమాయాచిం, సబ్బసత్తానముత్తమం.

౬౨౫.“తతో కారుణికో సత్థా, సబ్బలోకానుకమ్పకో;

‘ఏహి భిక్ఖూ’తి మం ఆహ, సా మే ఆసూపసమ్పదా.

౬౨౬.“సోహం ఏకో అరఞ్ఞస్మిం, విహరన్తో అతన్దితో;

అకాసిం సత్థువచనం, యథా మం ఓవదీ జినో.

౬౨౭.“రత్తియా పఠమం యామం, పుబ్బజాతిమనుస్సరిం;

రత్తియా మజ్ఝిమం యామం, దిబ్బచక్ఖుం విసోధయిం [దిబ్బచక్ఖు విసోధితం (క.)];

రత్తియా పచ్ఛిమే యామే, తమోఖన్ధం పదాలయిం.

౬౨౮.“తతో రత్యా వివసానే, సూరియస్సుగ్గమనం పతి;

ఇన్దో బ్రహ్మా చ ఆగన్త్వా, మం నమస్సింసు పఞ్జలీ.

౬౨౯.“‘నమో తే పురిసాజఞ్ఞ, నమో తే పురిసుత్తమ;

యస్స తే ఆసవా ఖీణా, దక్ఖిణేయ్యోసి మారిస’.

౬౩౦. “తతో దిస్వాన మం సత్థా, దేవసఙ్ఘపురక్ఖతం;
సితం పాతుకరిత్వాన, ఇమమత్థం అభాసథ.

౬౩౧. [సు॰ ని॰ ౬౬౦ సుత్తనిపాతేపి] “‘తపేన బ్రహ్మచరియేన, సంయమేన దమేన చ;
ఏతేన బ్రాహ్మణో హోతి, ఏతం బ్రాహ్మణముత్తమ’”న్తి.

… సునీతో థేరో….

ద్వాదసకనిపాతో నిట్ఠితో.

తత్రుద్దానం –

సీలవా చ సునీతో చ, థేరా ద్వే తే మహిద్ధికా;
ద్వాదసమ్హి నిపాతమ్హి, గాథాయో చతువీసతీతి.

౧౩. తేరసనిపాతో

౧. సోణకోళివిసత్థేరగాథా

౬౩౨."యాహు రట్ఠే సముక్కట్ఠో, రఞ్ఞో అఙ్గస్స పద్ధగూ [పత్థగూ (స్యా.), పట్ఠగూ (క.)];
స్వాజ్జ ధమ్మేసు ఉక్కట్ఠో, సోణో దుక్ఖస్స పారగూ.

౬౩౩. "పఞ్చ ఛిన్దే పఞ్చ జహే, పఞ్చ చుత్తరి భావయే;
పఞ్చసఙ్గాతిగో భిక్ఖు, ఓఘతిణ్ణోతి వుచ్చతి.

౬౩౪."ఉన్నళస్స పమత్తస్స, బాహిరాసస్స [బాహిరాసయస్స (క.)] భిక్ఖునో;
సీలం సమాధి పఞ్ఞా చ, పారిపూరిం న గచ్ఛతి.

౬౩౫."యఞ్హి కిచ్చం అపవిద్ధం [తదపవిద్ధం (సీ. స్యా.)], అకిచ్చం పన కరీయతి;
ఉన్నళానం పమత్తానం, తేసం వడ్ఢన్తి ఆసవా.

౬౩౬."యేసఞ్చ సుసమారద్ధా, నిచ్చం కాయగతా సతి;
అకిచ్చం తే న సేవన్తి, కిచ్చే సాతచ్చకారినో;
సతానం సమ్పజానానం, అత్థం గచ్ఛన్తి ఆసవా.

౬౩౭. "ఉజుమగ్గమ్హి అక్ఖాతే, గచ్ఛథ మా నివత్తథ;
అత్తనా చోదయత్తానం, నిబ్బానమభిహారయే.

౬౩౮."అచ్చారద్ధమ్హి వీరియమ్హి, సత్థా లోకే అనుత్తరో;
వీణోపమం కరిత్వా మే, ధమ్మం దేసేసి చక్ఖుమా;
తస్సాహం వచనం సుత్వా, విహాసిం సాసనే రతో.

౬౩౯."సమథం పటిపాదేసిం, ఉత్తమత్థస్స పత్తియా;
తిస్సో విజ్జా అనుప్పత్తా, కతం బుద్ధస్స సాసనం.

౬౪౦."నేక్ఖమ్మే [నిక్ఖమే (క.), నేక్ఖమ్మం (మహావ. ౨౪౪; అ. ని. ౬.౫౫)] అధిముత్తస్స, పవివేకఞ్చ చేతసో;
అబ్యాపజ్ఝాధిముత్తస్స [అబ్యాపజ్ఝాధిమ్హుత్తస్స (క.)], ఉపాదానక్ఖయస్స చ.

౬౪౧."తణ్హక్ఖయాధిముత్తస్స, అసమ్మోహఞ్చ చేతసో;
దిస్వా ఆయతనుప్పాదం, సమ్మా చిత్తం విముచ్చతి.

౬౪౨. “తస్స సమ్మా విముత్తస్స, సన్తచిత్తస్స భిక్ఖునో;
కతస్స పటిచయో నత్థి, కరణీయం న విజ్జతి.

౬౪౩. “సేలో యథా ఏకఘనో [ఏకఘనో (క॰)], వాతేన న సమీరతి;
ఏవం రూపా రసా సద్దా, గన్ధా ఫస్సా చ కేవలా.

౬౪౪. “ఇట్ఠా ధమ్మా అనిట్ఠా చ, నప్పవేధేన్తి తాదినో;
ఠితం చిత్తం విసఞ్ఞుత్తం, వయఞ్చస్సానుపస్సతీ”తి.

… సోణో కోళివిసో థేరో….

తేరసనిపాతో నిట్ఠితో.

తత్రుద్దానం –

సోణో కోళివిసో థేరో, ఏకోయేవ మహిద్ధికో;
తేరసమ్హి నిపాతమ్హి, గాథాయో చేత్థ తేరసాతి.

౧౪. చుద్దసకనిపాతో

౧. ఖదిరవనియరేవతత్థేరగాథా

౬౪౫."యదా అహం పబ్బజితో, అగారస్మానగారియం;
నాభిజానామి సఙ్కప్పం, అనరియం దోససంహితం.

౬౪౬."'ఇమే హఞ్ఞన్తు వజ్ఝన్తు, దుక్ఖం పప్పోన్తు పాణినో';
సఙ్కప్పం నాభిజానామి, ఇమస్మిం దీఘమన్తరే.

౬౪౭."మేత్తఞ్చ అభిజానామి, అప్పమాణం సుభావితం;
అనుపుబ్బం పరిచితం, యథా బుద్ధేన దేసితం.

౬౪౮."సబ్బమిత్తో సబ్బసఖో, సబ్బభూతానుకమ్పకో;
మేత్తచిత్తఞ్చ [మేత్తం చిత్తం (సీ. స్యా.)] భావేమి, అబ్యాపజ్జరతో [అబ్యాపజ్ఝరతో (సీ. స్యా.)] సదా.

౬౪౯."అసంహీరం అసంకుప్పం, చిత్తం ఆమోదయామహం;
బ్రహ్మవిహారం భావేమి, అకాపురిససేవితం.

౬౫౦."అవితక్కం సమాపన్నో, సమ్మాసమ్బుద్ధసావకో;
అరియేన తుణ్హీభావేన, ఉపేతో హోతి తావదే.

౬౫౧."యథాపి పబ్బతో సేలో, అచలో సుప్పతిట్ఠితో;
ఏవం మోహక్ఖయా భిక్ఖు, పబ్బతోవ న వేధతి.

౬౫౨."అనఙ్గణస్స పోసస్స, నిచ్చం సుచిగవేసినో;
వాలగ్గమత్తం పాపస్స, అబ్భమత్తంవ ఖాయతి.

౬౫౩."నగరం యథా పచ్చన్తం, గుత్తం సన్తరబాహిరం;
ఏవం గోపేథ అత్తానం, ఖణో వో మా ఉపచ్చగా.

౬౫౪."నాభినన్దామి మరణం, నాభినన్దామి జీవితం;
కాలఞ్చ పటికఙ్ఖామి, నిబ్బిసం భతకో యథా.

౬౫౫."నాభినన్దామి మరణం...పే.... సమ్పజానో పతిస్సతో.

౬౫౬."పరిచిణ్ణో మయా సత్థా, కతం బుద్ధస్స సాసనం;

ఓహితో గరుకో భారో, భవనేత్తి సమూహతా.

౬౫౭."యస్స చత్థాయ పబ్బజితో, అగారస్మానగారియం;
సో మే అత్థో అనుప్పత్తో, సబ్బసంయోజనక్ఖయో.

౬౫౮."సమ్పాదేథప్పమాదేన, ఏసా మే అనుసాసనీ;
హన్దాహం పరినిబ్బిస్సం, విప్పముత్తోమ్హి సబ్బధీ"తి.

... ఖదిరవనియరేవతో థేరో....

౨. గోదత్తత్థేరగాథా

౬౫౯."యథాపి భద్దో ఆజఞ్ఞో, ధురే యుత్తో ధురస్సహో [ధురాసహో (అట్ఠ.)];
మథితో అతిభారేన, సంయుగం నాతివత్తతి.

౬౬౦."ఏవం పఞ్ఞాయ యే తిత్తా, సముద్దో వారినా యథా;
న పరే అతిమఞ్ఞన్తి, అరియధమ్మోవ పాణినం.

౬౬౧."కాలే కాలవసం పత్తా, భవాభవవసం గతా;
నరా దుక్ఖం నిగచ్ఛన్తి, తేధ సోచన్తి మాణవా [మానవా (సీ.)].

౬౬౨."ఉన్నతా సుఖధమ్మేన, దుక్ఖధమ్మేన చోనతా;
ద్వయేన బాలా హఞ్ఞన్తి, యథాభూతం అదస్సినో.

౬౬౩. "యే చ దుక్ఖే సుఖస్మిఞ్చ, మజ్ఝే సిబ్బినిమచ్చగూ;
ఠితా తే ఇన్దఖీలోవ, న తే ఉన్నతఓనతా.

౬౬౪."న హేవ లాభే నాలాభే, న యసే న చ కిత్తియా;
న నిన్దాయం పసంసాయ, న తే దుక్ఖే సుఖమ్హి.

౬౬౫."సబ్బత్థ తే న లిమ్పన్తి, ఉదబిన్దువ పోక్ఖరే;
సబ్బత్థ సుఖితా ధీరా, సబ్బత్థ అపరాజితా.

౬౬౬."ధమ్మేన చ అలాభో యో, యో చ లాభో అధమ్మికో;
అలాభో ధమ్మికో సేయ్యో, యం చే లాభో అధమ్మికో.

౬౬౭."యసో చ అప్పబుద్ధీనం, విఞ్ఞూనం అయసో చ యో;

అయసోవ సేయ్యో విఞ్ఞూనం, న యసో అప్పబుద్ధినం.

౬౬౮.“దుమ్మేధేహి పసంసా చ, విఞ్ఞూహి గరహా చ యా;
గరహావ సేయ్యో విఞ్ఞూహి, యం చే బాలప్పసంసనా.

౬౬౯.“సుఖఞ్చ కామమయికం, దుక్ఖఞ్చ పవివేకియం;
పవివేకదుక్ఖం సేయ్యో, యం చే కామమయం సుఖం.

౬౭౦.“జీవితఞ్చ అధమ్మేన, ధమ్మేన మరణఞ్చ యం;
మరణం ధమ్మికం సేయ్యో, యం చే జీవే అధమ్మికం.

౬౭౧.“కామకోపప్పహీనా యే, సన్తచిత్తా భవాభవే;
చరన్తి లోకే అసితా, నత్థి తేసం పియాపియం.

౬౭౨.“భావయిత్వాన బోజ్ఝఙ్గే, ఇన్ద్రియాని బలాని చ;
పప్పుయ్య పరమం సన్తిం, పరినిబ్బన్తినాసవా”తి.

… గోదత్తో థేరో….

చుద్దసకనిపాతో నిట్ఠితో.

తత్రుద్దానం –

రేవతో చేవ గోదత్తో, థేరా ద్వే తే మహిద్ధికా;
చుద్దసమ్హి నిపాతమ్హి, గాథాయో అట్ఠవీసతీతి.

౧౫. సోళసకనిపాతో

౧. అఞ్ఞాసికోణ్డఞ్ఞత్థేరగాథా

౬౭౩. “ఏస భియ్యో పసీదామి, సుత్వా ధమ్మం మహారసం;
విరాగో దేసితో ధమ్మో, అనుపాదాయ సబ్బసో.

౬౭౪.“బహూని లోకే చిత్రాని, అస్మిం పథవిమణ్డలే;
మథేన్తి మఞ్ఞే సఙ్కప్పం, సుభం రాగూపసంహితం.

౬౭౫.“రజముహతఞ్చ వాతేన, యథా మేఘోపసమ్మయే;
ఏవం సమ్మన్తి సఙ్కప్పా, యదా పఞ్ఞాయ పస్సతి.

౬౭౬.[ధ॰ ప॰ ౨౭౭ ధమ్మపదే] “సబ్బే సఙ్ఖారా అనిచ్చాతి, యదా పఞ్ఞాయ పస్సతి;
అథ నిబ్బిన్దతి దుక్ఖే, ఏస మగ్గో విసుద్ధియా.

౬౭౭ [ధ॰ ప॰ ౨౭౮ ధమ్మపదే] “సబ్బే సఙ్ఖారా దుక్ఖాతి, యదా పఞ్ఞాయ పస్సతి
అథ నిబ్బిన్దతి దుక్ఖే, ఏస మగ్గో విసుద్ధియా.

౬౭౮.[ధ॰ ప॰ ౨౭౯ ధమ్మపదే] “సబ్బే ధమ్మా అనత్తాతి, యదా పఞ్ఞాయ పస్సతి;
అథ నిబ్బిన్దతి దుక్ఖే, ఏస మగ్గో విసుద్ధియా.

౬౭౯.“బుద్ధానుబుద్ధో యో థేరో, కోణ్డఞ్ఞో తిబ్బనిక్కమో;
పహీనజాతిమరణో, బ్రహ్మచరియస్స కేవలీ.

౬౮౦.“ఓఘపాసో దళ్హఖిలో [దళ్హో ఖిలో (స్యా॰ క॰)], పబ్బతో దుప్పదాలయో;
ఛేత్వా ఖిలఞ్చ పాసఞ్చ, సేలం భేత్వాన [ఛేత్వాన (క॰)] దుబ్భిదం;
తిణ్ణో పారఙ్గతో ఝాయీ, ముత్తో సో మారబన్ధనా.

౬౮౧.“ఉద్ధతో చపలో భిక్ఖు, మిత్తే ఆగమ్మ పాపకే;
సంసీదతి మహోఘస్మిం, ఊమియా పటికుజ్జితో.

౬౮౨.“అనుద్ధతో అచపలో, నిపకో సంవుతిన్ద్రియో;
కల్యాణమిత్తో మేధావీ, దుక్ఖస్సన్తకరో సియా.

౬౮౩.“కాలపబ్బఙ్గసఙ్కాసో, కిసో ధమనిసన్థతో;

మత్తఞ్ఞూ అన్నపానస్మిం, అదీనమనసో నరో.

౬౮౪.“ఫుట్ఠో డంసేహి మకసేహి, అరఞ్ఞస్మిం బ్రహావనే;

నాగో సఙ్గామసీసేవ, సతో తత్రాధివాసయే.

౬౮౫.“నాభినన్దామి మరణం...పే॰... నిబ్బిసం భతకో యథా.

౬౮౬.“నాభినన్దామి మరణం...పే॰... సమ్పజానో పతిస్సతో.

౬౮౭.“పరిచిణ్ణో మయా సత్థా...పే॰... భవనేత్తి సమూహతా.

౬౮౮.“యస్స చత్థాయ పబ్బజితో, అగారస్మానగారియం;

సో మే అత్థో అనుప్పత్తో, కిం మే సద్ధివిహారినా”తి.

... అఞ్ఞాసికోణ్డఞ్ఞో [అఞ్ఞాకోణ్డఞ్ఞో (సీ॰ స్యా॰)] థేరో....

౨. ఉదాయిత్థేరగాథా

౬౮౯.[అ॰ ని॰ ౬.౪౩] “మనుస్సభూతం సమ్బుద్ధం, అత్తదన్తం సమాహితం;

ఇరియమానం బ్రహ్మపథే, చిత్తస్సూపసమే రతం.

౬౯౦.“యం మనుస్సా నమస్సన్తి, సబ్బధమ్మాన పారగుం;

దేవాపి తం నమస్సన్తి, ఇతి మే అరహతో సుతం.

౬౯౧.“సబ్బసంయోజనాతీతం , వనా నిబ్బనమాగతం;

కామేహి నేక్ఖమ్మరతం [నిక్ఖమ్మరతం (క॰)], ముత్తం సేలావ కఞ్చనం.

౬౯౨.“స వే అచ్చరుచి నాగో, హిమవావఞ్ఞే సిలుచ్చయే;

సబ్బేసం నాగనామానం, సచ్చనామో అనుత్తరో.

౬౯౩. “నాగం వో కిత్తయిస్సామి, న హి ఆగుం కరోతి సో;

సోరచ్చం అవిహింసా చ, పాదా నాగస్స తే దువే.

౬౯౪.“సతి చ సమ్పజఞ్ఞఞ్చ, చరణా నాగస్స తేపరే;

సద్ధాహత్థో మహానాగో, ఉపేక్ఖాసేతదన్తవా.

౬౯౫.“సతి గీవా సిరో పఞ్ఞా, వీమంసా ధమ్మచిన్తనా;

ధమ్మకుచ్ఛిసమావాసో, వివేకో తస్స వాలధి.

౬౯౬.“సో ఝాయీ అస్సాసరతో, అజ్ఝత్తం సుసమాహితో;
గచ్ఛం సమాహితో నాగో, ఠితో నాగో సమాహితో.

౬౯౭.“సయం సమాహితో నాగో, నిసిన్నోపి సమాహితో;
సబ్బత్థ సంవుతో నాగో, ఏసా నాగస్స సమ్పదా.

౬౯౮.“భుఞ్జతి అనవజ్జాని, సావజ్జాని న భుఞ్జతి;
ఘాసమచ్ఛాదనం లద్ధా, సన్నిధిం పరివజ్జయం.

౬౯౯.“సంయోజనం అణుం థూలం, సబ్బం ఛేత్వాన బన్ధనం;
యేన యేనేవ గచ్ఛతి, అనపక్ఖోవ గచ్ఛతి.

౭౦౦. “యథాపి ఉదకే జాతం, పుణ్డరీకం పవడ్ఢతి;
నోపలిప్పతి తోయేన, సుచిగన్ధం మనోరమం.

౭౦౧. “తథేవ చ లోకే జాతో, బుద్ధో లోకే విహరతి;
నోపలిప్పతి లోకేన, తోయేన పదుమం యథా.

౭౦౨.“మహాగిని పజ్జలితో, అనాహారోపసమ్మతి;
అఙ్గారేసు చ సన్తేసు, నిబ్బుతోతి పవుచ్చతి.

౭౦౩. “అత్థస్సాయం విఞ్ఞాపనీ, ఉపమా విఞ్ఞూహి దేసితా;
విఞ్ఞిస్సన్తి మహానాగా, నాగం నాగేన దేసితం.

౭౦౪.“వీతరాగో వీతదోసో, వీతమోహో అనాసవో;
సరీరం విజహం నాగో, పరినిబ్బిస్సత్యనాసవో”తి.

… ఉదాయీ థేరో….

సోళసకనిపాతో నిట్ఠితో.

తత్రుద్దానం –

కోణ్డఞ్ఞో చ ఉదాయీ చ, థేరా ద్వే తే మహిద్ధికా;
సోళసమ్హి నిపాతమ్హి, గాథాయో ద్వే చ తింస చాతి.

౧౬. వీసతినిపాతో

౧. అధిముత్తత్థేరగాథా

౭౦౫."యఞ్ఞత్థం వా ధనత్థం వా, యే హనామ మయం పురే;
అవసేసం [అవసే తం (సీ॰ అట్ఠ॰ మూలపాఠో), అవసేసానం (అట్ఠ॰?)] భయం హోతి, వేధన్తి విలపన్తి చ.

౭౦౬."తస్స తే నత్థి భీతత్తం, భియ్యో వణ్ణో పసీదతి;
కస్మా న పరిదేవేసి, ఏవరూపే మహబ్భయే.

౭౦౭. "నత్థి చేతసికం దుక్ఖం, అనపేక్ఖస్స గామణి;
అతిక్కన్తా భయా సబ్బే, ఖీణసంయోజనస్స వే.

౭౦౮."ఖీణాయ భవనేత్తియా, దిట్ఠే ధమ్మే యథాతథే;
న భయం మరణే హోతి, భారనిక్ఖేపనే యథా.

౭౦౯."సుచిణ్ణం బ్రహ్మచరియం మే, మగ్గో చాపి సుభావితో;
మరణే మే భయం నత్థి, రోగానమివ సఙ్ఖయే.

౭౧౦."సుచిణ్ణం బ్రహ్మచరియం మే, మగ్గో చాపి సుభావితో;
నిరస్సాదా భవా దిట్ఠా, విసం పిత్వావ [పీత్వావ (సీ॰)] ఛడ్డితం.

౭౧౧."పారగూ అనుపాదానో, కతకిచ్చో అనాసవో;
తుట్ఠో ఆయుక్ఖయా హోతి, ముత్తో ఆఘాతనా యథా.

౭౧౨."ఉత్తమం ధమ్మతం పత్తో, సబ్బలోకే అనత్థికో;
ఆదిత్తావ ఘరా ముత్తో, మరణస్మిం న సోచతి.

౭౧౩. "యదత్థి సఙ్గతం కిఞ్చి, భవో వా యత్థ లబ్భతి;
సబ్బం అనిస్సరం ఏతం, ఇతి వుత్తం మహేసినా.

౭౧౪."యో తం తథా పజానాతి, యథా బుద్ధేన దేసితం;
న గణ్హాతి భవం కిఞ్చి, సుతత్తంవ అయోగుళం.

౭౧౫."న మే హోతి 'అహోసి'న్తి, 'భవిస్స'న్తి న హోతి మే;
సఙ్ఖారా విగమిస్సన్తి, తత్థ కా పరిదేవనా.

౭౦౬.“సుద్ధం ధమ్మసముప్పాదం, సుద్ధం సఙ్ఖారసన్తతిం;
పస్సన్తస్స యథాభూతం, న భయం హోతి గామణి.

౭౦౭. “తిణకట్ఠసమం లోకం, యదా పఞ్ఞాయ పస్సతి;
మమత్తం సో అసంవిన్దం, ‘నత్థి మే’తి న సోచతి.

౭౦౮.“ఉక్కణ్ఠామి సరీరేన, భవేనమ్హి అనత్థికో;
సోయం భిజ్జిస్సతి కాయో, అఞ్ఞో చ న భవిస్సతి.

౭౦౯. “యం వో కిచ్చం సరీరేన, తం కరోథ యదిచ్ఛథ;
న మే తప్పచ్చయా తత్థ, దోసో పేమఞ్చ హేహితి”.

౭౧౦.తస్స తం వచనం సుత్వా, అబ్భుతం లోమహంసనం;
సత్థాని నిక్ఖిపిత్వాన, మాణవా ఏతదబ్రవుం.

౭౧౧.“కిం భదన్తే కరిత్వాన, కో వా ఆచరియో తవ;
కస్స సాసనమాగమ్మ, లబ్భతే తం అసోకతా”.

౭౧౨.“సబ్బఞ్ఞూ సబ్బదస్సావీ, జినో ఆచరియో మమ;
మహాకారుణికో సత్థా, సబ్బలోకతికిచ్ఛకో.

౭౧౩. “తేనాయం దేసితో ధమ్మో, ఖయగామీ అనుత్తరో;
తస్స సాసనమాగమ్మ, లబ్భతే తం అసోకతా”.

౭౧౪.సుత్వాన చోరా ఇసినో సుభాసితం, నిక్ఖిప్ప సత్థాని చ ఆవుధాని చ;
తమ్హా చ కమ్మా విరమింసు ఏకే, ఏకే చ పబ్బజ్జమరోచయింసు.

౭౧౫.తే పబ్బజిత్వా సుగతస్స సాసనే, భావేత్వ బోజ్ఝఙ్గబలాని పణ్డితా;
ఉదగ్గచిత్తా సుమనా కతిన్ద్రియా, ఫుసింసు నిబ్బానపదం అసఙ్ఖతన్తి.

…అధిముత్తో థేరో….

౨. పారాపరియత్థేరగాథా

౭౧౬.“సమణస్స అహు చిన్తా, పారాపరియస్స భిక్ఖునో;
ఏకకస్స నిసిన్నస్స, పవివిత్తస్స ఝాయినో.

౨౨౭.“కిమానుపుబ్బం పురిసో, కిం వతం కిం సమాచారం;
అత్తనో కిచ్చకారీస్స, న చ కఞ్చి విహేఠయే.

౨౨౮.“ఇన్ద్రియాని మనుస్సానం, హితాయ అహితాయ చ;
అరక్ఖితాని అహితాయ, రక్ఖితాని హితాయ చ.

౨౨౯.“ఇన్ద్రియానేవ సారక్ఖం, ఇన్ద్రియాని చ గోపయం;
అత్తనో కిచ్చకారీస్స, న చ కఞ్చి విహేఠయే.

౨౩౦. “చక్ఖున్ద్రియం చే రూపేసు, గచ్ఛన్తం అనివారయం;
అనాదీనవదస్సావీ, సో దుక్ఖా న హి ముచ్చతి.

౨౩౧. “సోతిన్ద్రియం చే సద్దేసు, గచ్ఛన్తం అనివారయం;
అనాదీనవదస్సావీ, సో దుక్ఖా న హి ముచ్చతి.

౨౩౨. “అనిస్సరణదస్సావీ , గన్ధే చే పటిసేవతి;
న సో ముచ్చతి దుక్ఖమ్హా, గన్ధేసు అధిముచ్ఛితో.

౨౩౩. “అమ్బిలం మధురగ్గఞ్చ, తిత్తకగ్గమనుస్సరం;
రసతణ్హాయ గధితో, హదయం నావబుజ్ఝతి.

౨౩౪. “సుభాన్యప్పటికూలాని, ఫోట్ఠబ్బాని అనుస్సరం;
రత్తో రాగాధికరణం, వివిధం విన్దతే దుఖం.

౨౩౫. “మనం చేతేహి ధమ్మేహి, యో న సక్కోతి రక్ఖితుం;
తతో నం దుక్ఖమన్వేతి, సబ్బేహేతేహి పఞ్చహి.

౨౩౬. “పుబ్బలోహితసమ్పుణ్ణం, బహుస్స కుణపస్స చ;
నరవీరకతం వగ్గుం, సముగ్గమివ చిత్తితం.

౨౩౭. “కటుకం మధురస్సాదం, పియనిబన్ధనం దుఖం;
ఖురంవ మధునా లిత్తం, ఉల్లిహం నావబుజ్ఝతి.

౨౩౮. “ఇత్థిరూపే ఇత్థిసరే, ఫోట్ఠబ్బేపి చ ఇత్థియా;
ఇత్థిగన్ధేసు సారత్తో, వివిధం విన్దతే దుఖం.

౨౩౯. “ఇత్థిసోతాని సబ్బాని, సన్దన్తి పఞ్చ పఞ్చసు;

తేసమావరణం కాతుం, యో సక్కోతి వీరియవా.

౭౪౦.“నో అత్థవా నో ధమ్మట్ఠో, నో దక్ఖో నో విచక్ఖణో;
కరేయ్య రమమానోపి, కిచ్చం ధమ్మత్థసంహితం.

౭౪౧.“అథో సీదతి సఞ్ఞుత్తం, వజ్జే కిచ్చం నిరత్థకం;
‘న తం కిచ్చ’న్తి మఞ్ఞిత్వా, అప్పమత్తో విచక్ఖణో.

౭౪౨.“యఞ్చ అత్థేన సఞ్ఞుత్తం, యా చ ధమ్మగతా రతి;
తం సమాదాయ వత్తేథ, సా హి వే ఉత్తమా రతి.

౭౪౩. “ఉచ్చావచేహుపాయేహి, పరేసమభిజిగీసతి;
హన్త్వా వధిత్వా అథ సోచయిత్వా, ఆలోపతి సాహసా యో పరేసం.

౭౪౪.“తచ్ఛన్తో ఆణియా ఆణిం, నిహన్తి బలవా యథా;
ఇన్ద్రియానిన్ద్రియేహేవ , నిహన్తి కుసలో తథా.

౭౪౫.“సద్ధం వీరియం సమాధిఞ్చ, సతిపఞ్ఞఞ్చ భావయం;
పఞ్చ పఞ్చహి హన్త్వాన, అనీఘో యాతి బ్రాహ్మణో.

౭౪౬.“సో అత్థవా సో ధమ్మట్ఠో, కత్వా వాక్యానుసాసనిం;
సబ్బేన సబ్బం బుద్ధస్స, సో నరో సుఖమేధతీ”తి.

...పారాపరియో థేరో....

౩. తేలకానిత్థేరగాథా

౭౪౭. “చిరరత్తం వతాతాపీ, ధమ్మం అనువిచిన్తయం;
సమం చిత్తస్స నాలత్థం, పుచ్ఛం సమణబ్రాహ్మణే.

౭౪౮.“‘కో సో పారఙ్గతో లోకే, కో పత్తో అమతోగధం;
కస్స ధమ్మం పటిచ్ఛామి, పరమత్థవిజాననం’.

౭౪౯.“అన్తోవఙ్కగతో ఆసి, మచ్ఛోవ ఘసమామిసం;
బద్ధో మహిన్దపాసేన, వేపచిత్యసురో యథా.

౭౫౦.“అఞ్ఛామి నం న ముఞ్చామి, అస్మా సోకపరిద్దవా;

కో మే బన్ధం ముఞ్చం లోకే, సమ్బోధిం వేదయిస్సతి.

౭౩౧.“సమణం బ్రాహ్మణం వా కం, ఆదిసన్తం పభఙ్గునం.

కస్స ధమ్మం పటిచ్ఛామి, జరామచ్చుపవాహనం.

౭౩౨.“విచికిచ్ఛాకఙ్ఖాగన్థితం, సారమ్భబలసఞ్ఞుతం;

కోధప్పత్తమనత్థద్ధం, అభిజప్పప్పదారణం.

౭౩౩. “తణ్హాధనుసముట్ఠానం , ద్వే చ పన్నరసాయుతం [ద్వేధాపన్నరసాయుతం (?)];

పస్స ఓరసికం బాళ్హం, భేత్వాన యది [యద (సీ॰ అట్ఠ॰) హది (?) “హదయే”తి తంసంవణ్ణనా] తిట్ఠతి.

౭౩౪.“అనుదిట్ఠీనం అప్పహానం, సఙ్కప్పపరతేజితం;

తేన విద్ధో పవేధామి, పత్తంవ మాలుతేరితం.

౭౩౫.“అజ్ఝత్తం మే సముట్ఠాయ, ఖిప్పం పచ్చతి మామకం;

ఛఫస్సాయతనీ కాయో, యత్థ సరతి సబ్బదా.

౭౩౬.“తం న పస్సామి తేకిచ్ఛం, యో మేతం సల్లముద్ధరే;

నానారజ్జేన సత్థేన [నారగ్గేన న సత్థేన (?)], నాఞ్ఞేన విచికిచ్ఛితం.

౭౩౭.“కో మే అసత్థో అవణో, సల్లమబ్భన్తరపస్సయం;

అహింసం సబ్బగత్తాని, సల్లం మే ఉద్ధరిస్సతి.

౭౩౮.“ధమ్మప్పతి హి సో సేట్ఠో, విసదోసప్పవాహకో;

గమ్భీరే పతితస్స మే, థలం పాణిఞ్చ దస్సయే.

౭౩౯.“రహదేహమస్మి ఓగాళ్హో, అహారియరజమత్తికే;

మాయాఉసూయసారమ్భ, థినమిద్ధమపత్థటే.

౭౪౦. “ఉద్ధచ్చమేఘథనితం, సంయోజనవలాహకం;

వాహా వహన్తి కుద్దిట్ఠిం [దుద్దిట్ఠిం (సీ॰ ధ॰ ప॰ ౩౩౯)], సఙ్కప్పా రాగనిస్సితా.

౭౪౧.“సవన్తి సబ్బధి సోతా, లతా ఉబ్భిజ్జ తిట్ఠతి;

తే సోతే కో నివారేయ్య, తం లతం కో హి ఛేచ్ఛతి.

౭౪౨.“వేలం కరోథ భద్దన్తే, సోతానం సన్నివారణం;

మా తే మనోమయో సోతో, రుక్ఖంవ సహసా లువే.

౭౬౩. “ఏవం మే భయజాతస్స, అపారా పారమేసతో;
తాణో పఞ్ఞావుధో సత్థా, ఇసిసఙ్ఘనిసేవితో.

౭౬౪. “సోపాణం సుగతం సుద్ధం, ధమ్మసారమయం దళ్హం;
పాదాసి వుయ్హమానస్స, ‘మా భాయీ’తి చ మబ్రవి.

౭౬౫. “సతిపట్ఠానపాసాదం, ఆరుయ్హ పచ్చవేక్ఖిసం;
యం తం పుబ్బే అమఞ్ఞిస్సం, సక్కాయాభిరతం పజం.

౭౬౬. “యదా చ మగ్గమద్దక్ఖిం, నావాయ అభిరూహనం;
అనధిట్ఠాయ అత్తానం, తిత్థమద్దక్ఖిముత్తమం.

౭౬౭. “సల్లం అత్తసముట్ఠానం, భవనేత్తిప్పభావితం;
ఏతేసం అప్పవత్తాయ [అప్పవత్తియా (?)], దేసేసి మగ్గముత్తమం.

౭౬౮. “దీఘరత్తానుసయితం, చిరరత్తమధిట్ఠితం;
బుద్ధో మేపానుదీ గన్థం, విసదోసప్పవాహనో”తి.

…తేలకాని థేరో….

౪. రట్ఠపాలత్థేరగాథా

౭౬౯. [మ॰ ని॰ ౨.౩౦౨] “పస్స చిత్తకతం బిమ్బం, అరుకాయం సముస్సితం;
ఆతురం బహుసఙ్కప్పం, యస్స నత్థి ధువం ఠితి.

౭౭౦. “పస్స చిత్తకతం రూపం, మణినా కుణ్డలేన చ;
అట్ఠిం తచేన ఓనద్ధం, సహ వత్థేహి సోభతి.

౭౭౧. “అలత్తకకతా పాదా, ముఖం చుణ్ణకమక్ఖితం;
అలం బాలస్స మోహాయ, నో చ పారగవేసినో.

౭౭౨. “అట్ఠపదకతా కేసా, నేత్తా అఞ్జనమక్ఖితా;
అలం బాలస్స మోహాయ, నో చ పారగవేసినో.

౭౭౩. “అఞ్జనీవ నవా చిత్తా, పూతికాయో అలఙ్కతో;
అలం బాలస్స మోహాయ, నో చ పారగవేసినో.

౭౭౪. “ఓదహి మిగవో పాసం, నాసదా వాగురం మిగో;
భుత్వా నివాపం గచ్ఛామ, కన్దన్తే మిగబన్ధకే.

౭౭౫. “ఛిన్నో పాసో మిగవస్స, నాసదా వాగురం మిగో;
భుత్వా నివాపం గచ్ఛామ, సోచన్తే మిగలుద్దకే.

౭౭౬. “పస్సామి లోకే సధనే మనుస్సే, లద్ధాన విత్తం న దదన్తి మోహా;
లుద్ధా ధనం సన్నిచయం కరోన్తి, భియ్యోవ కామే అభిపత్థయన్తి.

౭౭౭. “రాజా పసయ్హప్పథవిం విజేత్వా, ససాగరన్తం మహిమావసన్తో;
ఓరం సముద్దస్స అతిత్తరూపో, పారం సముద్దస్సపి పత్థయేథ.

౭౭౮. “రాజా చ అఞ్ఞే చ బహూ మనుస్సా, అవీతతణ్హా మరణం ఉపేన్తి;
ఊనావ హుత్వాన జహన్తి దేహం, కామేహి లోకమ్హి న హత్థి తిత్తి.

౭౭౯. “కన్దన్తి నం ఞాతీ పకిరియ కేసే, అహో వతా నో అమరాతి చాహు;
వత్థేన నం పారుతం నీహరిత్వా, చితం సమోధాయ తతో డహన్తి.

౭౮౦. “సో డయ్హతి సూలేహి తుజ్జమానో, ఏకేన వత్థేన [ఏతేన గత్థేన (క.)] పహాయ భోగే;
న మీయమానస్స భవన్తి తాణా, ఞాతీ చ మిత్తా అథ వా సహాయా.

౭౮౧. “దాయాదకా తస్స ధనం హరన్తి, సత్తో పన గచ్ఛతి యేన కమ్మం;
న మీయమానం ధనమన్వేతి [మన్వితి (క.)] కిఞ్చి, పుత్తా చ దారా చ ధనఞ్చ రట్ఠం.

౭౮౨. “న దీఘమాయుం లభతే ధనేన, న చాపి విత్తేన జరం విహన్తి;
అప్పప్పం హిదం జీవితమాహు ధీరా, అసస్సతం విప్పరిణామధమ్మం.

౭౮౩. “అడ్ఢా దలిద్దా చ ఫుసన్తి ఫస్సం, బాలో చ ధీరో చ తథేవ ఫుట్ఠో;
బాలో హి బాల్యా వధితోవ సేతి, ధీరో చ నో వేధతి ఫస్సఫుట్ఠో.

౭౮౪. “తస్మా హి పఞ్ఞావ ధనేన సేయ్యా, యాయ వోసానమిధాధిగచ్ఛతి;
అబ్యోసితత్తా హి భవాభవేసు, పాపాని కమ్మాని కరోతి మోహా.

౭౮౫. “ఉపేతి గబ్భఞ్చ పరఞ్చ లోకం, సంసారమాపజ్జ పరమ్పరాయ;
తస్సప్పపఞ్ఞో అభిసద్దహన్తో, ఉపేతి గబ్భఞ్చ పరఞ్చ లోకం.

౭౮౬. “చోరో యథా సన్ధిముఖే గహీతో, సకమ్మునా హఞ్ఞతి పాపధమ్మో;

ఏవం పజా పేచ్చ పరమ్హి లోకే, సకమ్మునా హఞ్ఞతి పాపధమ్మో.

౭౮౭. “కామా హి చిత్రా మధురా మనోరమా, విరూపరూపేన మథేన్తి చిత్తం;
ఆదీనవం కామగుణేసు దిస్వా, తస్మా అహం పబ్బజితోమ్హి రాజ.

౭౮౮. “దుమప్ఫలానీవ పతన్తి మాణవా, దహరా చ వుడ్ఢా చ సరీరభేదా;
ఏతమ్పి దిస్వా పబ్బజితోమ్హి రాజ, అపణ్ణకం సామఞ్ఞమేవ సేయ్యో.

౭౮౯. “సద్ధాయాహం పబ్బజితో, ఉపేతో జినసాసనే;
అవజ్ఝా మయ్హం పబ్బజ్జా, అనణో భుఞ్జామి భోజనం.

౭౯౦. “కామే ఆదిత్తతో దిస్వా, జాతరూపాని సత్థతో;
గబ్భవోక్కన్తితో దుక్ఖం, నిరయేసు మహబ్భయం.

౭౯౧. “ఏతమాదీనవం ఞత్వా, సంవేగం అలభిం తదా;
సోహం విద్ధో తదా సన్తో, సమ్పత్తో ఆసవక్ఖయం.

౭౯౨. “పరిచిణ్ణో మయా సత్థా, కతం బుద్ధస్స సాసనం;
ఓహితో గరుకో భారో, భవనేత్తి సమూహతా.

౭౯౩. “యస్సత్థాయ పబ్బజితో, అగారస్మానగారియం;
సో మే అత్థో అనుప్పత్తో, సబ్బసంయోజనక్ఖయో”తి.

… రట్ఠపాలో థేరో….

౫. మాలుక్యపుత్తత్థేరగాథా

౭౯౪. [సం॰ ని॰ ౪.౯౫] “రూపం దిస్వా సతి ముట్ఠా, పియం నిమిత్తం మనసి కరోతో;
సారత్తచిత్తో వేదేతి, తఞ్చ అజ్ఝోస్స తిట్ఠతి.

౭౯౫. “తస్స వడ్ఢన్తి వేదనా, అనేకా రూపసమ్భవా;
అభిజ్ఝా చ విహేసా చ, చిత్తమస్సూపహఞ్ఞతి;
ఏవమాచినతో దుక్ఖం, ఆరా నిబ్బాన [నిబ్బానం (సీ॰)] వుచ్చతి.

౭౯౬. “సద్దం సుత్వా సతి ముట్ఠా, పియం నిమిత్తం మనసి కరోతో;
సారత్తచిత్తో వేదేతి, తఞ్చ అజ్ఝోస్స తిట్ఠతి.

౨౯౭. “తస్స వడ్ఢన్తి వేదనా, అనేకా సద్దసమ్భవా;
అభిజ్ఝా చ విహేసా చ, చిత్తమస్సూపహఞ్ఞతి;
ఏవమాచినతో దుక్ఖం, ఆరా నిబ్బాన వుచ్చతి.

౨౯౮.“గన్ధం ఘత్వా సతి ముట్ఠా, పియం నిమిత్తం మనసి కరోతో;
సారత్తచిత్తో వేదేతి, తఞ్చ అజ్ఝోస్స తిట్ఠతి.

౨౯౯.“తస్స వడ్ఢన్తి వేదనా, అనేకా గన్ధసమ్భవా;
అభిజ్ఝా చ విహేసా చ, చిత్తమస్సూపహఞ్ఞతి;
ఏవమాచినతో దుక్ఖం, ఆరా నిబ్బాన వుచ్చతి.

౩౦౦.“రసం భోత్వా సతి ముట్ఠా, పియం నిమిత్తం మనసి కరోతో;
సారత్తచిత్తో వేదేతి, తఞ్చ అజ్ఝోస్స తిట్ఠతి.

౩౦౧.“తస్స వడ్ఢన్తి వేదనా, అనేకా రససమ్భవా;
అభిజ్ఝా చ విహేసా చ, చిత్తమస్సూపహఞ్ఞతి;
ఏవమాచినతో దుక్ఖం, ఆరా నిబ్బాన వుచ్చతి.

౩౦౨.“ఫస్సం ఫుస్స సతి ముట్ఠా, పియం నిమిత్తం మనసి కరోతో;
సారత్తచిత్తో వేదేతి, తఞ్చ అజ్ఝోస్స తిట్ఠతి.

౩౦౩. “తస్స వడ్ఢన్తి వేదనా, అనేకా ఫస్ససమ్భవా;
అభిజ్ఝా చ విహేసా చ, చిత్తమస్సూపహఞ్ఞతి;
ఏవమాచినతో దుక్ఖం, ఆరా నిబ్బాన వుచ్చతి.

౩౦౪.“ధమ్మం ఞత్వా సతి ముట్ఠా, పియం నిమిత్తం మనసి కరోతో;
సారత్తచిత్తో వేదేతి, తఞ్చ అజ్ఝోస్స తిట్ఠతి.

౩౦౫.“తస్స వడ్ఢన్తి వేదనా, అనేకా ధమ్మసమ్భవా;
అభిజ్ఝా చ విహేసా చ, చిత్తమస్సూపహఞ్ఞతి;
ఏవమాచినతో దుక్ఖం, ఆరా నిబ్బాన వుచ్చతి.

౩౦౬.“న సో రజ్జతి రూపేసు, రూపం దిస్వా పతిస్సతో;
విరత్తచిత్తో వేదేతి, తఞ్చ నాజ్ఝోస్స తిట్ఠతి.

౩౦౭.“యథాస్స పస్సతో రూపం, సేవతో చాపి వేదనం;

ఖీయతి నోపచీయతి, ఏవం సో చరతీ సతో;
ఏవం అపచినతో దుక్ఖం, సన్తికే నిబ్బాన వుచ్చతి.

౮౦౮.“న సో రజ్జతి సద్దేసు, సద్దం సుత్వా పతిస్సతో;
విరత్తచిత్తో వేదేతి, తఞ్చ నాజ్ఝోస్స తిట్ఠతి.

౮౦౯.“యథాస్స సుణతో సద్దం, సేవతో చాపి వేదనం;
ఖీయతి నోపచీయతి, ఏవం సో చరతీ సతో;
ఏవం అపచినతో దుక్ఖం, సన్తికే నిబ్బాన వుచ్చతి.

౮౧౦.“న సో రజ్జతి గన్ధేసు, గన్ధం ఘత్వా పతిస్సతో;
విరత్తచిత్తో వేదేతి, తఞ్చ నాజ్ఝోస్స తిట్ఠతి.

౮౧౧.“యథాస్స ఘాయతో గన్ధం, సేవతో చాపి వేదనం;
ఖీయతి నోపచీయతి, ఏవం సో చరతీ సతో;
ఏవం అపచినతో దుక్ఖం, సన్తికే నిబ్బాన వుచ్చతి.

౮౧౨.“న సో రజ్జతి రసేసు, రసం భోత్వా పతిస్సతో;
విరత్తచిత్తో వేదేతి, తఞ్చ నాజ్ఝోస్స తిట్ఠతి.

౮౧౩.“యథాస్స సాయరతో రసం, సేవతో చాపి వేదనం;
ఖీయతి నోపచీయతి, ఏవం సో చరతీ సతో;
ఏవం అపచినతో దుక్ఖం, సన్తికే నిబ్బాన వుచ్చతి.

౮౧౪.“న సో రజ్జతి ఫస్సేసు, ఫస్సం ఫుస్స పతిస్సతో;
విరత్తచిత్తో వేదేతి, తఞ్చ నాజ్ఝోస్స తిట్ఠతి.

౮౧౫.“యథాస్స ఫుసతో ఫస్సం, సేవతో చాపి వేదనం;
ఖీయతి నోపచీయతి, ఏవం సో చరతీ సతో;
ఏవం అపచినతో దుక్ఖం, సన్తికే నిబ్బాన వుచ్చతి.

౮౧౬.“న సో రజ్జతి ధమ్మేసు, ధమ్మం ఞత్వా పతిస్సతో;
విరత్తచిత్తో వేదేతి, తఞ్చ నాజ్ఝోస్స తిట్ఠతి.

౮౧౭.“యథాస్స విజానతో ధమ్మం, సేవతో చాపి వేదనం;
ఖీయతి నోపచీయతి, ఏవం సో చరతీ సతో;

ఏవం అపచినతో దుక్ఖం, సన్తికే నిబ్బాన వుచ్చతి”.

... మాలుక్యపుత్తో థేరో....

౬. సేలత్థేరగాథా

౮౧౮.“పరిపుణ్ణకాయో సురుచి, సుజాతో చారుదస్సనో;

సువణ్ణవణ్ణోసి భగవా, సుసుక్కదాఠోసి వీరియవా [సుసుక్కదాఠో విరీయవా (సీ॰)].

౮౧౯.“నరస్స హి సుజాతస్స, యే భవన్తి వియఞ్జనా;

సబ్బే తే తవ కాయస్మిం, మహాపురిసలక్ఖణా.

౮౨౦.“పసన్ననేత్తో సుముఖో, బ్రహా ఉజు పతాపవా;

మజ్ఝే సమణసఙ్ఘస్స, ఆదిచ్చోవ విరోచసి.

౮౨౧.“కల్యాణదస్సనో భిక్ఖు, కఞ్చనసన్నిభత్తచో;

కిం తే సమణభావేన, ఏవం ఉత్తమవణ్ణినో.

౮౨౨.“రాజా అరహసి భవితుం, చక్కవత్తీ రథేసభో;

చాతురన్తో విజితావీ, జమ్బుసణ్డస్స [జమ్బుమణ్డస్స (క॰)] ఇస్సరో.

౮౨౩.“ఖత్తియా భోగీ రాజానో [భోగా రాజానో (సీ॰ క॰), భోజరాజానో (స్యా॰)], అనుయన్తా భవన్తి తే;

రాజాభిరాజా [రాజాధిరాజా (సీ॰ క॰)] మనుజిన్దో, రజ్జం కారేహి గోతమ”.

౮౨౪.“రాజాహమస్మి సేల, (సేలాతి భగవా) ధమ్మరాజా అనుత్తరో;

ధమ్మేన చక్కం వత్తేమి, చక్కం అప్పటివత్తియం”.

౮౨౫.“సమ్బుద్ధో పటిజానాసి, (ఇతి సేలో బ్రాహ్మణో) ధమ్మరాజా అనుత్తరో;

‘ధమ్మేన చక్కం వత్తేమి’, ఇతి భాసథ గోతమ.

౮౨౬.“కో ను సేనాపతి భోతో, సావకో సత్థురన్వయో [అన్వయో (సీ॰)];

కో తేతమనువత్తేతి, ధమ్మచక్కం పవత్తితం”.

౮౨౭.“మయా పవత్తితం చక్కం, (సేలాతి భగవా) ధమ్మచక్కం అనుత్తరం;

సారిపుత్తో అనువత్తేతి, అనుజాతో తథాగతం.

౮౨౮.“అభిఞ్ఞేయ్యం అభిఞ్ఞాతం, భావేతబ్బఞ్చ భావితం;

పహాతబ్బం పహీనం మే, తస్మా బుద్ధోస్మి బ్రాహ్మణ.

౮౨౯.“వినయస్సు మయి కఙ్ఖం, అధిముఞ్చస్సు బ్రాహ్మణ;
దుల్లభం దస్సనం హోతి, సమ్బుద్ధానం అభిణ్హసో.

౮౩౦.“యేసం వే దుల్లభో లోకే, పాతుభావో అభిణ్హసో;
సోహం బ్రాహ్మణ బుద్ధోస్మి, సల్లకత్తో [సల్లకన్తో (సీ॰)] అనుత్తరో.

౮౩౧.“బ్రహ్మభూతో అతితులో, మారసేనప్పమద్దనో;
సబ్బామిత్తే వసే [వసీ (స్యా॰ క॰, మ॰ ని॰ ౨.౩౯౯; సు॰ ని॰ ౯౬౬)] కత్వా, మోదామి అకుతోభయో”.

౮౩౨.“ఇదం భోన్తో నిసామేథ, యథా భాసతి చక్ఖుమా;
సల్లకత్తో మహావీరో, సీహోవ నదతీ వనే.

౮౩౩. “బ్రహ్మభూతం అతితులం, మారసేనప్పమద్దనం;
కో దిస్వా నప్పసీదేయ్య, అపి కణ్హాభిజాతికో.

౮౩౪.“యో మం ఇచ్ఛతి అన్వేతు, యో వా నిచ్ఛతి గచ్ఛతు;
ఇధాహం పబ్బజిస్సామి, వరపఞ్ఞస్స సన్తికే”.

౮౩౫.“ఏతం చే రుచ్చతి భోతో, సమ్మాసమ్బుద్ధసాసనం;
మయమ్పి పబ్బజిస్సామ, వరపఞ్ఞస్స సన్తికే.

౮౩౬.“బ్రాహ్మణా తిసతా ఇమే, యాచన్తి పఞ్జలీకతా;
‘బ్రహ్మచరియం చరిస్సామ, భగవా తవ సన్తికే’”.

౮౩౭. “స్వాఖాతం బ్రహ్మచరియం, (సేలాతి భగవా) సన్దిట్ఠికమకాలికం;
యత్థ అమోఘా పబ్బజ్జా, అప్పమత్తస్స సిక్ఖతో”.

౮౩౮.“యం తం సరణమాగమ్హ [సరణమాగమ్మ (సబ్బత్థ)], ఇతో అట్ఠమే [అట్ఠమి (స్యా॰ క॰)] చక్ఖుమ;
సత్తరత్తేన భగవా, దన్తామ్హ తవ సాసనే.

౮౩౯.“తువం బుద్ధో తువం సత్థా, తువం మారాభిభూ ముని;
తువం అనుసయే ఛేత్వా, తిణ్ణో తారేసిమం పజం.

౮౪౦.“ఉపధీ తే సమతిక్కన్తా, ఆసవా తే పదాలితా;
సీహోవ అనుపాదానో, పహీనభయభేరవో.

౮౪౧.“భిక్ఖవో తిసతా ఇమే, తిట్ఠన్తి పఞ్జలీకతా;
పాదే వీర పసారేహి, నాగా వన్దన్తు సత్థునో”తి.

... సేలో థేరో....

౭. కాళిగోధాపుత్తభద్దియత్థేరగాథా

౮౪౨.“యాతం మే హత్థిగీవాయ, సుఖుమా వత్థా పధారితా;
సాలీనం ఓదనో భుత్తో, సుచిమంసూపసేచనో.

౮౪౩.“సోజ్జ భద్దో సాతతికో, ఉఞ్ఛాపత్తాగతే రతో;
ఝాయతి అనుపాదానో, పుత్తో గోధాయ భద్దియో.

౮౪౪.“పంసుకూలీ సాతతికో, ఉఞ్ఛాపత్తాగతే రతో;
ఝాయతి అనుపాదానో, పుత్తో గోధాయ భద్దియో.

౮౪౫.“పిణ్డపాతీ సాతతికో...పే....

౮౪౬.“తేచీవరీ సాతతికో...పే....

౮౪౭.“సపదానచారీ సాతతికో...పే....

౮౪౮.“ఏకాసనీ సాతతికో...పే....

౮౪౯.“పత్తపిణ్డీ సాతతికో...పే....

౮౫౦.“ఖలుపచ్ఛాభత్తీ సాతతికో...పే....

౮౫౧.“ఆరఞ్ఞికో సాతతికో...పే....

౮౫౨.“రుక్ఖమూలికో సాతతికో...పే....

౮౫౩.“అబ్భోకాసీ సాతతికో...పే....

౮౫౪.“సోసానికో సాతతికో...పే....

౮౫౫.“యథాసన్థతికో సాతతికో...పే....

౮౫౬.“నేసజ్జికో సాతతికో...పే....

౮౫౭.“అప్పిచ్ఛో సాతతికో...పే....

౮౫౮.“సన్తుట్ఠో సాతతికో...పే....

౮౫౯.“పవివిత్తో సాతతికో...పే....

౮౬౦.“అసంసట్ఠో సాతతికో...పే....

౮౬౧.“ఆరద్ధవీరియో సాతతికో…పే॰….

౮౬౨.“హిత్వా సతపలం కంసం, సోవణ్ణం సతరాజికం;
అగ్గహిం మత్తికాపత్తం, ఇదం దుతియాభిసేచనం.

౮౬౩.“ఉచ్చే మణ్డలిపాకారే, దళ్హమట్టాలకోట్ఠకే;
రక్ఖితో ఖగ్గహత్థేహి, ఉత్తసం విహరిం పురే.

౮౬౪.“సోజ్జ భద్దో అనుత్రాసీ, పహీనభయభేరవో;
ఝాయతి వనమోగయ్హ, పుత్తో గోధాయ భద్దియో.

౮౬౫.“సీలక్ఖన్ధే పతిట్ఠాయ, సతిం పఞ్ఞఞ్చ భావయం;
పాపుణిం అనుపుబ్బేన, సబ్బసంయోజనక్ఖయ”న్తి.

… భద్దియో కాళిగోధాయ పుత్తో థేరో….

౮. అఙ్గులిమాలత్థేరగాథా

౮౬౬.“గచ్ఛం వదేసి సమణ ‘ట్ఠితోమ్హి’, మమఞ్చ బ్రూసి ఠితమట్ఠితోతి;
పుచ్ఛామి తం సమణ ఏతమత్థం, ‘కథం ఠితో త్వం అహమట్ఠితోమ్హి’”.

౮౬౭.“ఠితో అహం అఙ్గులిమాల సబ్బదా, సబ్బేసు భూతేసు నిధాయ దణ్డం;
తువఞ్చ పాణేసు అసఞ్ఞతోసి, తస్మా ఠితోహం తువమట్ఠితోసి”.

౮౬౮.“చిరస్సం వత మే మహితో మహేసీ, మహావనం సమణో పచ్చపాది [పచ్చుపాది (సబ్బత్థ)];
సోహం చజిస్సామి సహస్సపాపం, సుత్వాన గాథం తవ ధమ్మయుత్తం”.

౮౬౯.ఇచ్చేవ చోరో అసిమావుధఞ్చ, సోబ్భే పపాతే నరకే అన్వకాసి [అకిరి (మ॰ ని॰ ౨.౩౪౯)];
అవన్ది చోరో సుగతస్స పాదే, తత్థేవ పబ్బజ్జమయాచి బుద్ధం.

౮౭౦.బుద్ధో చ ఖో కారుణికో మహేసి, యో సత్థా లోకస్స సదేవకస్స;
‘తమేహి భిక్ఖూ’తి తదా అవోచ, ఏసేవ తస్స అహు భిక్ఖుభావో.

౮౭౧.“యో చ పుబ్బే పమజ్జిత్వా, పచ్ఛా సో నప్పమజ్జతి;
సోమం లోకం పభాసేతి, అబ్భా ముత్తోవ చన్దిమా.

౮౭౨.“యస్స పాపం కతం కమ్మం, కుసలేన పిధీయతి [పిథీయతి (సీ॰ స్యా॰)];
సోమం లోకం పభాసేతి, అబ్భా ముత్తోవ చన్దిమా.

౮౭౩. “యో హవే దహరో భిక్ఖు, యుఞ్జతి బుద్ధసాసనే;

సోమం లోకం పభాసేతి, అబ్భా ముత్తోవ చన్దిమా.

౮౭౪. [దిసా హి (స్యా. క., మ. ని. ౨.౩౫౨)] “దిసాపి మే ధమ్మకథం సుణన్తు, దిసాపి మే యుఞ్జన్తు బుద్ధసాసనే;

దిసాపి మే తే మనుజే భజన్తు, యే ధమ్మమేవాదపయన్తి సన్తో.

౮౭౫. “దిసా హి మే ఖన్తివాదానం, అవిరోధప్పసంసినం;

సుణన్తు ధమ్మం కాలేన, తఞ్చ అనువిధీయన్తు.

౮౭౬. “న హి జాతు సో మమం హింసే, అఞ్ఞం వా పన కిఞ్చనం [కఞ్చినం (సీ. స్యా.), కఞ్చనం (?)];

పప్పుయ్య పరమం సన్తిం, రక్ఖేయ్య తసథావరే.

౮౭౭. [థేరగా. ౧౯] “ఉదకఞ్హి నయన్తి నేత్తికా, ఉసుకారా నమయన్తి [దమయన్తి (క.)] తేజనం;

దారుం నమయన్తి [దమయన్తి (క.)] తచ్ఛకా, అత్తానం దమయన్తి పణ్డితా.

౮౭౮. “దణ్డేనేకే దమయన్తి, అఙ్కుసేభి కసాహి చ;

అదణ్డేన అసత్థేన, అహం దన్తోమ్హి తాదినా.

౮౭౯. “‘అహింసకో’తి మే నామం, హింసకస్స పురే సతో;

అజ్జాహం సచ్చనామోమ్హి, న నం హింసామి కిఞ్చనం [కఞ్చినం (సీ. స్యా.), కఞ్చనం (?)].

౮౮౦. “చోరో అహం పురే ఆసిం, అఙ్గులిమాలోతి విస్సుతో;

వుయ్హమానో మహోఘేన, బుద్ధం సరణమాగమం.

౮౮౧. “లోహితపాణి పురే ఆసిం, అఙ్గులిమాలోతి విస్సుతో;

సరణగమనం పస్స, భవనేత్తి సమూహతా.

౮౮౨. “తాదిసం కమ్మం కత్వాన, బహుం దుగ్గతిగామినం;

ఫుట్ఠో కమ్మవిపాకేన, అనణో భుఞ్జామి భోజనం.

౮౮౩. “పమాదమనుయుఞ్జన్తి, బాలా దుమ్మేధినో జనా;

అప్పమాదఞ్చ మేధావీ, ధనం సేట్ఠంవ రక్ఖతి.

౮౮౪. “మా పమాదమనుయుఞ్జేథ, మా కామరతిసన్థవం [సన్ధవం (క.)];

అప్పమత్తో హి ఝాయన్తో, పప్పోతి పరమం సుఖం.

౮౮౫."స్వాగతం నాపగతం, నేతం దుమ్మన్తితం మమ;
సవిభత్తేసు ధమ్మేసు, యం సేట్ఠం తదుపాగమం.

౮౮౬."స్వాగతం నాపగతం, నేతం దుమ్మన్తితం మమ;
తిస్సో విజ్జా అనుప్పత్తా, కతం బుద్ధస్స సాసనం.

౮౮౭."అరఞ్ఞే రుక్ఖమూలే వా, పబ్బతేసు గుహాసు వా;
తత్థ తత్థేవ అట్ఠాసిం, ఉబ్బిగ్గమనసో తదా.

౮౮౮."సుఖం సయామి ఠాయామి, సుఖం కప్పేమి జీవితం;
అహత్థపాసో మారస్స, అహో సత్థానుకమ్పితో.

౮౮౯."బ్రహ్మజచ్చో పురే ఆసిం, ఉదిచ్చో ఉభతో అహు;
సోజ్జ పుత్తో సుగతస్స, ధమ్మరాజస్స సత్థునో.

౮౯౦."వీతతణ్హో అనాదానో, గుత్తద్వారో సుసంవుతో;
అఘమూలం వధిత్వాన, పత్తో మే ఆసవక్ఖయో.

౮౯౧."పరిచిణ్ణో మయా సత్థా, కతం బుద్ధస్స సాసనం;
ఓహితో గరుకో భారో, భవనేత్తి సమూహతా"తి.

… అఙ్గులిమాలో థేరో….

౯. అనురుద్ధత్థేరగాథా

౮౯౨."పహాయ మాతాపితరో, భగినీ ఞాతిభాతరో;
పఞ్చ కామగుణే హిత్వా, అనురుద్ధోవ ఝాయతు.

౮౯౩."సమేతో నచ్చగీతేహి, సమ్మతాళప్పబోధనో;
న తేన సుద్ధిమజ్ఝగం [సుద్ధమజ్ఝగా (సీ. క.), సుద్ధిమజ్ఝగమా (స్యా.)], మారస్స విసయే రతో.

౮౯౪."ఏతఞ్చ సమతిక్కమ్మ, రతో బుద్ధస్స సాసనే;
సబ్బోఘం సమతిక్కమ్మ, అనురుద్ధోవ ఝాయతి.

౮౯౫."రూపా సద్దా రసా గన్ధా, ఫోట్ఠబ్బా చ మనోరమా;
ఏతే చ సమతిక్కమ్మ, అనురుద్ధోవ ఝాయతి.

౮౯౬.“పిణ్డపాతపటిక్కన్తో, ఏకో అదుతియో ముని;
ఏసతి పంసుకూలాని, అనురుద్ధో అనాసవో.

౮౯౭.“విచినీ అగ్గహీ ధోవి, రజయీ ధారయీ ముని;
పంసుకూలాని మతిమా, అనురుద్ధో అనాసవో.

౮౯౮.“మహిచ్ఛో చ అసన్తుట్ఠో, సంసట్ఠో యో చ ఉద్ధతో;
తస్స ధమ్మా ఇమే హోన్తి, పాపకా సంకిలేసికా.

౮౯౯.“సతో చ హోతి అప్పిచ్ఛో, సన్తుట్ఠో అవిఘాతవా;
పవివేకరతో విత్తో, నిచ్చమారద్ధవీరియో.

౯౦౦.“తస్స ధమ్మా ఇమే హోన్తి, కుసలా బోధిపక్ఖికా;
అనాసవో చ సో హోతి, ఇతి వుత్తం మహేసినా.

౯౦౧.“మమ సఙ్కప్పమఞ్ఞాయ, సత్థా లోకే అనుత్తరో;
మనోమయేన కాయేన, ఇద్ధియా ఉపసఙ్కమి.

౯౦౨.“యదా మే అహు సఙ్కప్పో, తతో ఉత్తరి దేసయి;
నిప్పపఞ్చరతో బుద్ధో, నిప్పపఞ్చమదేసయి.

౯౦౩. “తస్సాహం ధమ్మమఞ్ఞాయ, విహాసిం సాసనే రతో;
తిస్సో విజ్జా అనుప్పత్తా, కతం బుద్ధస్స సాసనం.

౯౦౪.“పఞ్చపఞ్ఞాసవస్సాని , యతో నేసజ్జికో అహం;
పఞ్చవీసతివస్సాని, యతో మిద్ధం సమూహతం.

౯౦౫.[దీ॰ ని॰ ౨.౨౨౨] “నాహు అస్సాసపస్సాసా, ఠితచిత్తస్స తాదినో;
అనేజో సన్తిమారబ్భ, చక్ఖుమా పరినిబ్బుతో.

౯౦౬.[దీ॰ ని॰ ౨.౨౨౨] “అసల్లీనేన చిత్తేన, వేదనం అజ్ఝవాసయి;
పజ్జోతస్సేవ నిబ్బానం, విమోక్ఖో చేతసో అహు.

౯౦౭. “ఏతే పచ్ఛిమకా దాని, మునినో ఫస్సపఞ్చమా;
నాఞ్ఞే ధమ్మా భవిస్సన్తి, సమ్బుద్ధే పరినిబ్బుతే.

౯౦౮.“నత్థి దాని పునావాసో, దేవకాయస్మి జాలిని;

విక్ఖీణో జాతిసంసారో, నత్థి దాని పునబ్భవో.

౯౦౯.“యస్స ముహుత్తేన సహస్సధా, లోకో సంవిదితో సబ్రహ్మకప్పో;
వసీ ఇద్ధిగుణే చుతూపపాతే, కాలే పస్సతి దేవతా స భిక్ఖు [సభిక్ఖునో (సీ. క.)].

౯౧౦.“అన్నభారో [అన్నహారో (సీ.)] పురే ఆసిం, దలిద్దో ఘాసహారకో;
సమణం పటిపాదేసిం, ఉపరిట్ఠం యసస్సినం.

౯౧౧.“సోమ్హి సక్యకులే జాతో, అనురుద్ధోతి మం విదూ;
ఉపేతో నచ్చగీతేహి, సమ్మతాళప్పబోధనో.

౯౧౨.“అథద్దసాసిం సమ్బుద్ధం, సత్థారం అకుతోభయం;
తస్మిం చిత్తం పసాదేత్వా, పబ్బజిం అనగారియం.

౯౧౩. “పుబ్బేనివాసం జానామి, యత్థ మే వుసితం పురే;
తావతింసేసు దేవేసు, అట్ఠాసిం సక్కజాతియా [సతజాతియా (సీ.)].

౯౧౪.“సత్తక్ఖత్తుం మనుస్సిన్దో, అహం రజ్జమకారయిం;
చాతురన్తో విజితావీ, జమ్బుసణ్డస్స ఇస్సరో;
అదణ్డేన అసత్థేన, ధమ్మేన అనుసాసయిం.

౯౧౫.“ఇతో సత్త తతో సత్త, సంసారాని చతుద్దస;
నివాసమభిజానిస్సం, దేవలోకే ఠితా తదా.

౯౧౬.“పఞ్చఙ్గికే సమాధిమ్హి, సన్తే ఏకోదిభావితే;
పటిప్పస్సద్ధిలద్ధమ్హి, దిబ్బచక్ఖు విసుజ్ఝి మే.

౯౧౭.“చుతూపపాతం జానామి, సత్తానం ఆగతిం గతిం;
ఇత్థభావఞ్ఞథాభావం, ఝానే పఞ్చఙ్గికే ఠితో.

౯౧౮.“పరిచిణ్ణో మయా సత్థా…పే॰… భవనేత్తి సమూహతా.
౯౧౯.“వజ్జీనం వేళువగామే, అహం జీవితసఙ్ఖయా;
హేట్ఠతో వేళుగుమ్బస్మిం, నిబ్బాయిస్సం అనాసవో”తి.

… అనురుద్ధో థేరో….

౧౦. పారాపరియత్థేరగాథా

౯౨౦. సమణస్స అహు చిన్తా, పుప్ఫితమ్హి మహావనే;
ఏకగ్గస్స నిసిన్నస్స, పవివిత్తస్స ఝాయినో.

౯౨౧. “అఞ్ఞథా లోకనాథమ్హి, తిట్ఠన్తే పురిసుత్తమే;
ఇరియం ఆసి భిక్ఖూనం, అఞ్ఞథా దాని దిస్సతి.

౯౨౨. “సీతవాతపరిత్తానం, హిరికోపీనఛాదనం;
మత్తట్ఠియం అభుఞ్జింసు, సన్తుట్ఠా ఇతరీతరే.

౯౨౩. “పణీతం యది వా లూఖం, అప్పం వా యది వా బహుం;
యాపనత్థం అభుఞ్జింసు, అగిద్ధా నాధిముచ్ఛితా.

౯౨౪. “జీవితానం పరిక్ఖారే, భేసజ్జే అథ పచ్చయే;
న బాళ్హం ఉస్సుకా ఆసుం, యథా తే ఆసవక్ఖయే.

౯౨౫. “అరఞ్ఞే రుక్ఖమూలేసు, కన్దరాసు గుహాసు చ;
వివేకమనుబ్రూహన్తా, విహంసు తప్పరాయనా.

౯౨౬. “నీచా నివిట్ఠా సుభరా, ముదూ అత్థద్ధమానసా;
అబ్యాసేకా అముఖరా, అత్థచిన్తా వసానుగా.

౯౨౭. “తతో పాసాదికం ఆసి, గతం భుత్తం నిసేవితం;
సినిద్ధా తేలధారావ, అహోసి ఇరియాపథో.

౯౨౮. “సబ్బాసవపరిక్ఖీణా, మహాఝాయీ మహాహితా;
నిబ్బుతా దాని తే థేరా, పరిత్తా దాని తాదిసా.

౯౨౯. “కుసలానఞ్చ ధమ్మానం, పఞ్ఞాయ చ పరిక్ఖయా;
సబ్బాకారవరూపేతం, లుజ్జతే జినసాసనం.

౯౩౦. “పాపకానఞ్చ ధమ్మానం, కిలేసానఞ్చ యో ఉతు;
ఉపట్ఠితా వివేకాయ, యే చ సద్ధమ్మసేసకా.

౯౩౧. “తే కిలేసా పవడ్ఢన్తా, ఆవిసన్తి బహుం జనం;
కీళన్తి మఞ్ఞే బాలేహి, ఉమ్మత్తేహివ రక్ఖసా.

౯౩౨."కిలేసేహాభిభూతా తే, తేన తేన విధావితా;
నరా కిలేసవత్థూసు, ససఙ్గామేవ ఘోసితే.

౯౩౩. "పరిచ్చజిత్వా సద్ధమ్మం, అఞ్ఞమఞ్ఞేహి భణ్డరే;
దిట్ఠిగతాని అన్వేన్తా, ఇదం సేయ్యోతి మఞ్ఞరే.

౯౩౪."ధనఞ్చ పుత్తం భరియఞ్చ, ఛడ్డయిత్వాన నిగ్గతా;
కటచ్ఛుభిక్ఖహేతూపి, అకిచ్చాని నిసేవరే.

౯౩౫."ఉదరావదేహకం భుత్వా, సయన్తుత్తానసేయ్యకా;
కథం వత్తేన్తి [కథా వడ్ఢేన్తి (సీ. క.)] పటిబుద్ధా, యా కథా సత్థుగరహితా.

౯౩౬."సబ్బకారుకసిప్పాని , చిత్తిం కత్వాన [చిత్తీకత్వాన (సీ.), చిత్తం కత్వాన (స్యా.)] సిక్ఖరే;
అవూపసన్తా అజ్ఝత్తం, సామఞ్ఞత్థోతి అచ్ఛతి [తిరిఞ్చతి (?)].

౯౩౭. "మత్తికం తేలచుణ్ణఞ్చ, ఉదకాసనభోజనం;
గిహీనం ఉపనామేన్తి, ఆకఙ్ఖన్తా బహుత్తరం.

౯౩౮."దన్తపోనం కపిత్థఞ్చ, పుప్ఫం ఖాదనియాని చ;
పిణ్డపాతే చ సమ్పన్నే, అమ్బే ఆమలకాని చ.

౯౩౯. "భేసజ్జేసు యథా వేజ్జా, కిచ్చాకిచ్చే యథా గిహీ;
గణికావ విభూసాయం, ఇస్సరే ఖత్తియా యథా.

౯౪౦."నేకతికా వఞ్చనికా, కూటసక్ఖీ అపాటుకా;
బహూహి పరికప్పేహి, ఆమిసం పరిభుఞ్జరే.

౯౪౧."లేసకప్పే పరియాయే, పరికప్పేనుధావితా;
జీవికత్థా ఉపాయేన, సఙ్కడ్ఢన్తి బహుం ధనం.

౯౪౨."ఉపట్ఠాపేన్తి పరిసం, కమ్మతో నో చ ధమ్మతో;
ధమ్మం పరేసం దేసేన్తి, లాభతో నో చ అత్థతో.

౯౪౩."సఙ్ఘలాభస్స భణ్డన్తి, సఙ్ఘతో పరిబాహిరా;
పరలాభోపజీవన్తా, అహిరీకా న లజ్జరే.

౯౪౪."నానుయుత్తా తథా ఏకే, ముణ్డా సఙ్ఘాటిపారుతా;
సమ్భావనంయేవిచ్ఛన్తి, లాభసక్కారముచ్ఛితా.

౯౪౫."ఏవం నానప్పయాతమ్హి, న దాని సుకరం తథా;
అఫుసితం వా ఫుసితుం, ఫుసితం వానురక్ఖితుం.

౯౪౬."యథా కణ్టకట్ఠానమ్హి, చరేయ్య అనుపాహనో;
సతిం ఉపట్ఠపేత్వాన, ఏవం గామే మునీ చరే.

౯౪౭."సరిత్వా పుబ్బకే యోగీ, తేసం వత్తమనుస్సరం;
కిఞ్చాపి పచ్ఛిమో కాలో, ఫుసేయ్య అమతం పదం.

౯౪౮."ఇదం వత్వా సాలవనే, సమణో భావితిన్ద్రియో;
బ్రాహ్మణో పరినిబ్బాయీ, ఇసి ఖీణపునబ్భవో"తి.

... పారాపరియో [పారాసరియో (స్యా.)] థేరో....

వీసతినిపాతో నిట్ఠితో.

తత్రుద్దానం –

అధిముత్తో పారాపరియో, తేలకాని రట్ఠపాలో;
మాలుక్యసేలో భద్దియో, అఙ్గులి దిబ్బచక్ఖుకో.

పారాపరియో దసేతే, వీసమ్హి పరికిత్తితా;
గాథాయో ద్వే సతా హోన్తి, పఞ్చతాలీస [౨౪౪ గాథాయోయేవ దిస్సన్తి] ఉత్తరిన్తి.

౧౭. తింసనిపాతో

౧. ఫుస్సత్థేరగాథా

౯౪౯.పాసాదికే బహూ దిస్వా, భావితత్తే సుసంవుతే;

ఇసి పణ్డరసగోత్తో [పణ్డరస్స గోత్తో (సీ.)], అపుచ్ఛి ఫుస్ససవ్హయం.

౯౫౦.“కింఛన్దా కిమధిప్పాయా, కిమాకప్పా భవిస్సరే;

అనాగతమ్హి కాలమ్హి, తం మే అక్ఖాహి పుచ్ఛితో”.

౯౫౧.“సుణోహి వచనం మయ్హం, ఇసిపణ్డరసవ్హయ;

సక్కచ్చం ఉపధారేహి, ఆచిక్ఖిస్సామ్యనాగతం.

౯౫౨.“కోధనా ఉపనాహీ చ, మక్ఖీ థమ్భీ సఠా బహూ;

ఉస్సుకీ నానావాదా చ, భవిస్సన్తి అనాగతే.

౯౫౩.“అఞ్ఞాతమానినో ధమ్మే, గమ్భీరే తీరగోచరా;

లహుకా అగరు ధమ్మే, అఞ్ఞమఞ్ఞమగారవా.

౯౫౪.“బహూ ఆదీనవా లోకే, ఉప్పజ్జిస్సన్త్యనాగతే;

సుదేసితం ఇమం ధమ్మం, కిలేసేస్సన్తి [కిలేసిస్సన్తి (సీ.), కిలిసిస్సన్తి (స్యా. క.)] దుమ్మతీ.

౯౫౫.“గుణహీనాపి సఙ్ఘమ్హి, వోహరన్తా విసారదా;

బలవన్తో భవిస్సన్తి, ముఖరా అస్సుతావినో.

౯౫౬.“గుణవన్తోపి సఙ్ఘమ్హి, వోహరన్తా యథాత్థతో;

దుబ్బలా తే భవిస్సన్తి, హిరీమనా అనత్థికా.

౯౫౭.“రజతం జాతరూపఞ్చ, ఖేత్తం వత్థుమజేళకం;

దాసిదాసఞ్చ దుమ్మేధా, సాదియిస్సన్త్యనాగతే.

౯౫౮.“ఉజ్ఝానసఞ్ఞినో బాలా, సీలేసు అసమాహితా;

ఉన్నళా విచరిస్సన్తి, కలహాభిరతా మగా.

౯౫౯.“ఉద్ధతా చ భవిస్సన్తి, నీలచీవరపారుతా;

కుహా థద్ధా లపా సిఙ్గీ, చరిస్సన్త్యరియా వియ.

౯౬౦.“తేలసణ్ఠేహి కేసేహి, చపలా అఞ్జనక్ఖికా;
రథియాయ గమిస్సన్తి, దన్తవణ్ణికపారుతా.

౯౬౧.“అజేగుచ్ఛం విముత్తేహి, సురత్తం అరహద్ధజం;
జిగుచ్ఛిస్సన్తి కాసావం, ఓదాతేసు సముచ్ఛితా [ఓదాతే సుసముచ్ఛితా (సీ.)].

౯౬౨.“లాభకామా భవిస్సన్తి, కుసీతా హీనవీరియా;
కిచ్ఛన్తా వనపత్థాని, గామన్తేసు వసిస్సరే.

౯౬౩.“యే యే లాభం లభిస్సన్తి, మిచ్ఛాజీవరతా సదా;
తే తేవ అనుసిక్ఖన్తా, భజిస్సన్తి అసంయతా.

౯౬౪.“యే యే అలాభినో లాభం, న తే పుజ్జా భవిస్సరే;
సుపేసలేపి తే ధీరే, సేవిస్సన్తి న తే తదా.

౯౬౫.“మిలక్ఖురజనం రత్తం [పిలక్ఖరజనం రత్తం (?)], గరహన్తా సకం ధజం;
తిత్థియానం ధజం కేచి, ధారిస్సన్త్యవదాతకం.

౯౬౬.“అగారవో చ కాసావే, తదా తేసం భవిస్సతి;
పటిసఙ్ఖా చ కాసావే, భిక్ఖూనం న భవిస్సతి.

౯౬౭.“అభిభూతస్స దుక్ఖేన, సల్లవిద్ధస్స రుప్పతో;
పటిసఙ్ఖా మహాఘోరా, నాగస్సాసి అచిన్తియా.

౯౬౮.“ఛద్దన్తో హి తదా దిస్వా, సురత్తం అరహద్ధజం;
తావదేవ భణీ గాథా, గజో అత్థోపసంహితా”.

౯౬౯.[ధ. ప. ౯; జా. ౧.౨.౧౪౧; ౧.౧౬.౧౨౨] “అనిక్కసావో కాసావం, యో వత్థం పరిధస్సతి [పరిదహిస్సతి (సీ. స్యా.)];
అపేతో దమసచ్చేన, న సో కాసావమరహతి.

౯౭౦.“యో చ వన్తకాసావస్స, సీలేసు సుసమాహితో;
ఉపేతో దమసచ్చేన, స వే కాసావమరహతి.

౯౭౧.“విపన్నసీలో దుమ్మేధో, పాకటో కామకారియో;
విబ్భన్తచిత్తో నిస్సుక్కో, న సో కాసావమరహతి.

౯౭౨."యో చ సీలేన సమ్పన్నో, వీతరాగో సమాహితో;
ఓదాతమనసఙ్కప్పో, స వే కాసావమరహతి.

౯౭౩. "ఉద్ధతో ఉన్నళో బాలో, సీలం యస్స న విజ్జతి;
ఓదాతకం అరహతి, కాసావం కిం కరిస్సతి.

౯౭౪."భిక్ఖూ చ భిక్ఖునియో చ, దుట్ఠచిత్తా అనాదరా;
తాదీనం మేత్తచిత్తానం, నిగ్గణ్హిస్సన్త్యనాగతే.

౯౭౫."సిక్ఖాపేన్తాపి థేరేహి, బాలా చీవరధారణం;
న సుణిస్సన్తి దుమ్మేధా, పాకటా కామకారియా.

౯౭౬."తే తథా సిక్ఖితా బాలా, అఞ్ఞమఞ్ఞం అగారవా;
నాదియిస్సన్తుపజ్ఝాయే, ఖళుఙ్కో వియ సారథిం.

౯౭౭. "ఏవం అనాగతద్ధానం, పటిపత్తి భవిస్సతి;
భిక్ఖూనం భిక్ఖునీనఞ్చ, పత్తే కాలమ్హి పచ్ఛిమే.

౯౭౮."పురా ఆగచ్ఛతే ఏతం, అనాగతం మహబ్భయం;
సుబ్బచా హోథ సఖిలా, అఞ్ఞమఞ్ఞం సగారవా.

౯౭౯. "మేత్తచిత్తా కారుణికా, హోథ సీలేసు సంవుతా;
ఆరద్ధవీరియా పహితత్తా, నిచ్చం దళ్హపరక్కమా.

౯౮౦."పమాదం భయతో దిస్వా, అప్పమాదఞ్చ ఖేమతో;
భావేథట్ఠఙ్గికం మగ్గం, ఫుసన్తా అమతం పద"న్తి.

... ఫుస్సో థేరో....

౨. సారిపుత్తత్థేరగాథా

౯౮౧."యథాచారీ యథాసతో సతీమా, యతసఙ్కప్పజ్ఝాయి అప్పమత్తో;
అజ్ఝత్తరతో సమాహితత్తో, ఏకో సన్తుసితో తమాహు భిక్ఖుం.

౯౮౨."అల్లం సుక్ఖం వా భుఞ్జన్తో, న బాళ్హం సుహితో సియా;
ఊనూదరో మితాహారో, సతో భిక్ఖు పరిబ్బజే.

౯౮౩.“చత్తారో పఞ్చ ఆలోపే, అభుత్వా ఉదకం పివే;
అలం ఫాసువిహారాయ, పహితత్తస్స భిక్ఖునో.

౯౮౪.“కప్పియం తం చే ఛాదేతి, చీవరం ఇదమత్థికం [ఇదమత్థితం (సీ॰)];
అలం ఫాసువిహారాయ, పహితత్తస్స భిక్ఖునో.

౯౮౫.“పల్లఙ్కేన నిసిన్నస్స, జణ్ణుకే నాభివస్సతి;
అలం ఫాసువిహారాయ, పహితత్తస్స భిక్ఖునో.

౯౮౬.[సం॰ ని॰ ౪.౨౧౩; ఇతివు॰ ౧౩] “యో సుఖం దుక్ఖతో అద్ద, దుక్ఖమద్దక్ఖి సల్లతో;
ఉభయన్తరేన [ఉభయమన్తరే (సీ॰)] నాహోసి, కేన లోకస్మి కిం సియా.

౯౮౭.“మా మే కదాచి పాపిచ్ఛో, కుసీతో హీనవీరియో;
అప్పస్సుతో అనాదరో, కేన లోకస్మి కిం సియా.

౯౮౮.“బహుస్సుతో చ మేధావీ, సీలేసు సుసమాహితో;
చేతోసమథమనుయుత్తో, అపి ముద్ధని తిట్ఠతు.

౯౮౯.“యో పపఞ్చమనుయుత్తో, పపఞ్చాభిరతో మగో;
విరాధయీ సో నిబ్బానం, యోగక్ఖేమం అనుత్తరం.

౯౯౦.“యో చ పపఞ్చం హిత్వాన, నిప్పపఞ్చపథే రతో;
ఆరాధయీ సో నిబ్బానం, యోగక్ఖేమం అనుత్తరం.

౯౯౧.[ధ॰ ప॰ ౯౮] “గామే వా యది వారఞ్ఞే, నిన్నే వా యది వా థలే;
యత్థ అరహన్తో విహరన్తి, తం భూమిరామణేయ్యకం.

౯౯౨.“రమణీయాని అరఞ్ఞాని, యత్థ న రమతీ జనో;
వీతరాగా రమిస్సన్తి, న తే కామగవేసినో.

౯౯౩.[ధ॰ ప॰ ౭౬] “నిధీనంవ పవత్తారం, యం పస్సే వజ్జదస్సినం;
నిగ్గయ్హవాదిం మేధావిం, తాదిసం పణ్డితం భజే;
తాదిసం భజమానస్స, సేయ్యో హోతి న పాపియో.

౯౯౪.[ధ॰ ప॰ ౭౭] “ఓవదేయ్యానుసాసేయ్య, అసబ్భా చ నివారయే;
సతఞ్హి సో పియో హోతి, అసతం హోతి అప్పియో.

౯౯౫."అఞ్ఞాసి భగవా బుద్ధో, ధమ్మం దేసేసి చక్ఖుమా;
ధమ్మే దేసియమానమ్హి, సోతమోధేసిమత్థికో;
తం మే అమోఘం సవనం, విముత్తోమ్హి అనాసవో.

౯౯౬."నేవ పుబ్బేనివాసాయ, నపి దిబ్బస్స చక్ఖునో;
చేతోపరియాయ ఇద్ధియా, చుతియా ఉపపత్తియా;
సోతధాతువిసుద్ధియా, పణిధీ మే న విజ్జతి [కథా॰ ౩౭౮].

౯౯౭."రుక్ఖమూలంవ నిస్సాయ, ముణ్డో సఙ్ఘాటిపారుతో;
పఞ్ఞాయ ఉత్తమో థేరో, ఉపతిస్సోవ [ఉపతిస్సో చ (సీ॰ క॰)] ఝాయతి.

౯౯౮."అవితక్కం సమాపన్నో, సమ్మాసమ్బుద్ధసావకో;
అరియేన తుణ్హీభావేన, ఉపేతో హోతి తావదే.

౯౯౯.[ఉదా॰ ౨౪] "యథాపి పబ్బతో సేలో, అచలో సుప్పతిట్ఠితో;
ఏవం మోహక్ఖయా భిక్ఖు, పబ్బతోవ న వేధతి.

౧౦౦౦."అనఙ్గణస్స పోసస్స, నిచ్చం సుచిగవేసినో;
వాలగ్గమత్తం పాపస్స, అబ్భమత్తంవ ఖాయతి.

౧౦౦౧."నాభినన్దామి మరణం, నాభినన్దామి జీవితం;
నిక్ఖిపిస్సం ఇమం కాయం, సమ్పజానో పతిస్సతో.

౧౦౦౨."నాభినన్దామి మరణం, నాభినన్దామి జీవితం;
కాలఞ్చ పటికఙ్ఖామి, నిబ్బిసం భతకో యథా.

౧౦౦౩."ఉభయేన మిదం మరణమేవ, నామరణం పచ్ఛా వా పురే వా;
పటిపజ్జథ మా వినస్సథ, ఖణో వో మా ఉపచ్చగా.

౧౦౦౪."నగరం యథా పచ్చన్తం, గుత్తం సన్తరబాహిరం;
ఏవం గోపేథ అత్తానం, ఖణో వో మా ఉపచ్చగా;
ఖణాతీతా హి సోచన్తి, నిరయమ్హి సమప్పితా.

౧౦౦౫."ఉపసన్తో ఉపరతో, మన్తభాణీ [మత్తభాణీ (సీ॰)] అనుద్ధతో;
ధునాతి పాపకే ధమ్మే, దుమపత్తంవ మాలుతో.

౧౦౦౬‘‘ఉపసన్తో ఉపరతో, మన్తభాణీ అనుద్ధతో;

అప్పాసి [అబ్బుహి (స్యా॰), అభాసి (?)] పాపకే ధమ్మే, దుమపత్తంవ మాలుతో.

౧౦౦౭‘ఉపసన్తో అనాయాసో, విప్పసన్నో అనావిలో;

కల్యాణసీలో మేధావీ, దుక్ఖస్సన్తకరో సియా.

౧౦౦౮న విస్ససే ఏకతియేసు ఏవం, అగారిసు పబ్బజితేసు చాపి;

సాధూపి హుత్వా న అసాధు హోన్తి, అసాధు హుత్వా పున సాధు హోన్తి.

౧౦౦౯‘‘కామచ్ఛన్దో చ బ్యాపాదో, థినమిద్ధఞ్చ భిక్ఖునో;

ఉద్ధచ్చం విచికిచ్ఛా చ, పఞ్చేతే చిత్తకేలిసా.

౧౦౧౦‘యస్స సక్కరియమానస్స, అసక్కారేన చూభయం;

సమాధి న వికమ్పతి, అప్పమాదవిహారినో.

౧౦౧౧‘తం ఝాయినం సాతతికం, సుఖుమదిట్ఠివిపస్సకం;

ఉపాదానక్ఖయారామం, ఆహు సప్పురిసో ఇతి.

౧౦౧౨మహాసముద్దో పథవీ, పబ్బతో అనిలోపి చ;

ఉపమాయ న యుజ్జన్తి, సత్థు వరవిముత్తియా.

౧౦౧౩‘చక్కానువత్తకో థేరో, మహాఞాణీ సమాహితో;

పథవాపగ్గిసమానో, న రజ్జతి న దుస్సతి.

౧౦౧౪పఞ్ఞాపారమితం పత్తో, మహాబుద్ధి మహామతి;

అజళో జళసమానో, సదా చరతి నిబ్బుతో.

౧౦౧౫‘పరిచిణ్ణో మయా సత్థా…పే॰… భవనేత్తి సమూహతా.

౧౦౧౬‘‘సమ్పాదేథప్పమాదేన , ఏసా మే అనుసాసనీ;

హన్దాహం పరినిబ్బిస్సం, విప్పముత్తోమ్హి సబ్బధీ’’తి.

… సారిపుత్తో థేరో….

౩. ఆనన్దత్థేరగాథా

౧౦౧౭‘పిసుణేన చ కోధనేన చ, మచ్ఛరినా చ విభూతనన్దినా;

సఖితం న కరేయ్య పణ్డితో, పాపో కాపురిసేన సఙ్గమో.

౧౦౧౮సద్ధేన చ పేసలేన చ, పఞ్ఞవతా బహుస్సుతేన చ;
సఖితం కరేయ్య పణ్డితో, భద్దో సప్పురిసేన సఙ్గమో.

౧౦౧౯పస్స చిత్తకతం బిమ్బం...పే.... యస్స నత్థి ధువం ఠితి.

౧౦౨౦పస్స చిత్తకతం బిమ్బం...పే.... వత్థేహి సోభతి.

౧౦౨౧అలత్తకకతా ...పే.... నో చ పారగవేసినో.

౧౦౨౨అట్ఠపదకతా...పే.... నో చ పారగవేసినో.

౧౦౨౩అఞ్జనీవ నవా...పే.... నో చ పారగవేసినో.

౧౦౨౪బహుస్సుతో చిత్తకథీ, బుద్ధస్స పరిచారకో;
పన్నభారో విసఞ్ఞుత్తో, సేయ్యం కప్పేతి గోతమో.

౧౦౨౫ఖీణాసవో విసఞ్ఞుత్తో, సఙ్గాతీతో సునిబ్బుతో;
ధారేతి అన్తిమం దేహం, జాతిమరణపారగూ.

౧౦౨౬యస్మిం పతిట్ఠితా ధమ్మా, బుద్ధస్సాదిచ్చబన్ధునో;
నిబ్బానగమనే మగ్గే, సోయం తిట్ఠతి గోతమో.

౧౦౨౭ద్వాసీతి బుద్ధతో గణ్హిం, ద్వే సహస్సాని భిక్ఖుతో;
చతురాసీతిసహస్సాని, యే మే ధమ్మా పవత్తినో.

౧౦౨౮అప్పస్సుతాయం పురిసో, బలిబద్దోవ జీరతి;
మంసాని తస్స వడ్ఢన్తి, పఞ్ఞా తస్స న వడ్ఢతి.

౧౦౨౯బహుస్సుతో అప్పస్సుతం, యో సుతేనాతిమఞ్ఞతి;
అన్ధో పదీపధారోవ, తథేవ పటిభాతి మం.

౧౦౩౦బహుస్సుతం ఉపాసేయ్య, సుతఞ్చ న వినాసయే;
తం మూలం బ్రహ్మచరియస్స, తస్మా ధమ్మధరో సియా.

౧౦౩౧పుబ్బాపరఞ్ఞూ అత్థఞ్ఞూ, నిరుత్తిపదకోవిదో;
సుగ్గహీతఞ్చ గణ్హాతి, అత్థఞ్చోపపరిక్ఖతి.

౧౦౩౨ఖన్త్యా ఛన్దికతో [ఖన్తియా ఛన్దితో (?)] హోతి, ఉస్సహిత్వా తులేతి తం;
సమయే సో పదహతి, అజ్ఝత్తం సుసమాహితో.

౧౦౩౩‘‘బహుస్సుతం ధమ్మధరం, సప్పఞ్ఞం బుద్ధసావకం;
ధమ్మవిఞ్ఞాణమాకఙ్ఖం, తం భజేథ తథావిధం.

౧౦౩౪‘‘బహుస్సుతో ధమ్మధరో, కోసారక్ఖో మహేసినో;
చక్ఖు సబ్బస్స లోకస్స, పూజనీయో బహుస్సుతో.

౧౦౩౫‘‘ధమ్మారామో ధమ్మరతో, ధమ్మం అనువిచిన్తయం;
ధమ్మం అనుస్సరం భిక్ఖు, సద్ధమ్మా న పరిహాయతి.

౧౦౩౬‘‘కాయమచ్ఛేరగరునో [గరుకో (సీ॰)], హియ్యమానే [హియ్యమానో (సీ॰)] అనుట్ఠహే;
సరీరసుఖగిద్ధస్స, కుతో సమణఫాసుతా.

౧౦౩౭‘‘న పక్ఖన్తి దిసా సబ్బా, ధమ్మా న పటిభన్తి మం;
గతే కల్యాణమిత్తమ్హి, అన్ధకారంవ ఖాయతి.

౧౦౩౮‘‘అబ్భతీతసహాయస్స, అతీతగతసత్థునో;
నత్థి ఏతాదిసం మిత్తం, యథా కాయగతా సతి.

౧౦౩౯‘‘యే పురాణా అతీతా తే, నవేహి న సమేతి మే;
స్వజ్జ ఏకోవ ఝాయామి, వస్సుపేతోవ పక్ఖిమా.

౧౦౪౦‘‘దస్సనాయ అభిక్కన్తే, నానావేరజ్జకే బహూ;
మా వారయిత్థ సోతారో, పస్సన్తు సమయో మమం.

౧౦౪౧‘‘దస్సనాయ అభిక్కన్తే, నానావేరజ్జకే పుథు;
కరోతి సత్థా ఓకాసం, న నివారేతి చక్ఖుమా.

౧౦౪౨‘‘పణ్ణవీసతివస్సాని, సేఖభూతస్స మే సతో;
న కామసఞ్ఞా ఉప్పజ్జి, పస్స ధమ్మసుధమ్మతం.

౧౦౪౩‘‘పణ్ణవీసతివస్సాని, సేఖభూతస్స మే సతో;
న దోససఞ్ఞా ఉప్పజ్జి, పస్స ధమ్మసుధమ్మతం.

౧౦౪౪‘‘పణ్ణవీసతివస్సాని, భగవన్తం ఉపట్ఠహిం;
మేత్తేన కాయకమ్మేన, ఛాయావ అనపాయినీ [అనుపాయినీ (స్యా॰ క॰)].

౧౦౪౫‘‘పణ్ణవీసతివస్సాని, భగవన్తం ఉపట్ఠహిం;

మేత్తేన వచీకమ్మేన, ఛాయావ అనపాయినీ.

౧౦౪౬పణ్ణవీసతివస్సాని, భగవన్తం ఉపట్ఠహిం;
మేత్తేన మనోకమ్మేన, ఛాయావ అనపాయినీ.

౧౦౪౭బుద్ధస్స చఙ్కమన్తస్స, పిట్ఠితో అనుచఙ్కమిం;
ధమ్మే దేసియమానమ్హి, ఞాణం మే ఉదపజ్జథ.

౧౦౪౮అహం సకరణీయోమ్హి, సేఖో అప్పత్తమానసో;
సత్థు చ పరినిబ్బానం, యో అమ్హం అనుకమ్పకో.

౧౦౪౯తదాసి యం భింసనకం, తదాసి లోమహంసనం;
సబ్బాకారవరూపేతే, సమ్బుద్ధే పరినిబ్బుతే.

౧౦౫౦బహుస్సుతో ధమ్మధరో, కోసారక్ఖో మహేసినో;
చక్ఖు సబ్బస్స లోకస్స, ఆనన్దో పరినిబ్బుతో.

౧౦౫౧బహుస్సుతో ధమ్మధరో, కోసారక్ఖో మహేసినో;
చక్ఖు సబ్బస్స లోకస్స, అన్ధకారే తమోనుదో.

౧౦౫౨గతిమన్తో సతిమన్తో, ధితిమన్తో చ యో ఇసి;
సద్ధమ్మధారకో థేరో, ఆనన్దో రతనాకరో.

౧౦౫౩పరిచిణ్ణో మయా సత్థా, కతం బుద్ధస్స సాసనం;
ఓహితో గరుకో భారో, నత్థి దాని పునబ్భవో”తి.

... ఆనన్దో థేరో....

తింసనిపాతో నిట్ఠితో.

తత్రుద్దానం –

ఫుస్సోపతిస్సో ఆనన్దో, తయోతిమే పకిత్తితా;
గాథాయో తత్థ సఙ్ఖాతా, సతం పఞ్చ చ ఉత్తరీతి;

౧౮. చత్తాలీసనిపాతో

౧. మహాకస్సపత్థేరగాథా

౧౦౫౪. న గణేన పురక్ఖతో చరే, విమనో హోతి సమాధి దుల్లభో;
నానాజనసఙ్గహో దుఖో, ఇతి దిస్వాన గణం న రోచయే.

౧౦౫౫. న కులాని ఉపబ్బజే ముని, విమనో హోతి సమాధి దుల్లభో;
సో ఉస్సుక్కో రసానుగిద్ధో, అత్థం రిఞ్చతి యో సుఖావహో.

౧౦౫౬. పఙ్కోతి హి నం అవేదయుం, యాయం వన్దనపూజనా కులేసు;
సుఖుమం సల్ల దురుబ్బహం, సక్కారో కాపురిసేన దుజ్జహో.

౧౦౫౭. సేనాసనమ్హా ఓరుయ్హ, నగరం పిణ్డాయ పావిసిం;
భుఞ్జన్తం పురిసం కుట్ఠిం, సక్కచ్చం తం ఉపట్ఠహిం.

౧౦౫౮. సో మే [తం (సీ. క.)] పక్కేన హత్థేన, ఆలోపం ఉపనామయి;
ఆలోపం పక్ఖిపన్తస్స, అఙ్గులి చేత్థ [పేత్థ (సీ. క.)] ఛిజ్జథ.

౧౦౫౯. కుట్టమూలఞ్చ [కుడ్డమూలఞ్చ (సీ. స్యా.)] నిస్సాయ, ఆలోపం తం అభుఞ్జిసం;
భుఞ్జమానే వా భుత్తే వా, జేగుచ్ఛం మే న విజ్జతి.

౧౦౬౦. ఉత్తిట్ఠపిణ్డో ఆహారో, పూతిముత్తఞ్చ ఓసధం;
సేనాసనం రుక్ఖమూలం, పంసుకూలఞ్చ చీవరం;
యస్సేతే అభిసమ్భుత్వా [అభిభుఞ్జతి (?)], స వే చాతుద్దిసో నరో.

౧౦౬౧. యత్థ ఏకే విహఞ్ఞన్తి, ఆరుహన్తా సిలుచ్చయం;
తస్స బుద్ధస్స దాయాదో, సమ్పజానో పతిస్సతో;
ఇద్ధిబలేనుపత్థద్ధో, కస్సపో అభిరూహతి.

౧౦౬౨. పిణ్డపాతపటిక్కన్తో, సేలమారుయ్హ కస్సపో;
ఝాయతి అనుపాదానో, పహీనభయభేరవో.

౧౦౬౩. పిణ్డపాతపటిక్కన్తో, సేలమారుయ్హ కస్సపో;
ఝాయతి అనుపాదానో, డయ్హమానేసు నిబ్బుతో.

౧౦౬౪పిణ్డపాతపటిక్కన్తో, సేలమారుయ్హ కస్సపో;
ఝాయతి అనుపాదానో, కతకిచ్చో అనాసవో.

౧౦౬౫కరేరిమాలావితతా , భూమిభాగా మనోరమా;
కుఞ్జరాభిరుదా రమ్మా, తే సేలా రమయన్తి మం.

౧౦౬౬‘నీలబ్భవణ్ణా రుచిరా, వారిసీతా సుచిన్ధరా;
ఇన్దగోపకసఞ్ఛన్నా, తే సేలా రమయన్తి మం.

౧౦౬౭‘నీలబ్భకూటసదిసా, కూటాగారవరూపమా;
వారణాభిరుదా రమ్మా, తే సేలా రమయన్తి మం.

౧౦౬౮అభివుట్ఠా రమ్మతలా, నగా ఇసిభి సేవితా;
అబ్భున్నదితా సిఖీహి, తే సేలా రమయన్తి మం.

౧౦౬౯‘అలం ఝాయితుకామస్స, పహితత్తస్స మే సతో;
అలం మే అత్థకామస్స [అత్తకామస్స (?)], పహితత్తస్స భిక్ఖునో.

౧౦౭౦‘అలం మే ఫాసుకామస్స, పహితత్తస్స భిక్ఖునో;
అలం మే యోగకామస్స, పహితత్తస్స తాదినో.

౧౦౭౧‘ఉమాపుప్ఫేన సమానా, గగనావబ్భఛాదితా;
నానాదిజగణాకిణ్ణా , తే సేలా రమయన్తి మం.

౧౦౭౨అనాకిణ్ణా గహట్ఠేహి, మిగసఙ్ఘనిసేవితా;
నానాదిజగణాకిణ్ణా, తే సేలా రమయన్తి మం.

౧౦౭౩‘అచ్ఛోదికా పుథుసిలా, గోనఙ్గలమిగాయుతా;
అమ్బుసేవాలసఞ్ఛన్నా, తే సేలా రమయన్తి మం.

౧౦౭౪‘న పఞ్చఙ్గికేన తురియేన, రతి మే హోతి తాదిసీ;
యథా ఏకగ్గచిత్తస్స, సమ్మా ధమ్మం విపస్సతో.

౧౦౭౫కమ్మం బహుకం న కారయే, పరివజ్జేయ్య జనం న ఉయ్యమే;
ఉస్సుక్కో సో రసానుగిద్ధో, అత్థం రిఞ్చతి యో సుఖావహో.

౧౦౭౬‘కమ్మం బహుకం న కారయే, పరివజ్జేయ్య అనత్తనేయ్యమేతం;

కిచ్ఛతి కాయో కిలమతి, దుక్ఖితో సో సమథం న విన్దతి.

౧౦౭౭‘ఓట్ఠప్పహతమత్తేన, అత్తానమ్పి న పస్సతి;
పత్థద్ధగీవో చరతి, అహం సేయ్యోతి మఞ్ఞతి.

౧౦౭౮‘అసేయ్యో సేయ్యసమానం, బాలో మఞ్ఞతి అత్తానం;
న తం విఞ్ఞూ పసంసన్తి, పత్థద్ధమానసం నరం.

౧౦౭౯‘యో చ సేయ్యోహమస్మీతి, నాహం సేయ్యోతి వా పన;
హీనో తంసదిసో [హీనోహం సదిసో (స్యా.)] వాతి, విధాసు న వికమ్పతి.

౧౦౮౦పఞ్ఞవన్తం తథా తాదిం, సీలేసు సుసమాహితం;
చేతోసమథమనుత్తం, తఞ్చే విఞ్ఞూ పసంసరే.

౧౦౮౧యస్స సబ్రహ్మచారీసు, గారవో నూపలబ్భతి;
ఆరకా హోతి సద్ధమ్మా, నభతో పుథవీ యథా.

౧౦౮౨యేసఞ్చ హిరి ఓత్తప్పం, సదా సమ్మా ఉపట్ఠితం;
విరూళ్హబ్రహ్మచరియా తే, తేసం ఖీణా పునబ్భవా.

౧౦౮౩‘ఉద్ధతో చపలో భిక్ఖు, పంసుకూలేన పారుతో;
కపీవ సీహచమ్మేన, న సో తేనుపసోభతి.

౧౦౮౪అనుద్ధతో అచపలో, నిపకో సంవుతిన్ద్రియో;
సోభతి పంసుకూలేన, సీహోవ గిరిగబ్భరే.

౧౦౮౫‘ఏతే సమ్బహులా దేవా, ఇద్ధిమన్తో యసస్సినో;
దసదేవసహస్సాని, సబ్బే తే బ్రహ్మకాయికా.

౧౦౮౬‘ధమ్మసేనాపతిం వీరం, మహాఝాయిం సమాహితం;
సారిపుత్తం నమస్సన్తా, తిట్ఠన్తి పఞ్జలీకతా.

౧౦౮౭‘నమో తే పురిసాజఞ్ఞ, నమో తే పురిసుత్తమ;
యస్స తే నాభిజానామ, యమ్పి నిస్సాయ ఝాయతి [ఝాయసి (క. అట్ఠ.)].

౧౦౮౮‘అచ్ఛేరం వత బుద్ధానం, గమ్భీరో గోచరో సకో;
యే మయం నాభిజానామ, వాలవేధిసమాగతా’.

౧౦౮౯తం తథా దేవకాయేహి, పూజితం పూజనారహం;
సారిపుత్తం తదా దిస్వా, కప్పినస్స సితం అహు.

౧౦౯౦“యావతా బుద్ధఖేత్తమ్హి, రపయిత్వా మహాామునిం;
ధుతగుణే విసిట్ఠోహం, సదిసో మే న విజ్జతి.

౧౦౯౧“పరిచిణ్ణో మయా సత్థా, కతం బుద్ధస్స సాసనం;
ఓహితో గరుకో భారో, నత్థి దాని పునబ్భవో.

౧౦౯౨న చీవరే న సయనే, భోజనే నుపలిమ్పతి;
గోతమో అనప్పమేయ్యో, ముళాలపుప్ఫం విమలంవ;
అమ్బునా నేక్ఖమ్మనిన్నో, తిభవాభినిస్సటో.

౧౦౯౩“సతిపట్ఠానగీవో సో, సద్ధాహత్థో మహాముని;
పఞ్ఞాసీసో మహాఞాణీ, సదా చరతి నిబ్బుతో”తి.

... మహాకస్సపో థేరో....

చత్తాలీసనిపాతో నిట్ఠితో.

తత్రుద్దానం –

చత్తాలీసనిపాతమ్హి, మహాకస్సపసవ్హయో;
ఏకోవ థేరో గాథాయో, చత్తాసీల దువేపి చాతి.

౧౯. పఞ్ఞాసనిపాతో

౧. తాలపుటత్థేరగాథా

౧౦౯౪కదా నుహం పబ్బతకన్దరాసు, ఏకాకియో అద్దుతియో విహస్సం;
అనిచ్చతో సబ్బభవం విపస్సం, తం మే ఇదం తం ను కదా భవిస్సతి.

౧౦౯౫కదా నుహం భిన్నపటన్ధరో ముని, కాసావవత్థో అమమో నిరాసో;
రాగఞ్చ దోసఞ్చ తథేవ మోహం, హన్త్వా సుఖీ పవనగతో విహస్సం.

౧౦౯౬కదా అనిచ్చం వధరోగనీళం, కాయం ఇమం మచ్చుజరాయుపద్దుతం;
విపస్సమానో వీతభయో విహస్సం, ఏకో వనే తం ను కదా భవిస్సతి.

౧౦౯౭కదా నుహం భయజననిం దుఖావహం, తణ్హాలతం బహువిధానువత్తనిం;
పఞ్ఞామయం తిఖిణమసిం గహేత్వా, ఛేత్వా వసే తమ్పి కదా భవిస్సతి.

౧౦౯౮కదా ను పఞ్ఞామయముగ్గతేజం, సత్థం ఇసీనం సహసాదియిత్వా;
మారం ససేనం సహసా భఞ్జిస్సం, సీహాసనే తం ను కదా భవిస్సతి.

౧౦౯౯కదా నుహం సబ్భి సమాగమేసు, దిట్ఠో భవే ధమ్మగరూహి తాదిభి;
యాథావదస్సీహి జితిన్ద్రియేహి, పధానియో తం ను కదా భవిస్సతి.

౧౧౦౦కదా ను మం తన్ది ఖుదా పిపాసా, వాతాతపా కీటసరీసపా వా;
న బాధయిస్సన్తి న తం గిరిబ్బజే, అత్థత్థియం తం ను కదా భవిస్సతి.

౧౧౦౧కదా ను ఖో యం విదితం మహేసినా, చత్తారి సచ్చాని సుదుద్దసాని;
సమాహితత్తో సతిమా అగచ్ఛం, పఞ్ఞాయ తం తం ను కదా భవిస్సతి.

౧౧౦౨కదా ను రూపే అమితే చ సద్దే, గన్ధే రసే ఫుసితబ్బే చ ధమ్మే;
ఆదిత్తతోహం సమథేహి యుత్తో, పఞ్ఞాయ దచ్ఛం తదిదం కదా మే.

౧౧౦౩కదా నుహం దుబ్బచనేన వుత్తో, తతోనిమిత్తం విమనో న హేస్సం;
అథో పసత్థోపి తతోనిమిత్తం, తుట్ఠో న హేస్సం తదిదం కదా మే.

౧౧౦౪కదా ను కట్ఠే చ తిణే లతా చ, ఖన్ధే ఇమేహం అమితే చ ధమ్మే;
అజ్ఝత్తికానేవ చ బాహిరాని చ, సమం తులేయ్యం తదిదం కదా మే.

౧౧౦౫‘కదా ను మం పావుసకాలమేఘో, నవేన తోయేన సచీవరం వనే;
ఇసిప్పయాతమ్హి పథే వజన్తం, ఓవస్సతే తం ను కదా భవిస్సతి.

౧౧౦౬‘కదా మయూరస్స సిఖణ్డినో వనే, దిజస్స సుత్వా గిరిగబ్భరే రుతం;
పచ్చుట్ఠహిత్వా అమతస్స పత్తియా, సంచిన్తయే తం ను కదా భవిస్సతి.

౧౧౦౭‘కదా ను గఙ్గం యమునం సరస్సతిం, పాతాలఖిత్తం వళవాముఖఞ్చ [బలవాముఖఞ్చ (క.)];
అసజ్జమానో పతరేయ్యమిద్ధియా, విభింసనం తం ను కదా భవిస్సతి.

౧౧౦౮‘కదా ను నాగోవ అసఙ్గచారీ, పదాలయే కామగుణేసు ఛన్దం;
నిబ్బజ్జయం సబ్బసుభం నిమిత్తం, ఝానే యుతో తం ను కదా భవిస్సతి.

౧౧౦౯‘కదా ఇణట్టోవ దలిద్దకో [దళిద్దకో (సీ.)] నిధిం, ఆరాధయిత్వా ధనికేహి పీళితో;
తుట్ఠో భవిస్సం అధిగమ్మ సాసనం, మహేసినో తం ను కదా భవిస్సతి.

౧౧౧౦‘బహూని వస్సాని తయామ్హి యాచితో, ‘అగారవాసేన అలం ను తే ఇదం’;
తం దాని మం పబ్బజితం సమానం, కింకారణా చిత్త తువం న యుఞ్జసి.

౧౧౧౧‘నను అహం చిత్త తయామ్హి యాచితో, ‘గిరిబ్బజే చిత్రఛదా విహఙ్గమా’;
మహిన్దఘోసత్థనితాభిగజ్జినో, తే తం రమేస్సన్తి వనమ్హి ఝాయినం.

౧౧౧౨‘కులమ్హి మిత్తే చ పియే చ ఞాతకే, ఖిడ్డారతిం కామగుణఞ్చ లోకే;
సబ్బం పహాయ ఇమమజ్ఝుపాగతో, అథోపి త్వం చిత్త న మయ్హ తుస్ససి.

౧౧౧౩‘మమేవ ఏతం న హి త్వం పరేసం, సన్నాహకాలే పరిదేవితేన కిం;
సబ్బం ఇదం చలమితి పేక్ఖమానో, అభినిక్ఖమిం అమతపదం జిగీసం.

౧౧౧౪‘సుయుత్తవాదీ ద్విపదానముత్తమో, మహాభిసక్కో నరదమ్మసారథి [సారథీ (సీ.)];
‘చిత్తం చలం మక్కటసన్నిభం ఇతి, అవీతరాగేన సుదున్నివారయం’.

౧౧౧౫‘కామా హి చిత్రా మధురా మనోరమా, అవిద్దసూ యత్థ సితా పుథుజ్జనా;
తే దుక్ఖమిచ్ఛన్తి పునబ్భవేసినో, చిత్తేన నీతా నిరయే నిరాకతా.

౧౧౧౬‘‘మయూరకోఞ్చాభిరుతమ్హి కాననే, దీపీహి బ్యగ్ఘేహి పురక్ఖతో వసం;
కాయే అపేక్ఖం జహ మా విరాధయ’, ఇతిస్సు మం చిత్త పురే నియుఞ్జసి.

౧౧౧౭.

‘‘భావేహి ఝానాని చ ఇన్ద్రియాని చ, బలాని బోజ్ఝఙ్గసమాధిభావనా;
తిస్సో చ విజ్జా ఫుస బుద్ధసాసనే’, ఇతిస్సు మం చిత్త పురే నియుఞ్జసి.

౧౧౧౮‘భావేహి మగ్గం అమతస్స పత్తియా, నియ్యానికం సబ్బదుఖక్ఖయోగధం;
అట్ఠఙ్గికం సబ్బకిలేససోధనం’, ఇతిస్సు మం చిత్త పురే నియుఞ్జసి.

౧౧౧౯‘దుక్ఖన్తి ఖన్ధే పటిపస్స యోనిసో, యతో చ దుక్ఖం సముదేతి తం జహ;
ఇధేవ దుక్ఖస్స కరోహి అన్తం’, ఇతిస్సు మం చిత్త పురే నియుఞ్జసి.

౧౧౨౦‘అనిచ్చం దుక్ఖన్తి విపస్స యోనిసో, సుఞ్ఞం అనత్తాతి అఘం వధన్తి చ;
మనోవిచారే ఉపరున్ధ చేతసో’, ఇతిస్సు మం చిత్త పురే నియుఞ్జసి.

౧౧౨౧‘ముణ్డో విరూపో అభిసాపమాగతో, కపాలహత్థోవ కులేసు భిక్ఖసు;
యుఞ్జస్సు సత్థువచనే మహేసినో’, ఇతిస్సు మం చిత్త పురే నియుఞ్జసి.

౧౧౨౨‘సుసంవుతత్తో విసిఖన్తరే చరం, కులేసు కామేసు అసఙ్గమానసో;
చన్దో యథా దోసినపుణ్ణమాసియా’, ఇతిస్సు మం చిత్త పురే నియుఞ్జసి.

౧౧౨౩‘ఆరఞ్ఞికో హోహి చ పిణ్డపాతికో, సోసానికో హోహి చ పంసుకూలికో;
నేసజ్జికో హోహి సదా ధుతే రతో’, ఇతిస్సు మం చిత్త పురే నియుఞ్జసి.

౧౧౨౪రోపేత్వ రుక్ఖాని యథా ఫలేసీ, మూలే తరుం ఛేత్తు తమేవ ఇచ్ఛసి;
తథూపమం చిత్తమిదం కరోసి, యం మం అనిచ్చమ్హి చలే నియుఞ్జసి.

౧౧౨౫అరూప దూరఙ్గమ ఏకచారి, న తే కరిస్సం వచనం ఇదానిహం;
దుక్ఖా హి కామా కటుకా మహబ్భయా, నిబ్బానమేవాభిమనో చరిస్సం.

౧౧౨౬‘నాహం అలక్ఖ్యా అహిరిక్కతాయ వా, న చిత్తహేతూ న చ దూరకన్తనా;
ఆజీవహేతూ చ అహం న నిక్ఖమిం, కతో చ తే చిత్త పటిస్సవో మయా.

౧౧౨౭‘అప్పిచ్ఛతా సప్పురిసేహి వణ్ణితా, మక్ఖప్పహానం వూపసమో దుఖస్స’;
ఇతిస్సు మం చిత్త తదా నియుఞ్జసి, ఇదాని త్వం గచ్ఛసి పుబ్బచిణ్ణం.

౧౧౨౮తణ్హా అవిజ్జా చ పియాపియఞ్చ, సుభాని రూపాని సుఖా చ వేదనా;
మనాపియా కామగుణా చ వన్తా, వన్తే అహం ఆవమితుం న ఉస్సహే.

౧౧౨౯సబ్బత్థ తే చిత్త వచో కతం మయా, బహూసు జాతీసు న మేసి కోపితో;

అజ్ఝత్తసమ్భవో కతఞ్ఞుతాయ తే, దుక్ఖే చిరం సంసరితం తయా కతే.

౧౧౩౦‘త్వఞ్ఞేవ నో చిత్త కరోసి బ్రాహ్మణో [బ్రాహ్మణే (సీ.), బ్రాహ్మణం (?) భావలోప-తప్పధానతా గహేతబ్బా], త్వం ఖత్తియో రాజదసీ [రాజదిసీ (స్యా. క.)] కరోసి;
వేస్సా చ సుద్దా చ భవామ ఏకదా, దేవత్తనం వాపి తవేవ వాహసా.

౧౧౩౧‘తవేవ హేతూ అసురా భవామసే, త్వంమూలకం నేరయికా భవామసే;
అథో తిరచ్ఛానగతాపి ఏకదా, పేతత్తనం వాపి తవేవ వాహసా.

౧౧౩౨‘నను దుబ్భిస్ససి మం పునప్పునం, ముహుం ముహుం చారణికంవ దస్సయం;
ఉమ్మత్తకేనేవ మయా పలోభసి, కిఞ్చాపి తే చిత్త విరాధితం మయా.

౧౧౩౩‘ఇదం పురే చిత్తమచారి చారికం, యేనిచ్ఛకం యత్థకామం యథాసుఖం;
తదజ్జహం నిగ్గహేస్సామి యోనిసో, హత్థిప్పభిన్నం వియ అఙ్కుసగ్గహో.

౧౧౩౪‘సత్థా చ మే లోకమిమం అధిట్ఠహి,అనిచ్చతో అద్ధువతో అసారతో;
పక్ఖన్ద మం చిత్త జినస్స సాసనే, తారేహి ఓఘా మహతా సుదుత్తరా.

౧౧౩౫‘న తే ఇదం చిత్త యథా పురాణకం, నాహం అలం తుయ్హ వసే నివత్తితుం [వసేన వత్తితుం (?)];
మహేసినో పబ్బజితోమ్హి సాసనే, న మాదిసా హోన్తి వినాసధారినో.

౧౧౩౬‘నగా సముద్దా సరితా వసున్ధరా, దిసా చతస్సో విదిసా అధో దివా;
సబ్బే అనిచ్చా తిభవా ఉపద్దుతా, కుహిం గతో చిత్త సుఖం రమిస్ససి.

౧౧౩౭‘ధితిప్పరం కిం మమ చిత్త కాహిసి, న తే అలం చిత్త వసానువత్తకో;
న జాతు భస్తం ఉభతోముఖం ఛుపే, ధిరత్థు పూరం నవ సోతసన్దనిం.

౧౧౩౮‘వరాహఏణేయ్యవిగాళ్హసేవితే, పబ్భారకుట్టే పకతేవ సున్దరే;
నవమ్బునా పావుససిత్తకాననే, తహిం గుహాగేహగతో రమిస్ససి.

౧౧౩౯‘సునీలగీవా సుసిఖా సుపేఖునా, సుచిత్తపత్తచ్ఛదనా విహఙ్గమా;
సుమఞ్జుఘోసత్థనితాభిగజ్జినో, తే తం రమేస్సన్తి వనమ్హి ఝాయినం.

౧౧౪౦‘వుట్ఠమ్హి దేవే చతురఙ్గులే తిణే, సంపుప్ఫితే మేఘనిభమ్హి కాననే;
నగన్తరే విటపిసమో సయిస్సం, తం మే ముదూ హేహితి తూలసన్నిభం.

౧౧౪౧‘తథా తు కస్సామి యథాపి ఇస్సరో, యం లబ్భతి తేనపి హోతు మే అలం;

న తాహం కస్సామి యథా అతన్దితో, బిళారభస్తంవ యథా సుమద్దితం.

౧౧౪౨తథా తు కస్సామి యథాపి ఇస్సరో, యం లబ్భతి తేనపి హోతు మే అలం;

వీరియేన తం మయ్హ వసానయిస్సం, గజంవ మత్తం కుసలఙ్కుసగ్గహో.

౧౧౪౩తయా సుదన్తేన అవట్ఠితేన హి, హయేన యోగ్గాచరియోవ ఉజ్జునా;

పహోమి మగ్గం పటిపజ్జితుం సివం, చిత్తానురక్ఖీహి సదా నిసేవితం.

౧౧౪౪ఆరమ్మణే తం బలసా నిబన్ధిసం, నాగంవ థమ్భమ్హి దళ్హాయ రజ్జుయా;

తం మే సుగుత్తం సతియా సుభావితం, అనిస్సితం సబ్బభవేసు హేహిసి.

౧౧౪౫పఞ్ఞాయ ఛేత్వా విపథానుసారినం, యోగేన నిగ్గయ్హ పథే నివేసియ;

దిస్వా సముదయం విభవఞ్చ సమ్భవం, దాయాదకో హేహిసి అగ్గవాదినో.

౧౧౪౬చతుబ్బిపల్లాసవసం అధిట్ఠితం, గామణ్డలంవ పరినేసి చిత్త మం;

నను [నూన (సీ.)] సంయోజనబన్ధనచ్ఛిదం, సంసేవసే కారుణికం మహాముని.

౧౧౪౭మిగో యథా సేరి సుచిత్తకాననే, రమ్మం గిరిం పావుసఅబ్భమాలినిం [మాలిం (?)];

అనాకులే తత్థ నగే రమిస్సం [రమిస్ససి (స్యా. క.)], అసంసయం చిత్త పరా భవిస్ససి.

౧౧౪౮యే తుయ్హ ఛన్దేన వసేన వత్తినో, నరా చ నారీ చ అనుభోన్తి యం సుఖం;

అవిద్దసూ మారవసానువత్తినో, భవాభినన్దీ తవ చిత్త సావకా”తి.

… తాలపుటో థేరో….

పఞ్ఞాసనిపాతో నిట్ఠితో.

తత్రుద్దానం –

పఞ్ఞాసమ్హి నిపాతమ్హి, ఏకో తాలపుటో సుచి;

గాథాయో తత్థ పఞ్ఞాస, పున పఞ్చ చ ఉత్తరీతి.

౨౦. సట్ఠినిపాతో

౧. మహామోగ్గల్లానత్థేరగాథా

౧౧౪౯ ఆరఞ్ఞికా పిణ్డపాతికా, ఉఞ్ఛాపత్తాగతే రతా;
దాలేము మచ్చునో సేనం, అజ్ఝత్తం సుసమాహితా.

౧౧౫౦ ఆరఞ్ఞికా పిణ్డపాతికా, ఉఞ్ఛాపత్తాగతే రతా;
ధునామ మచ్చునో సేనం, నళాగారంవ కుఞ్జరో.

౧౧౫౧ రుక్ఖమూలికా సాతతికా, ఉఞ్ఛాపత్తాగతే రతా;
దాలేము మచ్చునో సేనం, అజ్ఝత్తం సుసమాహితా.

౧౧౫౨ రుక్ఖమూలికా సాతతికా, ఉఞ్ఛాపత్తాగతే రతా;
ధునామ మచ్చునో సేనం, నళాగారంవ కుఞ్జరో.

౧౧౫౩ అట్ఠికఙ్కలకుటికే, మంసన్హారుపసిబ్బితే;
ధిరత్థు పురే దుగ్గన్ధే, పరగత్తే మమాయసే.

౧౧౫౪ గూథభస్తే తచోనద్ధే, ఉరగణ్డిపిసాచిని;
నవ సోతాని తే కాయే, యాని సన్దన్తి సబ్బదా.

౧౧౫౫ తవ సరీరం నవసోతం, దుగ్గన్ధకరం పరిబన్ధం;
భిక్ఖు పరివజ్జయతే తం, మీళ్హం చ యథా సుచికామో.

౧౧౫౬ ఏవఞ్చే తం జనో జఞ్ఞా, యథా జానామి తం అహం;
ఆరకా పరివజ్జేయ్య, గూథట్ఠానంవ పావుసే”.

౧౧౫౭ ఏవమేతం మహావీర, యథా సమణ భాససి;
ఏత్థ చేకే విసీదన్తి, పఙ్కమ్హివ జరగ్గవో.

౧౧౫౮ ఆకాసమ్హి హలిద్దియా, యో మఞ్ఞేథ రజేతవే;
అఞ్ఞేన వాపి రఙ్గేన, విఘాతుదయమేవ తం.

౧౧౫౯ తదాకాససమం చిత్తం, అజ్ఝత్తం సుసమాహితం;
మా పాపచిత్తే ఆసాది, అగ్గిఖన్ధంవ పక్ఖిమా.

౧౧౬౦పస్స చిత్తకతం బిమ్బం, అరుకాయం సముస్సితం;

ఆతురం బహుసఙ్కప్పం, యస్స నత్థి ధువం ఠితి.

౧౧౬౧పస్స చిత్తకతం రూపం, మణినా కుణ్డలేన చ;

అట్ఠిం తచేన ఓనద్ధం, సహ వత్థేహి సోభతి.

౧౧౬౨అలత్తకకతా పాదా, ముఖం చుణ్ణకమక్ఖితం;

అలం బాలస్స మోహాయ, నో చ పారగవేసినో.

౧౧౬౩అట్ఠపదకతా కేసా, నేత్తా అఞ్జనమక్ఖితా;

అలం బాలస్స మోహాయ, నో చ పారగవేసినో.

౧౧౬౪అఞ్జనీవ నవా చిత్తా, పూతికాయో అలఙ్కతో;

అలం బాలస్స మోహాయ, నో చ పారగవేసినో.

౧౧౬౫ఓదహి మిగవో పాసం, నాసదా వాగురం మిగో;

భుత్వా నివాపం గచ్ఛామ, కద్దన్తే మిగబన్ధకే.

౧౧౬౬ఛిన్నో పాసో మిగవస్స, నాసదా వాగురం మిగో;

భుత్వా నివాపం గచ్ఛామ, సోచన్తే మిగలుద్దకే.

౧౧౬౭తదాసి యం భింసనకం, తదాసి లోమహంసనం;

అనేకాకారసమ్పన్నే, సారిపుత్తమ్హి నిబ్బుతే.

౧౧౬౮[దీ॰ ని॰ ౨.౨౨౧, ౨౭౨; సం॰ ని॰ ౧.౧౮౬; ౨.౧౪౩; అప॰ థేర ౧.౨.౧౧౫; జా॰ ౧.౧.౯౫] “అనిచ్చా వత సఙ్ఖారా

ఉప్పాదవయ ధమ్మినో.

ఉపజ్జిత్వా నిరుజ్ఝన్తి, తేసం వూపసమో సుఖో.

౧౧౬౯సుఖుమం తే పటివిజ్ఝన్తి, వాలగ్గం ఉసునా యథా;

యే పఞ్చక్ఖన్ధే పస్సన్తి, పరతో నో చ అత్తతో.

౧౧౭౦యే చ పస్సన్తి సఙ్ఖారే, పరతో నో చ అత్తతో;

పచ్చబ్యాధింసు నిపుణం, వాలగ్గం ఉసునా యథా.

౧౧౭౧[సం॰ ని॰ ౧.౨౧, ౯౭] “సత్తియా వియ ఓమట్ఠో, డయ్హమానోవ మత్థకే;

కామరాగప్పహానాయ, సతో భిక్ఖు పరిబ్బజే.

౧౧౭౨[సం॰ ని॰ ౧.౨౧, ౯౭]“సత్తియా వియ ఓమట్ఠో, డయ్హమానోవ మత్థకే;
భవరాగప్పహానాయ, సతో భిక్ఖు పరిబ్బజే”.

౧౧౭౩‘‘చోదితో భావితత్తేన, సరీరన్తిమధారినా;
మిగారమాతుపాసాదం, పాదఙ్గుట్ఠేన కమ్పయిం.

౧౧౭౪‘‘నయిదం సిథిలమారబ్భ, నయిదం అప్పేన థామసా;
నిబ్బానమధిగన్తబ్బం, సబ్బగన్థ-పమోచనం.

౧౧౭౫‘‘అయఞ్చ దహరో భిక్ఖు, అయముత్తమపోరిసో;
ధారేతి అన్తిమం దేహం, జేత్వా మారం సవాహినిం [సవాహనం (క॰)].

౧౧౭౬‘‘వివరమనుపభన్తి విజ్జుతా, వేభారస్స చ పణ్డవస్స చ;
నగవివరగతో ఝాయతి, పుత్తో అప్పటిమస్స తాదినో.

౧౧౭౭‘‘ఉపసన్తో ఉపరతో, పన్తసేనాసనో ముని;
దాయాదో బుద్ధసేట్ఠస్స, బ్రహ్మునా అభివన్దితో.

౧౧౭౮‘‘ఉపసన్తం ఉపరతం, పన్తసేనాసనం మునిం;
దాయాదం బుద్ధసేట్ఠస్స, వన్ద బ్రాహ్మణ కస్సపం.

౧౧౭౯‘‘యో చ జాతిసతం గచ్ఛే, సబ్బా బ్రాహ్మణజాతియో;
సోత్తియో వేదసమ్పన్నో, మనుస్సేసు పునప్పునం.

౧౧౮౦‘‘అజ్ఝాయకోపి చే అస్స, తిణ్ణం వేదాన పారగూ;
ఏతస్స వన్దనాయేతం, కలం నాగ్ఘతి సోళసిం.

౧౧౮౧‘‘యో సో అట్ఠ విమోక్ఖాని, పురేభత్తం అఫస్సయి [అపస్సయి (సీ॰ క॰), అఫుస్సయి (స్యా॰)];
అనులోమం పటిలోమం, తతో పిణ్డాయ గచ్ఛతి.

౧౧౮౨‘‘తాదిసం భిక్ఖుం మాసాది [మా హని (సీ॰)], మాత్తానం ఖణి బ్రాహ్మణ;
అభిప్పసాదేహి మనం, అరహన్తమ్హి తాదినే;
ఖిప్పం పఞ్జలికో వన్ద, మా తే విజటి మత్థకం.

౧౧౮౩‘‘నేసో పస్సతి సద్ధమ్మం, సంసారేన పురక్ఖతో;
అధోగమం జిమ్హపథం, కుమ్మగ్గమనుధావతి.

౧౧౮౪కిమేవ మీళ్హసల్లిత్తో, సఙ్ఖారే అధిముచ్చితో;
పగాళ్హో లాభసక్కారే, తుచ్ఛో గచ్ఛతి పోట్ఠిలో.

౧౧౮౫‘ఇమఞ్చ పస్స ఆయన్తం, సారిపుత్తం సుదస్సనం;
విముత్తం ఉభతోభాగే, అజ్ఝత్తం సుసమాహితం.

౧౧౮౬‘విసల్లం ఖీణసంయోగం, తేవిజ్జం మచ్చుహాయినం;
దక్ఖిణేయ్యం మనుస్సానం, పుఞ్ఞక్ఖేత్తం అనుత్తరం.

౧౧౮౭‘ఏతే సమ్బహులా దేవా, ఇద్ధిమన్తో యసస్సినో;
దస దేవసహస్సాని, సబ్బే బ్రహ్మపురోహితా;
మోగ్గల్లానం నమస్సన్తా, తిట్ఠన్తి పఞ్జలీకతా.

౧౧౮౮‘నమో తే పురిసాజఞ్ఞ, నమో తే పురిసుత్తమ;
యస్స తే ఆసవా ఖీణా, దక్ఖిణేయ్యోసి మారిస’.

౧౧౮౯‘పూజితో నరదేవేన, ఉప్పన్నో మరణాభిభూ;
పుణ్డరీకంవ తోయేన, సఙ్ఖారేనుపలిప్పతి.

౧౧౯౦‘యస్స ముహుత్తేన సహస్సధా లోకో, సంవిదితో సబ్రహ్మకప్పో వసి;
ఇద్ధిగుణే చుతుపపాతే కాలే, పస్సతి దేవతా స భిక్ఖు.

౧౧౯౧‘సారిపుత్తోవ పఞ్ఞాయ, సీలేన ఉపసమేన చ;
యోపి పారఙ్గతో భిక్ఖు, ఏతావపరమో సియా.

౧౧౯౨కోటిసతసహస్సస్స, అత్తభావం ఖణేన నిమ్మినే;
అహం వికుబ్బనాసు కుసలో, వసీభూతోమ్హి ఇద్ధియా.

౧౧౯౩‘సమాధివిజ్జావసిపారమీగతో, మోగ్గల్లానగోత్తో అసితస్స సాసనే;
ధీరో సముచ్ఛిన్ది సమాహితిన్ద్రియో, నాగో యథా పూతిలతంవ బన్ధనం.

౧౧౯౪పరిచిణ్ణో మయా సత్థా, కతం బుద్ధస్స సాసనం;
ఓహితో గరుకో భారో, భవనేత్తి సమూహతా.

౧౧౯౫‘యస్స చత్థాయ పబ్బజితో, అగారస్మానగారియం;
సో మే అత్థో అనుప్పత్తో, సబ్బసంయోజనక్ఖయో.

౧౧౯౬[మ॰ ని॰ ౧.౫౧౩] “కీదిసో నిరయో ఆసి, యత్థ దుస్సీ అపచ్చథ;
విధురం సావకమాసజ్జ, కకుసన్ధఞ్చ బ్రాహ్మణం.

౧౧౯౭‘‘సతం ఆసి అయోసఙ్కూ, సబ్బే పచ్చత్తవేదనా;
ఈదిసో నిరయో ఆసి, యత్థ దుస్సీ అపచ్చథ;
విధురం సావకమాసజ్జ, కకుసన్ధఞ్చ బ్రాహ్మణం.

౧౧౯౮యో ఏతమభిజానాతి, భిక్ఖు బుద్ధస్స సావకో;
తాదిసం భిక్ఖుమాసజ్జ, కణ్హ దుక్ఖం నిగచ్ఛసి.

౧౧౯౯‘‘మజ్ఝేసరస్మిం [సరస్స (సీ॰), సాగరస్మిం (క॰)] తిట్ఠన్తి, విమానా కప్పఠాయినో;
వేళురియవణ్ణా రుచిరా, అచ్చిమన్తో పభస్సరా;
అచ్ఛరా తత్థ నచ్చన్తి, పుథు నానత్తవణ్ణియో.

౧౨౦౦యో ఏతమభిజానాతి…పే॰… కణ్హ దుక్ఖం నిగచ్ఛసి.

౧౨౦౧యో వే బుద్ధేన చోదితో, భిక్ఖుసఙ్ఘస్స పేక్ఖతో;
మిగారమాతుపాసాదం, పాదఙ్గుట్ఠేన కమ్పయి.

౧౨౦౨యో ఏతమభిజానాతి…పే॰… కణ్హ దుక్ఖం నిగచ్ఛసి.

౧౨౦౩యో వేజయన్తపాసాదం, పాదఙ్గుట్ఠేన కమ్పయి;
ఇద్ధిబలేనుపత్థద్ధో, సంవేజేసి చ దేవతా.

౧౨౦౪యో ఏతమభిజానాతి…పే॰… కణ్హ దుక్ఖం నిగచ్ఛసి.

౧౨౦౫యో ఏతమభిజానాతి…పే॰… కణ్హ దుక్ఖం నిగచ్ఛసి.

౧౨౦౬యో వేజయన్తపాసాదే, సక్కం సో పరిపుచ్ఛతి;
అపి ఆవుసో జానాసి, తణ్హక్ఖయవిముత్తియో;
తస్స సక్కో వియాకాసి, పఞ్హం పుట్ఠో యథాతథం.

౧౨౦౭యో ఏతమభిజానాతి…పే॰… కణ్హ దుక్ఖం నిగచ్ఛసి.

౧౨౦౮యో బ్రహ్మానం పరిపుచ్ఛతి, సుధమ్మాయం ఠితో [సుధమ్మాయా’భితో (స్యా॰)] సభం;
అజ్జాపి త్యావుసో సా దిట్ఠి, యా తే దిట్ఠి పురే అహు;
పస్ససి వీతివత్తన్తం, బ్రహ్మలోకే పభస్సరం.

౧౨౦౯తస్స బ్రహ్మా వియాకాసి, పఞ్హం పుట్ఠో యథాతథం;

న మే మారిస సా దిట్ఠి, యా మే దిట్ఠి పురే అహు.

౧౨౦౯పస్సామి వీతివత్తన్తం, బ్రహ్మలోకే పభస్సరం;

సోహం అజ్జ కథం వజ్జం, అహం నిచ్చోమ్హి సస్సతో.

౧౨౧౦యో ఏతమభిజానాతి...పే॰... కణ్హ దుక్ఖం నిగచ్ఛసి.

౧౨౧౧యో మహానేరునో కూటం, విమోక్ఖేన అఫస్సయి [అపస్సయి (సీ॰ క॰)];

వనం పుబ్బవిదేహానం, యే చ భూమిసయా నరా.

౧౨౧౨యో ఏతమభిజానాతి, భిక్ఖు బుద్ధస్స సావకో;

తాదిసం భిక్ఖుమాసజ్జ, కణ్హ దుక్ఖం నిగచ్ఛసి.

౧౨౧౩న వే అగ్గి చేతయతి, అహం బాలం డహామీతి;

బాలోవ జలితం అగ్గిం, ఆసజ్జ నం పడయ్హతి.

౧౨౧౪ఏవమేవ తువం మార, ఆసజ్జ నం తథాగతం;

సయం డహిస్ససి అత్తానం, బాలో అగ్గింవ సమ్ఫుసం.

౧౨౧౫అపుఞ్ఞం పసవీ మారో, ఆసజ్జ నం తథాగతం;

కిం ను మఞ్ఞసి పాపిమ, న మే పాపం విపచ్చతి.

౧౨౧౬కరతో తే చీయతే [మియ్యతే (సబ్బత్థ) మ॰ ని॰ ౧.౫౧౩ పస్సితబ్బం] పాపం, చిరరత్తాయ అన్తక;

మార నిబ్బిన్ద బుద్ధమ్హా, ఆసం మాకాసి భిక్ఖుసు.

౧౨౧౭ఇతి మారం అతజ్జేసి, భిక్ఖు భేసకళావనే;

తతో సో దుమ్మనో యక్ఖో, తత్థేవన్తరధాయథా”తి.

ఇత్థం సుదం ఆయస్మా మహామోగ్గల్లానో [మహామోగ్గలానో (క॰)] థేరో గాథాయో అభాసిత్థాతి.

సట్ఠినిపాతో నిట్ఠితో.

తత్రుద్దానం –

సట్ఠికమ్హి నిపాతమ్హి, మోగ్గల్లానో మహిద్ధికో;
ఏకోవ థేరగాథాయో, అట్ఠసట్ఠి భవన్తి తాతి.

౨౧. మహానిపాతో

౧. వఙ్గీసత్థేరగాథా

౧౨౧౮నిక్ఖన్తం వత మం సన్తం, అగారస్మానగారియం;

వితక్కా ఉపధావన్తి, పగబ్భా కణ్హతో ఇమే.

౧౨౧౯ఉగ్గపుత్తా మహిస్సాసా, సిక్ఖితా దళ్హధమ్మినో [దళ్హధన్వినో (సీ. అట్ఠ.)];

సమన్తా పరికిరేయ్యుం, సహస్సం అపలాయినం.

౧౨౨౦సచేపి ఏత్తకా [ఏతతో (సం. ని. ౧.౨౦౯)] భియ్యో, ఆగమిస్సన్తి ఇత్థియో;

నేవ మం బ్యాధయిస్సన్తి [బ్యాథయిస్సన్తి (?)], ధమ్మే సమ్హి [ధమ్మేస్వమ్హి (స్యా. క.)] పతిట్ఠితో.

౧౨౨౧సక్ఖీ హి మే సుతం ఏతం, బుద్ధస్సాదిచ్చబన్ధునో;

నిబ్బానగమనం మగ్గం, తత్థ మే నిరతో మనో.

౧౨౨౨ఏవం చే మం విహరన్తం, పాపిమ ఉపగచ్ఛసి;

తథా మచ్చు కరిస్సామి, న మే మగ్గమ్పి దక్ఖసి.

౧౨౨౩అరతిఞ్చ [అరతిం (బహూసు)] రతిఞ్చ పహాయ, సబ్బసో గేహసితఞ్చ వితక్కం;

వనథం న కరేయ్య కుహిఞ్చి, నిబ్బనథో అవనథో స [నిబ్బనథో అరతో స హి (సం. ని. ౧.౨౧౦)] భిక్ఖు.

౧౨౨౪యమిధ పథవిఞ్చ వేహాసం, రూపగతం జగతోగధం కిఞ్చి;

పరిజీయతి సబ్బమనిచ్చం, ఏవం సమేచ్చ చరన్తి ముతత్తా.

౧౨౨౫ఉపధీసు జనా గధితాసే, దిట్ఠసుతే [దిట్ఠే సుతే (సీ.)] పటిఘే చ ముతే చ;

ఏత్థ వినోదయ ఛన్దమనేజో, యో హేత్థ న లిమ్పతి ముని తమాహు [తం మునిమాహు (సం. ని. ౧.౨౧౦)].

౧౨౨౬అథ సట్ఠిసితా సవితక్కా, పుథుజ్జనతాయ [పుథూ జనతాయ (సం. ని. ౧.౨౧౦)] అధమ్మా నివిట్ఠా;

న చ వగ్గగతస్స కుహిఞ్చి, నో పన దుట్ఠుల్లగాహీ [దుట్ఠుల్లభాణీ (సం. ని. ౧.౨౧౦)] స భిక్ఖు.

౧౨౨౭దబ్బో చిరరత్తసమాహితో, అకుహకో నిపకో అపిహాలు;

సన్తం పదం అజ్ఝగమా ముని, పటిచ్చ పరినిబ్బుతో కఙ్ఖతి కాలం.

౧౨౨౮మానం పజహస్సు గోతమ, మానపథఞ్చ జహస్సు అసేసం;

మానపథమ్హి స ముచ్ఛితో, విప్పటిసారీహువా చిరరత్తం.

౧౨౨౯ మక్ఖేన మక్ఖితా పజా, మానహతా నిరయం పపతన్తి;

సోచన్తి జనా చిరరత్తం, మానహతా నిరయం ఉపపన్నా.

౧౨౩౦ ‘‘న హి సోచతి భిక్ఖు కదాచి, మగ్గజినో సమ్మా పటిపన్నో;

కిత్తిఞ్చ సుఖఞ్చానుభోతి, ధమ్మదసోతి తమాహు తథత్తం.

౧౨౩౧ ‘‘తస్మా అఖిలో ఇధ [అఖిలో (సీ.), అఖిలోధ (సం. ని. ౧.౨౧౧)] పధానవా, నీవరణాని పహాయ విసుద్ధో;

మానఞ్చ పహాయ అసేసం, విజ్జాయన్తకరో సమితావీ.

౧౨౩౨ ‘‘కామరాగేన డయ్హామి, చిత్తం మే పరిడయ్హతి;

సాధు నిబ్బాపనం బ్రూహి, అనుకమ్పాయ గోతమ.

౧౨౩౩ ‘‘సఞ్ఞాయ విపరియేసా, చిత్తం తే పరిడయ్హతి;

నిమిత్తం పరివజ్జేహి, సుభం రాగూపసంహితం ( ) [(సఙ్ఖారే పరతో పస్స, దుక్ఖతో మా చ అత్తతో; నిబ్బాపేహి మహారాగం, మా దయ్హిత్థో పునప్పునం;) (సీ. సం. ని. ౧.౨౧౨) ఉద్దానగాథాయం ఏకసత్తతీతిసఙ్ఖ్యా చ, థేరగాథాట్ఠకథా చ పస్సితబ్బా].

౧౨౩౪ ‘‘అసుభాయ చిత్తం భావేహి, ఏకగ్గం సుసమాహితం;

సతి కాయగతా త్యత్థు, నిబ్బిదాబహులో భవ.

౧౨౩౫ ‘‘అనిమిత్తఞ్చ భావేహి, మానానుసయముజ్జహ;

తతో మానాభిసమయా, ఉపసన్తో చరిస్ససి.

౧౨౩౬ ‘‘తమేవ వాచం భాసేయ్య, యాయత్తానం న తాపయే;

పరే చ న విహింసేయ్య, సా వే వాచా సుభాసితా.

౧౨౩౭ ‘‘పియవాచమేవ భాసేయ్య, యా వాచా పటినన్దితా;

యం అనాదాయ పాపాని, పరేసం భాసతే పియం.

౧౨౩౮ ‘‘సచ్చం వే అమతా వాచా, ఏస ధమ్మో సనన్తనో;

సచ్చే అత్థే చ ధమ్మే చ, ఆహు సన్తో పతిట్ఠితా.

౧౨౩౯ ‘‘యం బుద్ధో భాసతి వాచం, ఖేమం నిబ్బానపత్తియా;

దుక్ఖస్సన్తకిరియాయ, సా వే వాచానముత్తమా.

౧౨౪౦గమ్భీరపఞ్ఞో మేధావీ, మగ్గామగ్గస్స కోవిదో;

సారిపుత్తో మహాపఞ్ఞో, ధమ్మం దేసేతి భిక్ఖునం.

౧౨౪౧సఙ్ఖిత్తేనపి దేసేతి, విత్థారేనపి భాసతి;

సాలికాయివ నిగ్ఘోసో, పటిభానం ఉదియ్యతి [ఉదీరయి (సీ.), ఉదీయ్యతి (స్యా.), ఉదయ్యతి (?) ఉట్ఠహతీతి తంసంవణ్ణనా].

౧౨౪౨తస్స తం దేసయన్తస్స, సుణన్తి మధురం గిరం;

సరేన రజనీయేన, సవనీయేన వగ్గునా;

ఉదగ్గచిత్తా ముదితా, సోతం ఓధేన్తి భిక్ఖవో.

౧౨౪౩అజ్జ పన్నరసే విసుద్ధియా, భిక్ఖూ పఞ్చసతా సమాగతా;

సంయోజనబన్ధనచ్ఛిదా, అనీఘా ఖీణపునబ్భవా ఇసీ.

౧౨౪౪చక్కవత్తీ యథా రాజా, అమచ్చపరివారితో;

సమన్తా అనుపరియేతి, సాగరన్తం మహిం ఇమం.

౧౨౪౫ఏవం విజితసఙ్గామం, సత్థవాహం అనుత్తరం;

సావకా పయిరుపాసన్తి, తేవిజ్జా మచ్చుహాయినో.

౧౨౪౬సబ్బే భగవతో పుత్తా, పలాపేత్థ న విజ్జతి;

తణ్హాసల్లస్స హన్తారం, వన్దే ఆదిచ్చబన్ధునం.

౧౨౪౭పరోసహస్సం భిక్ఖూనం, సుగతం పయిరుపాసతి;

దేసేన్తం విరజం ధమ్మం, నిబ్బానం అకుతోభయం.

౧౨౪౮సుణన్తి ధమ్మం విమలం, సమ్మాసమ్బుద్ధదేసితం;

సోభతి వత సమ్బుద్ధో, భిక్ఖుసఙ్ఘపురక్ఖతో.

౧౨౪౯నాగనామో’సి భగవా, ఇసీనం ఇసిసత్తమో;

మహామేఘోవ హుత్వాన, సావకే అభివస్ససి.

౧౨౫౦దివా విహారా నిక్ఖమ్మ, సత్థుదస్సనకమ్యతా;

సావకో తే మహావీర, పాదే వన్దతి వఙ్గిసో.

౧౨౫౧ఉమ్మగ్గపథం మారస్స, అభిభుయ్య చరతి పభిజ్జ ఖీలాని;

తం పస్సథ బన్ధపముఞ్చకరం, అసితంవ భాగసో పవిభజ్జ.

౧౨౩౨ఓఘస్స హి నితరణత్థం, అనేకవిహితం మగ్గం అక్ఖాసి;
తస్మిఞ్చ అమతే అక్ఖాతే, ధమ్మదసా ఠితా అసంహీరా.

౧౨౩౩పజ్జోతకరో అతివిజ్ఝ [అతివిజ్ఝ ధమ్మం (సీ.)], సబ్బఠితీనం అతిక్కమమద్దస [అతిక్కమమద్ద (సీ. క.)];
ఞత్వా చ సచ్ఛికత్వా చ, అగ్గం సో దేసయి దసద్ధానం.

౧౨౩౪ఏవం సుదేసితే ధమ్మే, కో పమాదో విజానతం ధమ్మం;
తస్మా హి తస్స భగవతో సాసనే, అప్పమత్తో సదా నమస్సమనుసిక్ఖే.

౧౨౩౫బుద్ధానుబుద్ధో యో థేరో, కోణ్డఞ్ఞో తిబ్బనిక్కమో;
లాభీ సుఖవిహారానం, వివేకానం అభిణ్హసో.

౧౨౩౬యం సావకేన పత్తబ్బం, సత్థు సాసనకారినా;
సబ్బస్స తం అనుప్పత్తం, అప్పమత్తస్స సిక్ఖతో.

౧౨౩౭మహానుభావో తేవిజ్జో, చేతోపరియకోవిదో;
కోణ్డఞ్ఞో బుద్ధదాయాదో, పాదే వన్దతి సత్థునో.

౧౨౩౮నగస్స పస్సే ఆసీనం, మునిం దుక్ఖస్స పారగుం;
సావకా పయిరుపాసన్తి, తేవిజ్జా మచ్చుహాయినో.

౧౨౩౯చేతసా [తే చేతసా (సం. ని. ౧.౨౧౮)] అనుపరియేతి, మోగ్గల్లానో మహిద్ధికో;
చిత్తం నేసం సమన్వేసం [సమన్నేసం (సం. ని. ౧.౨౧౮)], విప్పముత్తం నిరూపధిం.

౧౨౪౦ఏవం సబ్బఙ్గసమ్పన్నం, మునిం దుక్ఖస్స పారగుం;
అనేకాకారసమ్పన్నం, పయిరుపాసన్తి గోతమం.

౧౨౪౧చన్దో యథా విగతవలాహకే నభే, విరోచతి వీతమలోవ భాణుమా;
ఏవమ్పి అఙ్గీరస త్వం మహాముని, అతిరోచసి యససా సబ్బలోకం.

౧౨౪౨కావేయ్యమత్తా విచరిమ్హ పుబ్బే, గామా గామం పురా పురం;
అథద్దసామ సమ్బుద్ధం, సబ్బధమ్మాన పారగుం.

౧౨౪౩సో మే ధమ్మమదేసేసి, ముని దుక్ఖస్స పారగూ;

ధమ్మం సుత్వా పసీదిమ్హ, సద్ధా [అద్ధా (సీ॰ అట్ఠ॰)] నో ఉదపజ్జథ.

౧౨౫౪తస్సాహం వచనం సుత్వా, ఖన్ధే ఆయతనాని చ;

ధాతుయో చ విదిత్వాన, పబ్బజిం అనగారియం.

౧౨౫౫బహూనం వత అత్థాయ, ఉప్పజ్జన్తి తథాగతా;

ఇత్థీనం పురిసానఞ్చ, యే తే సాసనకారకా.

౧౨౫౬తేసం ఖో వత అత్థాయ, బోధిమజ్ఝగమా ముని;

భిక్ఖూనం భిక్ఖునీనఞ్చ, యే నిరామగతద్దసా.

౧౨౫౭సుదేసితా చక్ఖుమతా, బుద్ధేనాదిచ్చబన్ధునా;

చత్తారి అరియసచ్చాని, అనుకమ్పాయ పాణినం.

౧౨౫౮దుక్ఖం దుక్ఖసముప్పాదం, దుక్ఖస్స చ అతిక్కమం;

అరియం చట్ఠఙ్గికం మగ్గం, దుక్ఖూపసమగామినం.

౧౨౫౯ఏవమేతే తథా వుత్తా, దిట్ఠా మే తే యథా తథా;

సదత్థో మే అనుప్పత్తో, కతం బుద్ధస్స సాసనం.

౧౨౬౦స్వాగతం వత మే ఆసి, మమ బుద్ధస్స సన్తికే;

సువిభత్తేసు [సవిభత్తేసు (సీ॰ క॰)] ధమ్మేసు, యం సేట్ఠం తదుపాగమిం.

౧౨౬౧అభిఞ్ఞాపారమిప్పత్తో, సోతధాతు విసోధితా;

తేవిజ్జో ఇద్ధిపత్తోమ్హి, చేతోపరియకోవిదో.

౧౨౬౨పుచ్ఛామి సత్థారమనోమపఞ్ఞం, దిట్ఠేవ ధమ్మే యో విచికిచ్ఛానం ఛేత్తా;

అగ్గాళవే కాలమకాసి భిక్ఖు, ఞాతో యసస్సీ అభినిబ్బుతత్తో.

౧౨౬౩'నిగ్రోధకప్పో ఇతి తస్స నామం, తయా కతం భగవా బ్రాహ్మణస్స;

సో తం నమస్సం అచరి ముత్యపేఖో, ఆరద్ధవీరియో దళ్హధమ్మదస్సీ.

౧౨౬౪తం సావకం సక్క మయమ్పి సబ్బే, అఞ్ఞాతుమిచ్ఛామ సమన్తచక్ఖు;

సమవట్ఠితా నో సవనాయ సోతా [హేతుం (సీ॰ స్యా॰) సుత్తనిపాతట్ఠకథా పస్సితబ్బా], తువం నో సత్థా

త్వమనుత్తరోసి".

౧౨౬౫ఛిన్ద నో విచికిచ్ఛం బ్రూహి మేతం, పరినిబ్బుతం వేదయ భూరిపఞ్ఞ;

మజ్ఝేవ నో భాస సమన్తచక్ఖు, సక్కోవ దేవాన సహస్సనేత్తో.

౧౨౬౫యే కేచి గన్థా ఇధ మోహమగ్గా, అఞ్ఞాణపక్ఖా విచికిచ్ఛఠానా;
తథాగతం పత్వా న తే భవన్తి, చక్ఖుఞ్హి ఏతం పరమం నరానం.

౧౨౬౬నో చే హి జాతు పురిసో కిలేసే, వాతో యథా అబ్భఘనం విహానే;
తమోవస్స నివుతో సబ్బలోకో, జోతిమన్తోపి న పభాసేయ్యుం [న జోతిమన్తోపి నరా తపేయ్యుం (సు. ని. ౩౫౦)].

౧౨౬౭ధీరా చ పజ్జోతకరా భవన్తి, తం తం అహం వీర తథేవ మఞ్ఞే;
విపస్సినం జానముపాగమిమ్హ, పరిసాసు నో ఆవికరోహి కప్పం.

౧౨౬౮ఖిప్పం గిరం ఏరయ వగ్గు వగ్గుం, హంసోవ పగ్గయ్హ సణికం నికూజ;
బిన్దుస్సరేన సువికప్పితేన, సబ్బేవ తే ఉజ్జుగతా సుణోమ.

౧౨౬౯పహీనజాతిమరణం అసేసం, నిగ్గయ్హ ధోనం వదేస్సామి [పటివేదియామి (సీ. క.)] ధమ్మం;
న కామకారో హి [హోతి (సీ. క.)] పుథుజ్జనానం, సఙ్ఖేయ్యకారో చ [వ (బహూసు)] తథాగతానం.

౧౨౭౦సమ్పన్నవేయ్యాకరణం తవేదం, సముజ్జుపఞ్ఞస్స సముగ్గహీతం;
అయమఞ్జలి పచ్ఛిమో సుప్పణామితో, మా మోహయీ జానమనోమపఞ్ఞ.

౧౨౭౧పరోపరం అరియధమ్మం విదిత్వా, మా మోహయీ జానమనోమవీరియ;
వారిం యథా ఘమ్మని ఘమ్మతత్తో, వాచాభికఙ్ఖామి సుతం పవస్స.

౧౨౭౨యదత్థికం బ్రహ్మచరియం అచరీ, కప్పాయనో కచ్చిస్సతం అమోఘం;
నిబ్బాయి సో ఆదు సఉపాదిసేసో [అనుపాదిసేసా (సీ.), అనుపాదిసేసో (క.)], యథా విముత్తో అహు తం సుణోమ.

౧౨౭౩అచ్ఛేచ్ఛి తణ్హం ఇధ నామరూపే,
(ఇతి భగవా) కణ్హస్స సోతం దీఘరత్తానుసయితం;
అతారి జాతిం మరణం అసేసం', ఇచ్చబ్రవి భగవా పఞ్చసేట్ఠో.

౧౨౭౪ఏస సుత్వా పసీదామి, వచో తే ఇసిసత్తమ;
అమోఘం కిర మే పుట్ఠం, న మం వఞ్చేసి బ్రాహ్మణో.

౧౨౭౫యథా వాదీ తథా కారీ, అహు బుద్ధస్స సావకో;

అచ్ఛేచ్ఛి మచ్చునో జాలం, తతం మాయావినో దళ్హం.

౧౨౭౮అద్దస భగవా ఆదిం, ఉపాదానస్స కప్పియో;
అచ్చగా వత కప్పానో, మచ్చుధేయ్యం సుదుత్తరం.

౧౨౭౯తం దేవదేవం వన్దామి, పుత్తం తే ద్విపదుత్తమ;
అనుజాతం మహావీరం, నాగం నాగస్స ఓరస”న్తి.

ఇత్థం సుదం ఆయస్మా వఙ్గీసో థేరో గాథాయో

అభాసిత్థాతి.

మహానిపాతో నిట్ఠితో.

తత్రుద్దానం –

సత్తతిమ్హి నిపాతమ్హి, వఙ్గీసో పటిభాణవా;
ఏకోవ థేరో నత్థఞ్ఞో, గాథాయో ఏకసత్తతీతి.

నిట్ఠితా థేరగాథాయో.

తత్రుద్దానం –

సహస్సం హోన్తి తా గాథా, తీణి సట్ఠిసతాని చ;
థేరా చ ద్వే సతా సట్ఠి, చత్తారో చ పకాసితా.

సీహనాదం నదిత్వాన, బుద్ధపుత్తా అనాసవా;
ఖేమన్తం పాపుణిత్వాన, అగ్గిఖన్ధావ నిబ్బుతాతి.

థేరగాథాపాళి నిట్ఠితా.